

ការពន្យល់ និង ខ្លឹមសារណ៍
EXAMPLES AND EXPLANATIONS SERIES

ការដោះស្រាយ
វិវាទក្រៅតុលាការ
រួមមាន បង្ក្រាញការដោះស្រាយវិវាទ
ការសម្រុះសម្រួលនិងការជម្រះជំនាញ

DISPUTE RESOLUTIONS
(INCLUDING COMMERCIAL
ARBITRATION, MEDIATION,
AND CONCILIATION)

ឯកសារ បណ្តុះបណ្តាល
TRAINING MATERIALS

[Back to CCL](#)

តារាងមាតិកា

ទំព័រ

ជំពូកទី ១: តើអ្វីទៅជាការផ្សះផ្សា?.....០៤

ជំពូកទី ២: តើអ្វីទៅជាការសម្រុះសម្រួល?.....០៦

ជំពូកទី ៣: បង្ក្រាញការផ្តោតពាណិជ្ជកម្ម.....១១

ជំពូកទី ៤: វិសាលភាពនៃប្រព័ន្ធបង្ក្រាញការផ្តោតពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា..... ១៩

ជំពូកទី ៥: តើអ្វីទៅជាកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សះផ្សា?..... ២៥

ជំពូកទី ៦: គំនិតផ្តួចផ្តើមនៃដំណើរការក្តីបង្ក្រាញការ..... ២៨

ជំពូកទី ៧: សមាសភាពនៃវេទិកាបង្ក្រាញការ..... ៣១

ជំពូកទី ៨: ដំណើរការនៃវិធីវិធីបង្ក្រាញការ..... ៣៤

ជំពូកទី ៩: យុត្តាធិការរបស់វេទិកាបង្ក្រាញការ..... ៤១

ជំពូកទី ១០: ការចេញសេចក្តីសម្រេច និង ការបញ្ចប់ដំណើរការបង្ក្រាញការ.....៤៣

ជំពូកទី ១១: ការទទួលស្គាល់ និងការអនុវត្តបង្ក្រាញការនិច្ចវេទិកា.....៤១

១. សេចក្តីផ្តើម

តើអ្នកចង់ដឹងថា “ជំនួយស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ” មានន័យថាជាអ្វីម្តង ហើយវាជំនួយការងាររបស់អ្នក?

សៀវភៅនេះនឹងជួយដល់អ្នកស្រាវជ្រាវវិវាទក្រៅតុលាការនេះ និងពន្យល់ជាយសស្រួល ពីអ្វីដែលអ្នកដឹងថាវាមានការរៀបចំឡើង ល្អបំផុតនៃជំនួយស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ និង ពិចារណាពីជំនួយការងារនៃការដោះស្រាយវិវាទ ដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រនៃជំនួយការងារ តុលាការអាជ្ញាធរ ។ យើងនឹងពន្យល់ជាយសស្រួលនូវការសម្របសម្រួលក្រៅតុលាការ និងការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ ដែលបង្កើនការយល់ព្រម បំរុងស្ថានភាពអ្នក ។ សៀវភៅនេះ នឹងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីការពង្រឹងស្ថានភាពការសម្របសម្រួល និង ការដោះស្រាយ ដោយ ធ្វើការអនុវត្តយុត្តិធម៌ និង ពេលវេលាដែលត្រូវប្រើប្រាស់ផងដែរ ។

ថា ទ្វេដេកេន្ត្រូលស្តាប់ថា បរិយាកាសផ្តល់ការងារជំនួយការងារតុលាការអាជ្ញាធរ ប៉ុន្តែវាមិនមែនជាប្រភេទចេញដំបូងសម្រាប់គ្រប់គ្នា និង បំប្លែងសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទជំនួយការងារនោះទេ ។ ដោយសារមានការទទួលស្គាល់ហេតុការណ៍នេះហើយ យើងគេបង្កើតឡើងនូវ វិធីដោះស្រាយវិវាទ ក្នុងគោលបំណងចៀសវាងនីតិវិធីតុលាការដែលស្មុគស្មាញ។ វិធីនេះត្រូវបានគេហៅថា ជំនួយស្រាយ វិវាទក្រៅតុលាការ ។

នីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទផ្សេងៗ និងបំណងដាច់គ្នា គឺប្រើប្រាស់ ។ ប្រើប្រាស់ គឺជានីតិវិធីដែលភាគីនិវាទបញ្ជូនការដោះស្រាយ ភាគីនិវាទ ដែលមានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយ ដោយមិនដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការ ។ វិធីនេះជំនួយការងារយល់ព្រម ក្នុងស្ថានភាព ពាណិជ្ជកម្ម និង ឧស្សាហកម្ម ហើយតុលាការបានទទួលស្គាល់ពីប្រសិទ្ធភាពផ្ទៃក្នុងនៃវិធីនេះថា យុត្តិធម៌ហើយ ។ ក្នុងការធ្វើ អាជីវកម្មសម័យថ្មីនេះ ថា ទ្វេដេកេន្ត្រូលប្រើប្រាស់ ២ សន្យាថា ក្នុងករណីកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម សម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទ នាពេលអនាគតដោយប្រើប្រាស់ ។

គួរកត់សំគាល់ថា ថ្មីបំផុតតុលាការបានទទួលស្គាល់ពីប្រសិទ្ធភាពនៃបច្ចេកវិទ្យាដែលបញ្ជូនវិវាទនាគតដោយប្រើប្រាស់ ហើយនឹងដាក់ ឱ្យប្រើប្រាស់ការងារនៃសេចក្តីសម្រេចដែលធ្វើឡើងយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយ ក៏បច្ចេកវិទ្យានោះមិនខុសគ្នាពីវិធីនៃការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ កិច្ចសន្យាដោះស្រាយវិវាទនេះគឺជាប្រភេទនៃប្រតិបត្តិការ តុលាការអាជ្ញាធរបរិច្ចាគប្រយោជន៍បំបាត់ចេញពីយុត្តិធម៌ការងារតុលាការ ដោយបាត់បង់នូវការយល់ព្រមយោបល់សាធារណៈ ។ តុលាការក៏មិនមែនជាមធ្យមដែលមានបំណងដោះស្រាយវិវាទរបស់ គេ តាមគោលការណ៍ស្តុកស្តម្ភផងដែរ ប៉ុន្តែតុលាការត្រូវរក្សាគុណតម្លៃនៃនីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទដោយប្រើប្រាស់ ។

យើងត្រូវពិចារណាពីវិធីដោះស្រាយវិវាទផ្សេងៗ ដូចជាការសម្របសម្រួល និង ការដោះស្រាយ ដែលជាយុត្តិការក្រៅតុលាការ បំផុតក្នុងចំណោមយុត្តិការដោះស្រាយវិវាទ។ ការដោះស្រាយ ជាយុត្តិការដែលបណ្តាលពីការសម្របសម្រួល ហើយផ្តល់នូវអំណាចឱ្យអ្នក ដោះស្រាយវិវាទ លើកសំណើពីអ្នកដោះស្រាយវិវាទ និង លើកថា អ្នកដោះស្រាយវិវាទដោះស្រាយវិវាទដោយការព្រមព្រៀងចុះក្រោយមួយ ។ ការសម្របសម្រួល គឺជាជំនួយការងារ ដែលភាគីនិវាទ ជើងស្តារសំរាប់ឱ្យភាគីនិវាទ ពី ប្រាស្រ័យពាក្យ និង បរិយាកាស ដោះស្រាយវិវាទដោយប្រើប្រាស់ដែលអ្នកមានឡើង ។

ប៉ុន្តែ នីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទនេះមានបំណងខ្ពស់យុត្តិធម៌ ថ្មីបំផុតនៃវិធីដោះស្រាយវិវាទនេះ អាចជាឱ្យមានជំនួយស្រាយវិវាទដោយ កំណត់ ជំនួយអស់ មិនមែនស្តុកស្តម្ភនៃការព្រមព្រៀងចុះក្រោយមួយនោះទេ ។ ការប្រើប្រាស់វិធីដោះស្រាយវិវាទនេះ ជំនួយការងារដោយខ្លួនឯង មិនមែន ជាសម្របសម្រួលបញ្ហា ដោយសារថា ភាគីនិវាទជំនួយការងារស្រាយវិវាទរបស់គេ ហើយគេត្រូវគេ គោរពតាមលទ្ធផលនោះ ។ តែបញ្ហានៅក្នុងនីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទនេះគឺមានអំណាចបញ្ជាក់កិច្ចសន្យា ហើយមិនមែនក្នុងលទ្ធផលជាលិខិត ធានា ។

ជំពូក
១

តើអ្វីទៅជាការផ្សះផ្សា?

១. និយមន័យនៃការផ្សះផ្សា

ការផ្សះផ្សា គឺជាការបណ្តុះជំនើរការចរចា ដែលនៅក្នុងនោះភាគីទាំងពីរ សំភាគីមានឱ្យជួយគ្នាដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ។ អ្នកផ្សះផ្សា មិនត្រូវទទួលបានជំនើរការពិភាក្សា ឬ ក្នុងជំនើរការដោះស្រាយនេះ ផ្ទៃក្នុងជំនួញគ្នាគ្រប់គ្រាន់អង្គការ ដើម្បីណែនាំឱ្យភាគីទាំងពីរ គ្រួសារ។ ក្នុងនាមសំខាន់បំផុតនៃការផ្សះផ្សា គឺជាការឱ្យភាគីទាំងពីរមានជោគជ័យបំផុតរបស់ពួកគេ ដោយការបន្ថយនូវការបាត់បង់សម្រាប់ខ្លួនខ្លួន គ្រប់គ្រាន់ និងការពិតដែលហើយហើយប្រើប្រាស់ឱ្យមានការរៀបចំស្របគ្នា និងសម្រួលឱ្យមានការចរចាជាបន្តបន្ទាប់។

តាមន័យគ្រប់គ្រាន់ពាក្យ ផ្សះផ្សា មានន័យខុសគ្នាពីការសម្រុះសម្រួល ព្រោះថា នៅក្នុងការសម្រុះសម្រួល ភាគីទាំងពីរ មានការប្តូរប្តួលសកម្មជាង និង មានចំណុចពិភាក្សានៅក្នុងខ្លួនខ្លួន និង វិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហាជាអ្វីមួយ ។

ការផ្សះផ្សា ខុសគ្នាផងដែរពីអង្គការផ្សេងៗ ដែលក្នុងនោះភាគីទាំងពីរ ជាភាគីព្យាបាល និងពិបាកណាមួយដែលមានផលប៉ះពាល់ដល់សំណងរបស់ភាគីទាំងពីរ ឬហើយចេញសេចក្តីសម្រេចដែលមានប្រសិទ្ធភាពនោះនេះភាគីទាំងពីរឱ្យយកវិវាទនោះ ។

២. លក្ខណៈពិសេសនៃការផ្សះផ្សា

		<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាជំនើរការកសាងសន្តិភាព
ការផ្សះផ្សា	គឺ	<ul style="list-style-type: none"> ■ គឺជាការបណ្តុះជំនើរការចរចា
		<ul style="list-style-type: none"> ■ មិនមែនជាជំនើរការអនុវត្តច្បាប់ មានន័យថាខ្លួនជំនើរការដំបូងដើម្បីកាត់បន្ថយនូវការខ្វែងខ្វែងគ្នា ដែលការព្រួយបារម្ភ និង ជំនាញស្រាយបញ្ហាប្រកបដោយប្រិយភាព ។
		<ul style="list-style-type: none"> ■ ភាគីទាំងពីរព្យាបាលប្រកបដោយចីរភាព
		<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាការចរចាដែលមានចីរភាព
		<ul style="list-style-type: none"> ■ បាត់បង់ទៅពេលវេលាដែលមានជំនាញស្រាយបញ្ហា
		<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាការអនុវត្តច្បាប់ប្រកបដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងវិវាទ
		<ul style="list-style-type: none"> ■ លទ្ធផលនៃការផ្សះផ្សាគ្រប់គ្រាន់ដោយភាគីទាំងពីរ
		<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាជំនើរការដែលអាចបង្កើនការភ្ជាប់គ្នារវាងភាគីទាំងពីរ
		<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាជំនើរការដែលមានហានិភ័យទាប
		<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាជំនើរការដែលមានលក្ខណៈស្មោះត្រង់

៣. តើនរណាជាអ្នកផ្សះផ្សា?

អ្នកផ្សះផ្សា	គឺជា	<ul style="list-style-type: none"> ■ អ្នកបម្រើឱ្យភាគីម្ខាង មិនមែនជាម្ចាស់របស់ភាគីម្ខាងទេ
<p>អ្នកផ្សះផ្សាមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការជួយ ភាគីដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយ សំរាប់បញ្ហាបញ្ហារបស់គេ។ ប៉ុន្តែមានតួនាទី បន្ថែមលើនេះផ្សេងៗទៀតដែលក្រុមផ្សេងៗពេលផ្សះផ្សា ។</p>		<ul style="list-style-type: none"> ■ អ្នកសម្របសម្រួល មិនមែនជាដៅក្រុមទេ ■ មិនមែនជាដៅឱ្យភាគីណាមួយទេឡើយ ■ ជាអ្នកអប់រំដល់៖ <ul style="list-style-type: none"> ■ បម្រើឱ្យភាគីទាំងពីរឱ្យដឹងពីជំហានរបស់គេនីមួយៗ ■ បម្រើឱ្យភាគីទាំងពីរបានដឹងពីតម្រូវការនៃភាគីទាំងពីរដល់ការដោះស្រាយវិវាទ ■ បម្រើឱ្យទទួលបានឱ្យដឹងពីជំហានរបស់ភាគីនីមួយៗ
		<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាប្រគល់កិច្ចការ និង គំនិត ■ ជាអ្នកខិតខំប្រឹងប្រែងយល់យល់ពីកិច្ចការអតិថិជនរបស់ភាគីទាំងពីរ ■ ជាអ្នកបកប្រែសំរាប់បញ្ហាដែលភាគីម្ខាងមិនយល់ពីភាគីម្ខាងទៀត ■ ជាការពិភាក្សាដល់កិច្ចការដែលទាក់ទងនឹងភាគីទាំងពីរ ■ ជាម្ចាស់ឯកភាពឱ្យឱ្យភាគីម្ខាងយល់ពីអ្វីដែលគេនឹងធ្វើក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រ ■ ជាអ្នកត្រួតពិនិត្យដល់បញ្ហា និងស្ថានភាពឱ្យដឹងថាមានការរីកចម្រើនឬទេ ■ ជាអ្នកជួយឱ្យផ្តោតការយល់ដឹងដល់សំខាន់ៗនៃការដោះស្រាយ ■ ជាអ្នកបំភ្លឺភ្នែកភាគីម្ខាង (ជួយឱ្យភាគីម្ខាងយល់ពីបញ្ហាដោយបញ្ហាដាក់លាក់) ■ ជាអ្នកដែលអាចផ្តល់យោបល់ដល់ភាគីម្ខាង (ឧទាហរណ៍ ការទូទាត់ការងារលើសម្រាប់ ដៅជាការទូទាត់ពេលវេលា) ■ ជាអ្នកសម្របសម្រួលដល់និយោជកឱ្យភាគីទាំងពីរ ■ ជាអ្នកផ្តល់សេចក្តីសន្តិវាយ និងប្រកាសសម្រេចបានដោយស្មោះត្រង់ ■ ជាអ្នករៀបចំសម្របសម្រួលបរិយាកាស ហើយឱ្យឱ្យមានកិច្ចសហការ និងមានផលប្រយោជន៍ ■ ជាអ្នកលំម្អលើប្រព័ន្ធបញ្ជា មិនមែនជាអ្នកដៅទេ ■ ជាអ្នករក្សាភាគីម្ខាងឱ្យយល់ពីភាគីម្ខាងទៀត ■ ជាអ្នករក្សាភាគីម្ខាងឱ្យយល់ពីភាគីម្ខាងទៀត ■ ជាអ្នករក្សាភាគីម្ខាងឱ្យយល់ពីភាគីម្ខាងទៀត ■ ជាបណ្តាញទាក់ទង ■ មិនក្រុមផ្តល់សេចក្តីសម្របសម្រួលដល់វិវាទទេ អ្នកផ្សះផ្សាត្រូវតែជួយភាគីក្នុងការស្វែងរកដំណោះស្រាយដោយមិនភាពរីកចម្រើន ។

ជំពូក
២

តើអ្វីទៅជាការសម្រុះសម្រួល?

១. លក្ខណៈសម្បត្តិសំខាន់នៃការសម្រុះសម្រួល

មេធាវីក្រុមយល់ពីតួនាទីរបស់រូកសម្រុះសម្រួល ជួនកាលពួកគេត្រូវបាន និង ឱ្យអភិបាលរបស់គេត្រូវបាន ឱ្យបានក្រើមក្រួត ដើម្បីមានចូលរួមក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ និង ដើម្បីពិព្រាយកងទម្រង់យោលនៃការយល់ច្រឡំ និង ការយល់ច្រឡំផ្សេងៗគ្នា របស់ ភាគីទី ៣ ។ រួមទាំងជាពិសេស ឬ ម្នាក់ៗដែលជាការសម្រុះសម្រួល ក្រុមដ៏ល្អដ៏ល្អរបស់យើងរួមទាំងលក្ខណៈសម្រុះសម្រួល ប្រកបដោយជាតិយល់ បានឱ្យបាន ។

នោះជាការសម្រុះសម្រួល មានច្រើនប្រភេទសំខាន់ៗគ្រាន់តែដោយ ក៏ដូចជាការសម្រុះសម្រួលភាគច្រើនតែមាន លក្ខណៈសម្បត្តិមួយចំនួន ។ ការពិភាក្សាមើលលក្ខណៈមន្ត្រី គឺជាដំណើរការសម្រុះសម្រួលដ៏ល្អបំផុត ។

២. ការយល់ច្រឡំនៃការសម្រុះសម្រួល

		<p>ទីមួយ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ភាគីរាបបកគ្នាថា មានវិវាទវិវាទណាមួយ កើតឡើង នៅពេលវេលាគេ គេនឹងដោះស្រាយវិវាទនោះដោយការសម្រុះ សម្រួល តាមរយៈការបញ្ជូនទៅក្រុមការងារសម្រុះសម្រួល ដោយកិច្ចសន្យារបស់គេ ។
		<p>ទីពីរ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ភាគីរាបបកគ្នាថា នៅពេលវេលាដែលមានវិវាទកើតឡើងនោះ គេត្រូវដោះស្រាយវិវាទរបស់គេដោយការសម្រុះសម្រួល ។
ការសម្រុះសម្រួល	តើកើតឡើងដោយ	<p>ទីបី</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ នោះបើភាគីនីមួយៗក៏ដោះស្រាយវិវាទ នៅ តុលាការក៏ដោយ ក៏តុលាការ ឬ ចៅក្រមរាបបកឱ្យភាគីម្ខាង ឬ ម្ខាងទៀតសម្រុះសម្រួលតាមរយៈ វិវាទតុលាការ ឬ ជំហរ របស់ចៅក្រមបាន។

៣. ផលប្រយោជន៍នៃការសម្រុះសម្រួល

ផលប្រយោជន៍នៃការសម្រុះសម្រួល	ក- ដោយស្ម័គ្រចិត្ត
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ជំនើរការសម្រុះសម្រួល ជាជំនើរការដោយស្ម័គ្រចិត្តដ៏ល្អបំផុត ជូនចំពោះភាគីទាំងពីរ អាចដើរចេញមុខធ្វើការសម្រុះសម្រួលនៅពេលណាក៏បាន។
	ខ- មិនអាចចាត់តាំងកាតព្វកិច្ច
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ការសម្រុះសម្រួលបានសិទ្ធិឱ្យភាគីទាំងពីរស្រុះសម្រួល ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ ប្រសិនបើភាគីមិនអាចប្រមូលភ័យបាន និងទោះបីជា ការប្រមូលភ័យនោះ ជាមតិយោបល់ប្រសិទ្ធភាព ដោយសារច្បាប់កិច្ចសន្យាដោយ ។ ការចូលរួម ក្នុងជំនើរការសម្រុះសម្រួល មិនមែនមានន័យថា យើងអាចទាញបាននូវ ចំណែកណាមួយនោះទេ ផ្ទុយទៅវិញភាគីអាចបង្កើនការ ដោះស្រាយ វិវាទតាមរយៈ បង្កើតកម្ម ឬជំហានក្របខ័ណ្ឌទៅ តុលាការ ធ្វើការសម្រុះសម្រួល មិន ទទួលបានជោគជ័យ ។
គ- ការចំណាយ និង ការសន្សំពេលវេលា	
<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាពិសេស បើភាគីដោះស្រាយវិវាទតាមរយៈការសម្រុះសម្រួលនៅ ជំណាក់កាលដំបូង នោះភាគីទាំងពីរអាចសន្សំពេលវេលា និង ប្រាក់កាសប្រាក់ ដោយការច្របាច់ពីជំនើរការពារសំណើ និងជំនើរការកាត់ក្តីយុត្តិធម៌ និង យូរថ្ងៃនេះទៅទៀតនៅក្នុង ជំនើរការបង្កើតកម្ម ។ ការសម្រុះសម្រួល អាចជំនើរការ តាម កាលកំណត់ និង អាចបញ្ចប់ក្នុងរយៈពេលខ្លី ហើយការដោះស្រាយ បាន ក្នុងជំណាក់កាលដំបូងនេះ នឹងជួយកាត់បន្ថយចំណាយការ ផ្គត់ផ្គង់ បានយល់ច្រើនផងដែរ ។ 	
ឃ- ការប្រយោជន៍អាចចូលរួមបាន	
<ul style="list-style-type: none"> ■ ការប្រយោជន៍អាចបង្កើនការយល់ស្រប និង អាចនិយាយដោយផ្ទាល់ ជាមួយភាគីមួយទៀត និងអាចចូលរួមយល់សកម្មភាពក្នុងការ ដោះស្រាយវិវាទ។ 	

<p>១- ការសម្រាក</p> <ul style="list-style-type: none"> ការអនុវត្តរបស់ភាគីនៅក្នុងដំណើរការសម្រួលសម្រួល និង លក្ខខណ្ឌនៃការប្រយោជន៍ប្រយោជន៍ ក្រុមហ៊ុនក្រុមហ៊ុនជាភាគី សម្រាក និងជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការសម្រួលសម្រួល ផ្អែកភាគី នៃវិវាទរវាងប្រតិភូនៃក្រុមហ៊ុន ទៅវិញទៅមកបាន ។
--

៤. ភាពជួបគ្នា និង ភាពខុសគ្នារវាងការសម្រួលសម្រួល និង មជ្ឈត្តកម្ម

ភាពខុសគ្នារវាងនេះ នឹងគូសបញ្ជាក់ពីភាពជួបគ្នា និង ភាពខុសគ្នារវាងការសម្រួលសម្រួល និង មជ្ឈត្តកម្ម

ការសម្រួលសម្រួល	មជ្ឈត្តកម្ម
<ul style="list-style-type: none"> ជាការចរចាដែលមានការជួបជុំ 	<ul style="list-style-type: none"> ជាការវិនិច្ឆ័យ
<ul style="list-style-type: none"> ភាគីសម្របសម្រួលប្រសិនបើដំណោះស្រាយណាមួយបានសម្របសម្រួល ដំណោះស្រាយនោះនឹងមានប្រសិទ្ធភាព អ្នកសម្រួលសម្រួល ពុំមានសិទ្ធិសម្រេចការដោះស្រាយទេ។ 	<ul style="list-style-type: none"> មជ្ឈត្តករចេញសេចក្តីសម្រេចដែលមានប្រសិទ្ធភាពជាស្ថាពរ សម្របសម្រួលភាគីភាគីទាំងពីរ ក្នុងការប្រយោជន៍ តាមប្រព័ន្ធតុលាការ ។
<ul style="list-style-type: none"> ភាគីខាងម្ខាងគ្រប់គ្រងលទ្ធផលនៃការសម្រួលសម្រួល ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ភាគីទាំងពីរស្ថិតនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងលទ្ធផល ។
<ul style="list-style-type: none"> ដំណើរការសម្រួលសម្រួលជាដំណើរការស្របច្បាប់ ដូច្នោះភាគី ទាំងពីរមានសិទ្ធិយកចេញនូវលទ្ធផល 	<ul style="list-style-type: none"> ទោះបីជាភាគីទាំងពីរ ប្រយោជន៍គ្នាដោយស្ម័គ្រចិត្តក៏ដោយ លើដំណើរការមជ្ឈត្តកម្មដោយ ក៏ដូចនោះពេលបាត់បង់ភាគី ភាគីនៃវិវាទជក្ខន្ធបញ្ជាពីដំណើរការនេះបានទេ។
<ul style="list-style-type: none"> គួររក្សាទុកសម្រួលសម្រួល គឺជួយកំណត់អត្តសញ្ញាណ នៃបញ្ហា ពាក្យយល់ព្រមយល់ព្រម ដែលកំណត់អត្តសញ្ញាណ បញ្ហាទាំងនេះ និង សម្រួលដល់ការចរចា ។ 	<ul style="list-style-type: none"> គួររក្សាទុកសម្រួលសម្រួល គឺគ្រប់គ្រងការផ្តល់ភស្តុតាង និង បញ្ហាសម្របសម្រួល ។
<ul style="list-style-type: none"> ភាគីមានលទ្ធភាពបញ្ជាក់ការសម្រួល និងយល់ព្រម ចូលរួមក្នុង ដំណើរការដោះស្រាយបញ្ហា ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ភាគីទាំងពីរមានលទ្ធភាពបញ្ជាក់ការសម្រួល ។
<ul style="list-style-type: none"> ភាគីខ្លះខាងម្ខាងមិនសម្រួលសម្រួលក្នុងពេលប្រជុំមត្ត និង ក្នុងពេលប្រជុំជាមួយផ្សេងទៀត ។ 	<ul style="list-style-type: none"> មជ្ឈត្តករអាចធ្វើសវនាការស្តាប់ការបញ្ជាក់ភស្តុតាង ។
<ul style="list-style-type: none"> ការប្រយោជន៍ប្រយោជន៍សម្របសម្រួល ដោយផ្អែកទៅលើ ផលប្រយោជន៍របស់ភាគី ។ 	<ul style="list-style-type: none"> សេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករ ផ្អែកទៅលើភស្តុតាង និង ច្បាប់ - ច្បាប់កាណុង ។
<ul style="list-style-type: none"> ដំណើរការសម្រួលសម្រួលខ្លី និង សម្របសម្រួលដំណោះស្រាយ ល្អ/ល្មម លទ្ធផលដែលបានបាន ពេញចិត្តទៅ វិញទៅមក ដោយរក្សា និងបញ្ជាក់លទ្ធផលនៃវិវាទ ភាគីទាំងពីរ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ក្នុងករណីនេះមួយចំនួន មជ្ឈត្តករផ្តល់លទ្ធផល ជា ការសម្របសម្រួល " ល្អ/បាញ់ " ។
<ul style="list-style-type: none"> បំណាយធន ។ 	<ul style="list-style-type: none"> អាចមានបំណាយតិចជាងការប្រើប្រាស់តុលាការ តែជានិច្ចជាប្រចាំ ក៏ដូចជួបជុំដែរ ។

<ul style="list-style-type: none"> ■ អាចជំនុំការតាមកាលកំណត់ និង អាចបញ្ចប់បានយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាឆ្លើយ ៗ ឆាប់រហ័ស និង អាចបញ្ចប់បានកាលកំណត់ ជាងការដាក់ពាក្យបណ្តឹងដោះស្រាយតាមផ្លូវតុលាការ ប៉ុន្តែត្រូវបំណាយ ពេលវេលាច្រើនជាងជំនុំការសម្រួលសម្រួល ។
<ul style="list-style-type: none"> ■ សម្របសម្រួល ការបរិច្ចាគ និង កិច្ចព្រមព្រៀង មានលក្ខណៈ ជាឯកជន និង រក្សាបាននូវការសម្ងាត់ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ជំនុំការសវនាការ ជាជំនុំការឯកជន ប៉ុន្តែមិនចាំបាច់រក្សាទុកការសម្ងាត់ដូចឆ្លើយ ហើយសេចក្តីសម្រេច និង ជំនុំការក្តី អាចធ្វើឱ្យមានការរាយការណ៍ ជាសាធារណៈ ដល់ពេលវេលា របស់ក្រុមសម្រេច ។
<ul style="list-style-type: none"> ■ ប្រើប្រាស់ភាគីទីបី ជាភាគីអព្យាក្រឹត្យមានវិជ្ជាជីវៈ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ប្រើប្រាស់ភាគីទីបី ជាភាគីអព្យាក្រឹត្យមានវិជ្ជាជីវៈ
<ul style="list-style-type: none"> ■ អាចវាយតម្លៃបានយ៉ាងឯកភាពនៅពេលណាក៏បានក្នុងពេល មាន វិវាទនេះ តាមសំណើរបស់ភាគី និង ដល់ពេល ទទួល អាណត្តិជាយល់ បទបញ្ជីនៃកិច្ចសន្យា ឬជំនុំការបស់ តុលាការ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ អាចវាយតម្លៃបានយ៉ាងឯកភាពនៅពេលណាក៏បានក្នុងពេល មានវិវាទនេះ តាមសំណើរបស់ភាគីទាំងអស់ និងដល់ពេលទទួល អាណត្តិជាយល់បទបញ្ជីនៃកិច្ចសន្យា ឬជំនុំការបស់តុលាការ ។

៥. ការសម្រួលសម្រួល : ការជំនុំ និង ការឆ្លើយតប

ការជំនុំ	ការឆ្លើយតប
<ul style="list-style-type: none"> ■ ដោយសារការសម្រួលសម្រួលជាជំនុំការស្ត្រីក្នុងគ្រួសារ និង មិនគ្រប់គ្រាន់ក្នុង ជំនុំការឆ្លើយតប គេគិតថា ជំនុំការសម្រួលសម្រួល និងបណ្តុះបណ្តាលឱ្យបំណាយពេលវេលា និង ប្រាក់ ការសម្រួលសម្រួល ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ គេខ្សឹបខ្សួលថាការសម្រួលសម្រួលវិវាទនេះទទួលបានលទ្ធផលជាគ្រប់គ្រាន់ ខ្ពស់ជាង តាមការប៉ាន់ស្មានមានប្រហែលពី ៨០ ដល់ ៩០% ។ ការសម្រួលសម្រួល អាចជំនុំការ តាមកាលកំណត់ ឆាប់រហ័ស និងជាឆ្លើយតបត្រូវបំណាយតិចជាង ម៉េចម៉េចក៏បណ្តោះ ជាងគេ ផ្តល់លទ្ធផលជាជំនុំការសម្រួលសម្រួលដោយជោគជ័យ ក្នុងពេលប្រើប្រាស់ សម្រួលសម្រួល ឬក្រោយពីពេលប្រើប្រាស់ ។ ជាលើសស ការសម្រួលសម្រួល ប្រើប្រាស់ជា ជំនុំការបុរេក្រោយ ជំនុំការអាច សន្សំពេល ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ ។ ការដោះស្រាយបាន អាចនេះអាចកាត់បន្ថយ បំណាយតាមផ្លូវតុលាការបាន ។
<ul style="list-style-type: none"> ■ ការសម្រួលសម្រួលដល់ពេលវេលាស្ត្រីក្នុងគ្រួសារ និងអាច ចាត់ ចុកជាសំណើដោះស្រាយវិវាទ ឬ ជាសញ្ញា នៃភាពខ្សោយរបស់ភាគីមួយទៀត ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ដោយសារការសម្រួលសម្រួលបេះដេកកើនឡើងនោះធ្វើឱ្យ បរិយាកាសប្រើប្រាស់ទទួលបាន ល្អការស្ត្រីឱ្យធ្វើការសម្រួលសម្រួល បញ្ហាអតិថិជនរបស់គេ និងស្ត្រី សុំឱ្យធ្វើ និង/ ឬដោយសារ មានកិច្ចសន្យាការដាក់ប្រើប្រាស់ឱ្យមានលទ្ធផល ស្ត្រីការសម្រួល សម្រួល។

<ul style="list-style-type: none"> ការសង្រួមសង្គ្រាម មិនអាចជំនួសការដោះស្រាយ បើកាតិ បានផ្សារភ្ជាប់ជាស្របដោយការចរចា ដើម្បីកំណត់ ទ្រព្យ ហើយមិនបានសង្រួម ។ 	<ul style="list-style-type: none"> នេះអាចជាពេលវេលាដែលល្អបំផុត សំរាប់ធ្វើការសង្រួម សង្គ្រាម ។ រួមការសង្រួមសង្គ្រាម អាចជួយដល់កាតិ ដោយនាំមក ល្អនៃសុខុមាលភាព ជួយដល់កាតិ ក្នុងការប្រយុទ្ធសាស្ត្រនៃកំណត់ និង ឱ្យកាតិជំនាញ យល់ពីផលប្រយោជន៍ពីការប្រយុទ្ធសាស្ត្រនៃកាតិ ផ្ទៃក្នុង និង បង្កើនលទ្ធផលផ្សេងៗ ។
<ul style="list-style-type: none"> ការសង្រួមសង្គ្រាមនឹងកំរិតឱ្យអតិថិជន បញ្ចេញព័ត៌មាន ដែលនឹងបង្ហាញថាមានសក្តានុពល ក្នុងបណ្តឹងដោះស្រាយការ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> កាតិអាចធ្វើការសម្របសម្រួលដល់បញ្ហា ហើយអាច បញ្ចេញព័ត៌មានសម្រាប់ ដែលមិនគួរបញ្ចេញឱ្យអ្នកសង្រួម សង្គ្រាមបានដឹងក្នុងសម័យប្រចាំសម្រាប់ ដែលមានការធានាថា មិនឱ្យកាតិមួយនាក់ដឹង ។ ថាការពិគណនា ការសង្រួម សង្គ្រាមដែលខ្វះខាត ដឹងកំរិតឱ្យប្រយុទ្ធសាស្ត្រនៃកាតិ ផ្ទៃក្នុង ព័ត៌មានជំនាញ អាចអនុវត្តក្នុងជំនួសការកិច្ច និង ប្រមូល ថាក្នុងជំនួសការប្រយុទ្ធសាស្ត្រ។
<ul style="list-style-type: none"> ប្រសិនបើការសង្រួមសង្គ្រាមមិនបានសង្រួម អតិថិជន អប្បបរមាដោះស្រាយ ណាមួយផ្សេងទៀត ។ 	<ul style="list-style-type: none"> សូមកុំភ្លេចការសង្រួមសង្គ្រាមដែលមិនខ្វះខាត យកជាយក ក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ជាមួយ មានការពេញចិត្តបំផុតដោយ ជំនួសការនេះ ហើយការពេញចិត្តនេះអាចនាំទៅរក ជំនួសស្រាយថាម្ចាស់ ក្នុងខ្ញុំ ឬ ខ្ញុំ បន្ទាប់ពីការសង្រួម សង្គ្រាម ។ ការសង្រួមសង្គ្រាម អាចនាំទៅរកការប្រយុទ្ធសាស្ត្រ មួយ ផ្ទៃក្នុងបញ្ហាណាមួយ ឬ អង្គការ ក្នុងករណីនេះ វាការប្រយុទ្ធសាស្ត្រនៃសេចក្តី វិវាទនោះ ។

<p style="font-size: 2em; margin: 0;">ជំពូក ៣</p>	<h2 style="margin: 0;">មជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម</h2>
---	--

១. តម្លៃនៃមជ្ឈត្តការ

ជាអ្នកចាត់ចែង ប្រតិបត្តិការលើកម្រិតមធ្យម បានកើតឡើង ។ ជាអកុសល ការខ្វះខាតនៃគ្រឹះស្ថានក្នុងតំបន់កើតឡើងចេញពីប្រតិបត្តិការ ទាំងនេះ ។ វិវាទភាគច្រើន ក្នុងបុគ្គលិកដោះស្រាយជាមួយមជ្ឈត្តការ តាមការដាក់ចូលវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្តដោយគ្មានអព្យាក្រឹត្យទាក់ ទងច្រើន ដើម្បីស្រួលកែសម្រួលប្រព័ន្ធប្រកាសដែលមានប្រសិទ្ធភាពចង្អុលកាតព្វកិច្ច ។ បទពិសោធន៍បញ្ជាក់ថា មជ្ឈត្តការ គឺជាប្រព័ន្ធជាមួយមានប្រសិទ្ធភាព សំរាប់ដោះស្រាយវិវាទជាឯកជន បានឆាប់រហ័ស រាបស្រួល និងសន្តិសុខ ។

បច្ចុប្បន្នមជ្ឈត្តការបានក្លាយជាវិធីសាស្ត្រដ៏ទូទៅនៃជំនាញស្រាយវិវាទ ដែលបង្កប់កាតព្វកិច្ច ក្នុងចំណោមកិច្ចសន្យា អន្តរជាតិជាច្រើន ។ វាជាវិធីដ៏ឯកជនដែលត្រូវបានឱ្យមានការព្រមព្រៀងពីភាគីទាំងអស់ ដែលតាមបច្ចេកទេសកំណត់រួម ខ្លះបង្កើត ពីមជ្ឈត្តការ ឬការព្រមព្រៀងកិច្ចសន្យារបស់គេ ប៉ុន្តែគេអាចធ្វើការព្រមព្រៀងនោះនៅពេលវិវាទ កើតឡើងហើយ ក៏បាន ។

មជ្ឈត្តការ ផ្តល់ឱកាសឱ្យភាគីមានសេរីភាពជ្រើសរើសវិធីដោះស្រាយវិវាទ ដែលផ្សារភ្ជាប់នឹងសេចក្តីគ្រប់គ្រងការពិចារណា របស់គេ ។ ភាគីមានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសប្រព័ន្ធប្រកាសអន្តរជាតិ វេទិកា ភាសា និងការជ្រើសរើសវិធីមជ្ឈត្តការផងដែរ តាម វិធានអន្តរជាតិ វិធីអន្តរជាតិ ជូនថា វិធាន UNCITRAL ឬ វិធាន ICC ឬវិធានបំពេញកិច្ច (ad hoc rules) ទាំងស្រុង ។

ភាគីអាចជ្រើសរើសមជ្ឈត្តការរបស់គេ ដែលធានាការបង្កើតបានជាវេទិកាដោះស្រាយវិវាទដែលមានគុណសម្បត្តិគ្រឹះមុនគេ និងមាន បទពិសោធន៍រូបសំរាស់ ។

គឺសេរីភាពនៃការជ្រើសរើសនេះហើយ ដែលពង្រឹងភាពស្របគ្នានៃមជ្ឈត្តការអន្តរជាតិ ជូនថាការដាក់ឱ្យប្រតិបត្តិការ ភាគី ក្រុមគ្រួសារ អព្យាក្រឹតភាព ឯកជនភាព និងការសម្រួល ប្រសិទ្ធភាពនៃការចំណាយ និងភាពឆាប់រហ័ស ។

អត្ថប្រយោជន៍នៃមជ្ឈត្តការ

<p>អត្ថប្រយោជន៍នៃមជ្ឈត្តការ</p>	<p>ក. វេទិកាអព្យាក្រឹត្យ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ■ អត្ថប្រយោជន៍នៃមជ្ឈត្តការ គឺការបង្កើតវេទិកាអព្យាក្រឹត្យ លុបបំបាត់អត្ថប្រយោជន៍របស់ "តុលាការក្រុងស្រុក" ដែលមាន ផលកំណត់ជាមួយគ្នា ។
	<p>ខ. សន្យាពរធននិងចំណាយ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាទូទៅគណនូបស្ថានជាមជ្ឈត្តការ ជំនឿការរោងចក្រ និង ចំណាយប្រតិបត្តិ ជាតុលាការអាជ្ញាគតិ ជាពិសេស ចំពោះវិវាទ ក្នុងតាម និងមនុស្សស្រីស្រី ។
	<p>គ. ការកំណត់ឱ្យកម្រិតដែលអរម័យបង្កបង្កើន</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ក្នុងយុគសម័យថ្មី មិនត្រូវឱ្យស្ថិតនៅក្នុងជំនឿការមជ្ឈត្តការ មានការទទួលស្គាល់ពីគណៈមេធាវីនៃយុគសម័យថ្មី មជ្ឈត្តការ រោះឡើយ ។ តាមពិត ភាគីទាំងពីរមាន មេធាវី កំណត់ ។ ■ ជួនកាល ក្រុមហ៊ុនអាចជួលស្ថិតនៅក្នុងក្រុមហ៊ុន ឬបុគ្គលិកដែលមាន ចំណេះបច្ចេកទេស ដើម្បីមជ្ឈត្តការវិវាទនៅក្នុងស្រុក ឬនៅ បរទេសបាន។ ការសន្យាថ្លៃចំណាយ គឺកើតឡើងដោយការរុប មេធាវីជំនាញដែលមិនដឹង ឬបុគ្គលិកជំនាញ ដែលមិនដឹងពី ជំនឿការមជ្ឈត្តការ និង បញ្ហាវិវាទដែលកើតឡើង ពីកញ្ចប់ក្រុម កិច្ចសន្យារបស់ក្រុមហ៊ុន ។
	<p>ឃ. មជ្ឈត្តការមានចំណាយទាប ឬស្មើស្របនឹងវិវាទ</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ■ គេអាចជ្រើសរើសមជ្ឈត្តការដែលមិនចាំបាច់ជាមេធាវី ក្រុមគតិពី ជំនាញពិសេស ជាញឹកញាប់មានបទពិសោធន៍ម្រើនជាង មជ្ឈត្តការ ក្នុងវិស័យដែលមានវិវាទ និង យល់ដឹងច្បាស់ពីប្រភេទបញ្ហា នៃ វិវាទ ។ ជួនកាលយុគសម័យថ្មីក្នុង "ការរោះ" មជ្ឈត្តការ ។ កត្តានេះមានសារៈសំខាន់ជាពិសេស កាលណាបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹង ទម្រង់ពាណិជ្ជកម្ម គុណភាពទំនិញ ឬ ការអនុវត្តកិច្ចសន្យា និងហេតុការណ៍បច្ចេកទេសឯទៀតដែលក្រុមពាក់ព័ន្ធ ។

	<p>១. លក្ខណៈក្រៅតុលាការ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ តាមបច្ចេកទេស គេមិនគួរដំណើរការការវិវាទ នីតិវិធី និង កត្តាការព្រឹទ្ធប័ត ជានិច្ច ហើយមិនបំបាត់ បាត់ទុកជាបញ្ហា អន្តរាគមន៍ដែរ។
	<p>២. សន្យាពេលវេលានិងឥរិយាបថ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ដើម្បីធានាដល់សេចក្តីសម្រេច បង្កើតការខ្លាចខ្លាចនៃការផ្តោតលើ សេចក្តីសន្តិសុខភាព។ ក្នុងការសម្រេចរបបនេះ គេរាយការណ៍យក វិវាទច្បាប់កម្រិត ជួបជាការច្រើននៃសេចក្តីសន្តិសុខភាព និងការ ហាមឃាត់កិច្ចសន្យាឡើយ។

២. ការអនុវត្តន៍សេចក្តីសម្រេចបង្កើតវិវាទ

ចំពោះភាគីជាច្រើនដែលទទួលបានជោគជ័យពីដំណោះស្រាយចុះក្រោយ និង មានប្រសិទ្ធភាពច្រើនជាងការកាតព្វកិច្ច ការពារធានាអោយ អនុវត្តន៍សេចក្តីសម្រេចចុះក្រោយ គឺអាចជាកត្តាជំរុញ និង ជាបញ្ហាប្រឈមមុខ ។

វិវាទនៃស្ថាប័នបង្កើតកម្រិតខ្ពស់ជាង ៗ បែបច្បាស់ថា រាល់សេចក្តីសម្រេចបង្កើតវិវាទ នឹងបាត់ទុកជាសេចក្តីសម្រេចចុះក្រោយ និង មានអនុភាពច្រើនជាងការកាតព្វកិច្ច ហើយគ្រប់អនុវត្តន៍ដោយគ្មានការពន្យារពេល ។ ការឯកភាពគោរពតាមវិវាទជំនាញ ជាមធ្យម ភាគីស្របចិត្តរបបមានសិទ្ធិខ្ពស់ខ្ពង់ខ្ពស់សេចក្តីសម្រេចក្នុងការជំនុំជម្រះជាមួយការ លើកលែង ខ្ពង់ខ្ពស់ដែរ ។ តាមពិត ភាគីអាចបែងចែកដំណើរការខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងបង្កើតការបាន ប្រសិនបើគេចង់ ។ ប៉ុន្តែមាន ការបោះឆ្នោតមានកិច្ចសន្យាបំណុល ដែលក្នុងការអាចបែងចែក ឬក៏ប្រើសេចក្តីសម្រេចបង្កើតក្រុម ដោយសារមានកំហុស នីតិវិធីផ្ទៃក្នុង ឬ ដំណើរការសាលាដំបូងបង្កើតការមិនត្រឹមត្រូវ ។ មានការទទួលបានស្ថាប័នវិវាទជា ការបោះឆ្នោតជំនាញ មានសមត្ថកិច្ច និងយុត្តិធម៌ ។

ក្នុងករណីដែលភាគីហ្វឹមគោរពតាមសេចក្តីសម្រេច គេបាត់ទុកថាការបង្កើតប្រតិបត្តិការ មានភាពងាយស្រួលជាងការអនុវត្តន៍ សាលាក្រុមរបស់តុលាការជាតិក្នុងយុគសម័យការផ្សេងទៀត ។ ក្នុងករណីភាគច្រើន ភាគីនយោបាយនិងទុកចិត្តលើបទប្បញ្ញត្តិ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិសហប្រជាជាតិការទទួលបានស្ថាប័ន និង ការអនុវត្តន៍សេចក្តីសម្រេចបង្កើតក្រុមបរទេស (១៩៥៤) ហៅកាត់ថា ("អនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉ក")។ សន្និសីទស្តីពីការអនុវត្តន៍សេចក្តី សម្រេចបង្កើតក្រុមបរទេស ត្រូវបានផ្តល់ជាមូលដ្ឋានអន្តរជាតិ និងទទួល យកដោយរដ្ឋជាង១៥០ ដោយគិតជាច្រើនសកម្មជាង ។ ភាគី ជំនុំជម្រះដែលចង់អោយមានការបោះឆ្នោត សេចក្តីសម្រេចបង្កើតក្រុម អាចយកមកអនុវត្តបាន លុះត្រាតែដំណើរការបង្កើតក្រុម (និងមាន សេចក្តីសម្រេចវិនិច្ឆ័យ) ត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិក អនុសញ្ញា ហើយការអនុវត្តន៍ប្រឆាំងនឹងច្បាប់សកម្មរបស់ភាគីហ្វឹម ដែលស្ថិតនៅក្នុងរដ្ឋនីមួយៗផ្សេងទៀតជាសមាជិក នៃអនុសញ្ញាដែរ ។

ការអនុវត្តន៍ជាតិស្តីពី: អនុសញ្ញាទីក្រុងញូយ៉កផ្តល់ អាណត្តិ ឱ្យប្រទេសដែលផ្តល់សេចក្តីសម្រេចនៃអនុសញ្ញានេះ អនុវត្ត សេចក្តីសម្រេចរបបបង្កើតក្រុមបរទេសតាមលក្ខណៈ ជួបគ្នា និងការអនុវត្តន៍សាលាក្រុម /សាលាដំបូង ដែលបញ្ជា ដោយក្នុងការអាចជំនុំជម្រះ ។ សូមអានបទបញ្ញត្តិ ខាង លាក់ នៃអនុសញ្ញាទី ក្រុងញូយ៉កក្នុងច្បាប់ក្រោយ ។

៣. ភាគីមានការត្រួតត្រាលើដំណើរការដោះស្រាយវិវាទ

បង្កើតការ អនុញ្ញាតឱ្យភាគីមានការត្រួតត្រាក្នុងកិច្ចប្រយោជន៍ដំណើរការដោះស្រាយវិវាទ។ នៅចំណុចជាប់ផ្លូវ នីតិវិធីនេះ អនុញ្ញាតឱ្យភាគីបង្កើតវិធីសាស្ត្រដោះស្រាយវិវាទដែលមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង ដោយនីតិវិធីដល់ស្រី និង មនុស្សមានសីលធម៌ ជួប ក្នុងការនោះទេ ។

ភាគីអាចឯកភាពច្រើនទៅសម្រាប់ចំណោមនីតិវិធីជាច្រើនយកមកប្រើប្រាស់នៅក្នុងវេទិកាបង្កើតការ ដោយគិតដល់ការរើស ចំណុចបង្កើតការ គុណសម្បត្តិរបស់បង្កើតការ វេទិកា និង ភាសារប្រើប្រាស់បង្កើតការ កាលវិភាគ និងសេចក្តីក្នុងការសវនាការផ្ទាល់មាត់ ឬវិធីផ្សេងទៀត។

៤. ភាគីកែតម្រូវបង្កើតការ

ក្នុងបង្កើតការ ភាគីអាចច្រើនទៅសម្រាប់ក្រុម ដែលហៅថា បង្កើតការ អោយផ្អែកលើការវិវាទរបស់គេ ។

ភាគីវិវាទមានសេរីភាពសម្រាប់ចំណុចបង្កើតការដែលត្រូវបានវិវាទរបស់ខ្លួន ។ ម៉ែត្តិការបង្កើតការច្រើនទៅសម្រាប់បង្កើតការ ចំណុចសេស ដើម្បីឱ្យសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ ជាសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរ ។ តាមបង្កើតការកែច្នៃច្រើនទៅសម្រាប់ បង្កើតការ ចំណុច ៣ នាក់ ម៉ែត្តិភាគី ជាច្រើន កែច្នៃឯកភាពគ្នាប្រើបង្កើតការកែច្នៃ ។ ដំណើរការបង្កើតការសំរាប់ច្រើនទៅសម្រាប់បង្កើតការ គឺភាគីនីមួយៗ កែច្នៃតំបន់បង្កើតការម្នាក់ ម្នាក់មកបង្កើតការជំនុំ ដែលភាគីបានកែច្នៃ ត្រូវច្រើនទៅសម្រាប់បង្កើតការជំនុំ ។ នេះជានីតិវិធីសំរាប់ ប្រើ កាលណាភាគីមិនបានកំណត់ ពី នីតិវិធីសម្រាប់ច្រើនទៅសម្រាប់បង្កើតការ ។

ស្ថាប័នបង្កើតការជាច្រើន ជួបជាសមាគមបង្កើតការម្នាក់ម្នាក់ សភាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ និង បង្កើតការបង្កើតការម្នាក់ម្នាក់ ក្រុងឡាស បានចុះបញ្ជីបង្កើតការ ដែលមានគុណសម្បត្តិសម្រាប់វិស័យផ្សេងៗ ដែលភាគីអាចច្រើនទៅសម្រាប់បាន ។ ជ្រុះជេរិញ បើភាគីមិនបានកំណត់ពីនីតិវិធីច្រើនទៅសម្រាប់បង្កើតការនេះ ពេលនោះ ស្ថាប័នទាំងនេះ ឬ ច្បាប់នេះមិនពិបាកការដើម្បីកែច្នៃតំបន់ បង្កើតការសំរាប់ភាគី ។

ភាគីនីមួយៗ អាចពេញចិត្តនឹងលទ្ធផល ដោយសារបង្កើតការ ដែលបានកែច្នៃ មានបទពិសោធន៍ និងចំណេះដឹងច្បាស់លាស់ ក្នុងវិស័យដែលវិវាទនោះកើតឡើង ។ គេក៏អាចកែច្នៃតំបន់ បង្កើតការណាម្នាក់ ដោយសារតែបង្កើតការនោះមានចំណេះដឹង ឬ មានការយល់ដឹងពីច្បាប់ជាតិ ឬច្បាប់ពិសេសរបស់រដ្ឋ និង/ឬ ភាសា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទ ។

ជួបគ្នានេះដែរ គេអាចបែងចែកវាទៅ ឬឯកភាពគ្នាថា បង្កើតការ មិនត្រូវមានសញ្ញាភ័យភាគីណាមួយនៃវិវាទឡើយ ។ ម៉ែត្តិ លើក ដែលកែភាគីឯកភាពគ្នាផ្សេងៗនេះ គ្មានបង្កើតការណាម្នាក់មកប្រើ បានហាមឱ្យប្រើបង្កើតការ ដោយសារមូលហេតុសញ្ញាភ័យ ដែលបង្កើតការនោះទេ ។

ការអនុវត្តជាអ៊ីស្ត : វិវាទនៃស្ថាប័នបង្កើតការភាគច្រើន មិនកំណត់លក្ខណៈគុណសម្បត្តិរបស់បង្កើតការដែលភាគីកែច្នៃ តំបន់ ជ្រុះជេរិញគេចុះឱ្យភាគីណាម្នាក់ បើគេចង់ឱ្យបង្កើតការ មានសមត្ថភាព ។ ជាញឹកញយមានប្រយោជន៍ក្នុងការឱ្យភាគី កំណត់លក្ខណៈគុណសម្បត្តិ ដើម្បីឱ្យបង្កើតការមានបទពិសោធន៍ និងចំណេះដឹងក្នុងវិវាទដែលគេវិវាទ ។ ឧទាហរណ៍គឺ ដែលមានបញ្ហាពិបាកសំរាប់បញ្ជាក់លទ្ធផលនៃវិវាទអាចចុះកម្រិតឱ្យ បង្កើតការដែលគេកែច្នៃតំបន់មានបទពិសោធន៍ខ្ពស់មកម្នាក់ម្នាក់ មិនសូវ មិនមែនមានកំណត់លក្ខណៈគុណសម្បត្តិ យ៉ាងហោច ណាស់ ៣១។

ប៉ុន្តែប្រសិនបើមានភស្តុតាង និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។ ប្រសិនបើមានភស្តុតាង និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។ ប្រសិនបើមានភស្តុតាង និងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។

៥. អព្យាក្រឹត្យភាព

ភាគីនៃកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ អាចបានប្តេជ្ញា តុលាការជាតិ ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង មានភាពល្អប្រសើរជាងសវនកម្ម ឬ ជំនុំជម្រះជាដើម ។ ទោះបីជាមានប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ក៏ដោយ ក៏វាអាចមានប្រសិទ្ធភាព ជាមធ្យមមានអព្យាក្រឹត្យភាព ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។

ជាទូទៅមានការបែងចែកសំណុំរឿង កិច្ចសន្យាគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ដោយច្បាប់ជាតិ ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។ វាអាចមានការបែងចែកសំណុំរឿង ៣ ដែលគ្មានការបែងចែកសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ដោយភាគីនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង អព្យាក្រឹត្យ សំខាន់ៗដោះស្រាយវិវាទ។

ជួបគ្នានេះដែរ បើប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។ ធានាបាននូវភាពល្អប្រសើរ ដោយសារសញ្ញាគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។ ធានាបាននូវភាពល្អប្រសើរ ដោយសារសញ្ញាគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។

ឧទាហរណ៍ បើភាគីខ្លះ និង ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង យកមកដោះស្រាយ ហើយគ្មានកិច្ចព្រមព្រៀងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង វិវាទនោះនឹង ត្រូវដោះស្រាយដោយតុលាការកម្ពុជា ឬតុលាការដទៃទៀត អាស្រ័យលើតាម កម្មវិធីនៃកិច្ចសន្យានោះ ។ បើប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ភាគីខ្លះអាចនឹង យល់ថាតុលាការគ្មានអព្យាក្រឹត្យ ហើយបើប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ភាគីដទៃអាចនឹងយល់ថា តុលាការខ្លះគ្មានអព្យាក្រឹត្យ។ ប៉ុន្តែបើភាគី បញ្ជាក់វិវាទនោះប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង វិវាទរបស់គេអាចនឹងដោះស្រាយ ដោយ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ដោយស្ថាប័នអន្តរជាតិអព្យាក្រឹត្យ ដូចជាគណៈកម្មាធិការ អ.ស.ប. ទទួលបន្ទុកច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ (UNCITRAL) ឬ សភាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ (ICC) នោះភាគីវិវាទនឹងមានជំនុំជម្រះជាដើម ។

៦. ភាពឯកជន និង ការរក្សាការសម្ងាត់

វិវាទនៅតុលាការតែងតែបើកបំបាំងពេញសាធារណជន និង សារតែមាន ។ ផ្ទុយទៅវិញជំនុំជម្រះប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង គឺ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ដូចជាអង្គការសហជាតិ និង ជំនុំជម្រះ ការងារក្នុងវិវាទ ត្រូវរក្សាភាពសម្ងាត់ ។ លក្ខណៈ ពិសេសនេះ អនុញ្ញាតឱ្យភាគីរក្សាជំនុំជម្រះឯកជនអាចកម្ម របស់គេបាន ហើយការដោះស្រាយវិវាទនឹងធ្វើឱ្យមានភាពឯកជន កំបាំងពីអ្នកសាធារណជន និង សារតែមាន។

ហេតុអ្វីភាពឯកជន និងការរក្សាការសម្ងាត់ ត្រូវបាន ចាត់ទុកថាជាបញ្ហាសំខាន់? ជំនុំជម្រះស្រាយវិវាទទទួលបាននាមរូប ដោយសារសក្ខីខណ្ឌនៃ ជំនុំជម្រះស្រាយវិវាទត្រូវបានរក្សាភាពសម្ងាត់ ។ បើសក្ខីខណ្ឌនៃ ជំនុំជម្រះស្រាយវិវាទ ធ្លាក់ទៅដល់ដៃភាគីទី ៣ វាអាចនឹងធ្វើឱ្យភាគី នោះមានផ្លូវដាក់ពាក្យបណ្តឹង ប្រសិនបើជំនុំជម្រះស្រាយ ឬ សេចក្តី សម្រេចមាន ប្រយោជន៍ដល់ការពារប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។

ការដោះស្រាយវិវាទបែបនេះ អាចជួយរក្សាការសម្ងាត់ពាណិជ្ជកម្ម ហើយក៏ក្នុងករណីខ្លះជួយស្ថាប័នពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីវិញ ។ វាក៏ផ្តល់ប្រសិទ្ធភាពដល់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ដោយសារសញ្ញាគ្រប់គ្រងសំណុំរឿង ។

ជំនុំជម្រះការប្រជុំគ្នា មានបរិយាយខ្លះៗជាឧទាហរណ៍ និង ក្រុមការសម្រុះ ព្រោះជំនុំជម្រះនេះ ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរិយាកាស មិនសូវផ្លូវការ ជួបករណ៍ផ្ទាល់នៅក្នុងតុលាការជាញឹកញាប់ ។

តើអ្នកណាដែលមានភាគពួកច្រើនក្នុងក្រុមការសម្រុះតាមគោលការណ៍ក្រុមការសម្រុះនេះ?
សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីប្រជុំគ្នាផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម បានចែងពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវឲ្យមានការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ ក្រុមការសម្រុះត្រូវតែមានលក្ខណៈជាមធ្យម ដែលគេទទួលបាននៅក្នុងជំនុំជម្រះ ហើយមិនអាចផ្សព្វផ្សាយថាសាធារណៈ។ ពួកគេមានលក្ខណៈ ឆ្លាតវៃ មានសេចក្តីសម្រេច ឯកសារលាភ ដែលបានរៀបចំឡើងសម្រាប់ប្រជុំគ្នា និងត្រូវមានលក្ខណៈយល់ដឹងល្អ ឬ អ្នកជំនាញ ។ មានករណីតែមួយគត់ ដែលត្រូវតែចាត់ចែងក្រុមការសម្រុះនេះ គឺក្នុងករណីដែលច្បាប់តម្រូវឱ្យគេបញ្ជាក់ពីមាន (ឧទាហរណ៍ នៅពេលច្បាប់តម្រូវឲ្យគេបញ្ជាក់ពីមានភស្តុតាងសម្រាប់សាក្សីនៅក្នុងជំនុំជម្រះ) ឬ នៅពេលដែលច្បាប់តម្រូវឱ្យគេបញ្ជាក់ពីភាគពួក ដោយសេចក្តី (ឧទាហរណ៍ សិទ្ធិជំនុំជម្រះ រឺ ដើម្បីរកក្តីសម្រេច) ។

ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះដែរ សាលាជំនុំជម្រះ ត្រូវបានតម្រូវឲ្យមានភាគពួកសម្រុះ ពាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាជួបគ្នា លើកលែង តែច្បាប់អន្តរជាតិ ។ សាលាជំនុំជម្រះ ឬ តុលាការដែលអនុវត្តសេចក្តីសម្រេច មិនអាចធ្វើការផ្សព្វផ្សាយផ្នែកណាមួយនៃសេចក្តីសម្រេច ដោយមិនមានការយល់ព្រម ថាវាជាលក្ខណៈផ្ទាល់ត្រូវតែដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការនោះបានទេ ។

៧. ចំណាយមានប្រសិទ្ធភាព និង ឆាប់រហ័ស

នោះបើមានការធានាផ្សេងៗទៀតនេះដោយអ្នកកំពុងប្រើប្រាស់វិធីនេះ ក៏មានការកំពុងខ្លាំងក្លាទៅលើប្រជុំគ្នាក្រៅតុលាការជាតិ ថាជាជំនុំជម្រះ ចំណាយមានប្រសិទ្ធភាព បើប្រៀបធៀបទៅនឹងបណ្តឹងទៅតុលាការនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រការពារ កាលណាគេពិចារណាផ្លូវ ចំណាយ តាមក្រុមខណ្ឌ នៃការវិភាគចំណាយ/ផលចំណេញ ។

ជាទូទៅ គេហ្នឹងស្រួលក្នុងការធ្វើឱ្យកាត់ដល់ មានសញ្ញាតិផ្សេងៗ ចូលរួមក្នុងវេទិកា ប្រជុំគ្នាក្រៅតុលាការឯករាជ្យពីចំណុចបាច់ផ្សេងៗ ថាខ្លះ ចូលរួមក្នុងតុលាការជាតិរបស់កាតិណាមួយ ។ ជួនដូច្នោះ ចំណាយ សម្រាប់បាច់ផ្សេងៗជំនុំជម្រះ និង ការរៀបចំសំណុំរឿង ត្រូវចំណាយតិចជាង បណ្តឹងទៅតុលាការ។ ថាវិសេសនៅចុងបញ្ចប់ នៃរឿងក្តី (សន្តិភាពជាដំណោះស្រាយ) កាតិ ទំនងជា គោរពតាមសេចក្តីសម្រេចច្រើនជាង ឬ ទំនងជា ចប់ជាក់ឱ្យប្រតិបត្តិតាមច្រើនជាងសាលាតុលាការនៃយុទ្ធសាស្ត្រការពារ នៅតុលាការរបស់កាតិមួយទៀត ។ ជួនដូច្នោះកាតិដែលឈ្នះ ក្នុងប្រជុំគ្នាក្រៅតុលាការ មិនសូវច្រើនបញ្ហា ដែលថាបញ្ហានោះគឺជាករណីដែលបណ្តឹងទៅតុលាការជាតិទេ ។

ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើកាតិរើ មានវិវាទពាក់ទងនឹងគុណភាពគ្រឿងដែលបាន បញ្ជាក់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាជួលផល កាតិទាំងពីរត្រូវចាប់ផ្តើមវិវាទដោះស្រាយ ដោយស្របច្បាប់សំខាន់ៗនៃវិវាទនោះសិនមែនអាចបណ្តឹងទៅតុលាការស្របច្បាប់ ទៀតបាន។ កាតិទាំងពីរ មានចំណាយវិវាទនេះ ត្រូវបានដោះស្រាយអោយ បានឆាប់រហ័ស ពីព្រោះការចាប់ផ្តើមនេះ ធ្វើអោយគេត្រូវខិតខំដល់ចំណេញ ដោយអ្នកលក់នៅបណ្តាប្រទេសនេះក៏បានដឹងពីលក្ខណៈរបស់គេដដែល តែគេមិនអាច លក់បាន ឯអ្នកទិញមិនអាចប្រើប្រាស់ផលិតផលនោះដើម្បីទាញយកផល ចំណេញ រឺ លក់ផលិតផលនោះបន្តទៀតបានឡើយ ។

កត្តាថា ពេលវេលាជាមាសប្រាក់ (នោះបើមានភាពស្មុគស្មាញជាអាទិ៍និងចំណាយច្រើនក្នុងការយល់ព្រម) មានភាពយល់ដឹង ហើយកាតិគ្រាវត្រាវត្រាវិវាទក្រៅតុលាការ គឺជាគ្រាដែលផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យកាតិ និង ជំនុំជម្រះការប្រជុំគ្នាក្រៅតុលាការ អនុវត្តយកកាលវិភាគ វិភាគវិញ្ញាបត្រ តាមដែលគេចង់បាន ដែលសន្សំសំចៃចំណាយថាច្រើន ។ ប្រជុំគ្នាក្រៅតុលាការមានលក្ខណៈលឿនជាងការប្រជុំគ្នា ក្នុងការពិភាក្សាវិវាទផ្សេងៗ និងហ្វឹមហ្វឺត ។

ការចេញសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយនៃមជ្ឈការភាគច្រើនបំផុត គឺជាការបញ្ចប់ដំណើរការក្តី ផ្ទុយពីសាលក្រម តុលាការសាលាដំបូងដែលមានបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ច្រើនជាងគ្នា ហើយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្រុមហ៊ុនមួយចំនួនមិនបានប្រជាប្រិយភាព និងធានាពេលវេលាដែលភាគីមិនអាចគ្រប់គ្រងបាន។ ក្នុងករណីនេះជាការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ វិវាទកិច្ចសន្យាតែចំណែកក្រៅតុលាការនៃកិច្ចសន្យា ។ ជួនក្នុងកិច្ចសន្យា និងកាតព្វកិច្ចបណ្តឹងនៅតែបន្ត ។ ជួនក្នុងវិវាទក្រុមហ៊ុនមានដំណោះស្រាយរវាងភាគី ដើម្បីទទួលបានឱ្យភាគីបណ្តឹងទំនាស់ស្របច្បាប់ និង ទំនាក់ទំនងរវាងក្រុមហ៊ុនសំខាន់ៗ ។ ប្រសិនបើភាគីក្រុមហ៊ុនស្ម័គ្រចិត្តនឹងឧទ្ធរណ៍នៃ ពេលវេលាទំនាក់ទំនងរវាងក្រុមហ៊ុន ក៏ក្រុមហ៊ុនដែលបណ្តាលឱ្យខាតបង់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងការរំលោភខ្លួន ។

តារាង គ - ការប្រៀបធៀបដំណើរការមជ្ឈការ និង តុលាការ

ដំណើរការមជ្ឈការ	ដំណើរការតុលាការ
<ul style="list-style-type: none"> កាលវិភាគសវនាការអាចបត់បែនបាន អនុញ្ញាតឱ្យមានការដោះស្រាយវិវាទរវាងភាគី ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ការកំណត់កាលវិភាគ ក្រុមគោរពតាមប្រតិទិនតុលាការដែលពោរពេញដោយសំណុំរឿង ។
<ul style="list-style-type: none"> តាមធម្មតាមជ្ឈការមិនចូលរួមពីភាគីរូបវន្តដំណោះស្រាយទេ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ជាញឹកញាប់បញ្ជាក់ក្រុមដើម្បីសម្រុះសម្រួលការបញ្ជាក់ឱ្យមានដំណោះស្រាយ ។
<ul style="list-style-type: none"> ទោះបីជាមានការដោះស្រាយសាលាជាញឹកញាប់ទៅកាន់ក្តី មិនត្រូវ ឱ្យមានការស្រាវជ្រាវដោះស្រាយ (លើកលែងតែមានបែបច្បាប់សំខាន់) ការស្រាវជ្រាវនេះអនុញ្ញាតឱ្យមានការបង្កើន សវនាការឆ្លាស់ៗ ប្តីឆ្កួតបបណ្តាល រយៈពេលវែង ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ការស្រាវជ្រាវអាចយល់ដឹងបំផុត ក្នុងការរៀបចំសំណុំរឿងដោះស្រាយឱ្យមានការបំពេញ ចំពោះភាគីដែលមានហិរញ្ញវត្ថុតិចតួច ។
<ul style="list-style-type: none"> មិនបំប្លែងមានបញ្ហាភាគីទេ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> តាមធម្មតាមជ្ឈការមានបញ្ហាភាគី លើកលែងតែរឿងតូចៗ ។
<ul style="list-style-type: none"> បើប្រើប្រាស់ច្បាប់ ពេលវេលាមិនបំប្លែងជាសមាជិកនៃគណៈបញ្ជី គេអាចប្រើប្រាស់កំណត់ដែលមិនមែនជាបញ្ហាបាន។ 	<ul style="list-style-type: none"> បញ្ហាភាគីគ្រប់គ្រងជាសមាជិកនៃគណៈបញ្ជីដើម្បីចូលរួមថ្លៃក្តីនៅតុលាការបាន ឬ ក្រុមកែទម្រង់ស្តង់ដារយុត្តិធម៌ ។
<ul style="list-style-type: none"> រឿងក្តីអាចសំរេចដោយមជ្ឈការដែលមានជំនាញក្នុងឧស្សាហកម្ម និង យល់ពីកិច្ចការសំខាន់ៗ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> រឿងក្តីអាចសំរេចដោយបញ្ជាក់ក្រុម ឬគណៈវិនិច្ឆ័យដែលគ្មានជំនាញវិសេស ក្នុងវិស័យដែលមានវិវាទ ។
<ul style="list-style-type: none"> មជ្ឈការមិនបំប្លែងជាបញ្ហាទេ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> បញ្ជាក់ក្រុមភាគច្រើន ជាបញ្ហាទេ។
<ul style="list-style-type: none"> មជ្ឈការអាចចេញសេចក្តីសម្រេចសម្រេចសម្រួល ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ការវិនិច្ឆ័យដោយគណៈវិនិច្ឆ័យ បញ្ជាក់ក្រុមភាគីក្រៅតុលាការសាលក្រម ជាវិសេសចំពោះប្រព័ន្ធប្រកួតប្រជែងសេដ្ឋកិច្ច ។
<ul style="list-style-type: none"> មិនបំប្លែងការពារតាមវិធានវិនិច្ឆ័យ ជួបជាវិធានកសាង ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ក្រុមគោរពតាមវិធានវិនិច្ឆ័យ និងវិធានកសាង ជាវិសេសនៅក្នុង ការផ្តល់ដោះស្រាយគណៈវិនិច្ឆ័យ ។
<ul style="list-style-type: none"> មជ្ឈការមិនបំប្លែងការពារតាមច្បាប់គ្រប់គ្រងវិវាទធម្មជាតិ ព្រឹត្តិសន្តិសុខប្រកួតប្រជែងភាគី ហើយគេមិនអាចប្តូរសេរី "កំហុសឆ្គង" ភាគច្រើនបានទេ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> បញ្ជាក់ក្រុមគោរពតាមច្បាប់ ។ គេអាចប្តូរសេរី "កំហុសឆ្គង" ភាគច្រើនបាន ។
<ul style="list-style-type: none"> តាមធម្មតាមជ្ឈការធ្វើការជាឯកជន ហើយសារពើភ័យមិនអាចបណ្តាលឯកសារ ឬកសាងដែលពាក់ព័ន្ធទេ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> តុលាការបើកសវនាការបំប្លែង និងសវនាការ ចំពោះសារពើភ័យ ។

<ul style="list-style-type: none"> ■ មានមូលហេតុសំរាប់ខ្លួនឯងនៃសេចក្តីអរមោទន៍ និង មិនស្រួលក្នុងការប្រើប្រាស់សេចក្តីសម្រេច ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ មានមូលហេតុសំរាប់ប្រើប្រាស់សេចក្តីសម្រេច ។
<ul style="list-style-type: none"> ■ បង្កការមានផលសំរាប់ការដោះស្រាយវិវាទ ហើយ អនុញ្ញាតឱ្យភាគីរក្សាទុកទំនាក់ទំនងមិត្តភាពបាន ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ជាផ្ទៃជាប់លាប់រវាងតុលាការមានការរំខាននិងកាត់ដាច់ទំនាក់ទំនង ការចាត់បែងសេចក្តីសម្រេចជាដោះស្រាយដោយបង្កការប្តូរ ។
<ul style="list-style-type: none"> ■ បង្កការរក្សាទុកទំនាក់ទំនងសំរាប់ ជួបជាសំណង តាមសមធម៌ ដែលតុលាការមិនអាចធ្វើបាន ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ តុលាការមានកិច្ចជាយសារបញ្ឈប់ប្តូរទិសដៅនិង លក្ខណៈ នៃសេចក្តីសម្រេចដែលគេអាចធ្វើបាន ។
<ul style="list-style-type: none"> ■ គេអាចអនុញ្ញាតឱ្យបង្កការកំណត់ប្រភេទជំនោះស្រាយ ដែលឆ្លើយតបនឹងវិវាទ ។ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ តុលាការតែងតែគ្រប់គ្រងការពង្រឹងជំនោះស្រាយដែលកំណត់ ដោយប្រើប្រាស់ការណ៍សមធម៌ ។

វិសាលភាពនៃប្រព័ន្ធប្រជុំជម្រក ផ្នែកពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា

១. វិសាលភាពនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីប្រជុំជម្រកផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីប្រជុំជម្រកផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយគោលការណ៍វិវាទ នៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិសហប្រជាជាតិស្តីពីការទទួលស្គាល់ និង ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចប្រជុំជម្រកបរទេស ទីក្រុងញ៉ូយ៉ក ។ ប្រទេសកម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញានេះនៅថ្ងៃទី ៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៦០។ អនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយ៉ក ដែលបានចេញផ្សាយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៦០។ អនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយ៉ក ដែលបានចេញផ្សាយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៦០។ អនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយ៉ក ដែលបានចេញផ្សាយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៦០។

ការរៀបចំច្បាប់ស្តីពីប្រជុំជម្រកផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម ដែលអាចទទួលបានជោគជ័យជាអន្តរជាតិ ហើយស្របទៅតាមស្តង់ដារនៃអនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយ៉កនឹងជួយដល់ការលើកកម្ពស់ និង គ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការឱ្យបានល្អប្រសើរជាងការដោះស្រាយវិវាទតាមរយៈការប្រជុំជម្រកផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។

អនុក្រឹត្យសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគ ។ ជើងក្រីក្រកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយបរិភោគកម្ពុជាក្រុងស្រួច រកការវិនិយោគពីបរទេស ដោយប្រយោជន៍ខ្លាំងក្លាទៅនឹងការប្រកួតប្រជែងជាមួយបណ្តាប្រទេសជុំវិញ ហើយជំនួយដល់ការឱ្យមានការវិនិយោគកម្ពុជាក្រុងផ្ទៃក្នុងបញ្ឈប់ការបញ្ឈប់វិនិយោគបរទេស ដោយធានាអះអាងថា ក្នុងករណីមានវិវាទ កម្ពុជាអាចផ្តល់ជូននូវការប្រជុំជម្រកដោះស្រាយវិវាទ ដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងយុត្តិធម៌ខ្ពស់។ ផ្ទៃកម្ពុជា មានច្បាប់គ្រប់គ្រងវិវាទ ដែលទទួលបាន និងជាការឱ្យអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចប្រជុំជម្រក ឬ សាលាក្រុមប្រជុំជម្រកវិនិយោគដែលមានសញ្ជាតិផ្សេងៗគ្នាផ្សេងៗទៀត ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ អាចជួយសម្រេចបាននូវបញ្ហាជំនួញ ។ ជួនសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ អាចផ្តល់ផលប៉ះពាល់ដល់ប្រទេសកម្ពុជា តាមរយៈការផ្តល់ឱកាសវិនិយោគដល់បរទេស ទៅក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីប្រជុំជម្រកផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មានគោលការណ៍គន្លឹះចំនួន ៤

- ១- ប្រជុំជម្រកផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មានគោលបំណងផ្តល់ជូននូវជំនួយវិវាទ ប្រកបដោយយុត្តិធម៌ តាមរយៈការវិនិយោគដែលមានវិសាលភាពធំៗ និងមានការពន្យល់លម្អិតសម្រាប់ វិវាទ និងមានការលើកកម្ពស់ ។
- ២- ភាគីវិវាទ មានសិទ្ធិចេញបញ្ជីបញ្ជីបញ្ជីបញ្ជីបញ្ជីដោះស្រាយវិវាទរបស់គេ ហើយគេត្រូវស្ថិតនៅក្រោមវិវាទការការពារដែលបានចែង ក្នុងកិច្ចសន្យាប្រយោជន៍សហការណ៍ស្រុក ។
- ៣- ច្បាប់ស្តីពីប្រជុំជម្រកផ្នែកពាណិជ្ជកម្មប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងការឱ្យមានវិសាលភាពសម្រាប់ការដោះស្រាយវិវាទ នៃប្រជុំជម្រកពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិដូចជា៖ ភាពដែលអាចជាការឱ្យអនុវត្តបាន ភាគីមានការគ្រប់គ្រង អញ្ជើញ ការសម្រេច និង ភាពឯកជន ឯកភាព មានប្រសិទ្ធភាព ហើយជំនួយការ ប្រព្រឹត្តទៅបានលឿន ។
- ៤- ក្នុងបញ្ហាណាមួយដែលគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់នេះ ក្នុងការ ឬ មួយផ្នែកណាមួយ មិនអាចធ្វើកិច្ចអន្តរាគមន៍ក្នុងវិវាទដោះស្រាយវិវាទ ប្រជុំជម្រកបានទេ លើកលែងតែច្បាប់នេះបានកំណត់ ។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ អនុញ្ញាតឱ្យភាគីទាំងស្រុងប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ ដើម្បីដោះស្រាយវិវាទក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ។ ភាគីអាចជាភិវិវាទដ៏ធំធេង ដែលទាក់ទងនឹងការដោះស្រាយវិវាទក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក និងសេដ្ឋកិច្ចស្រុក មិនថាជា វិវាទកិច្ចសន្យា ឬ វិវាទផ្សេងៗទៀត ។ ដូច្នោះ វិវាទផ្សេងៗទៀតក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក ដែលអាចបញ្ជូនទៅប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ ឬ ប្រើប្រាស់វិវាទក្រៅតុលាការដើម្បីដោះស្រាយវិវាទក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក ក៏អាចប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការបានដែរ ។ វិវាទដែលអាចបញ្ជូនទៅប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ គឺមានវិវាទដ៏ធំធេងដែលមានហានិភ័យខ្ពស់សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។

គន្លឹះ៖ តើអ្វីទៅជាវិវាទក្រៅតុលាការ?
ឧទាហរណ៍នៃវិវាទដែលអាចប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ មានដូចជា វិវាទការងារ និង បណ្តឹងទាមទាររបស់អ្នកប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ លក្ខណៈជាធរមានដោយ ។
ផ្នែកដ៏ធំធេង មិនមែនជា ជាផ្នែកដ៏ធំធេងនៃការកិច្ចសន្យា ទេ ទោះបីជាវិវាទក្រៅតុលាការនេះ ។ នេះបញ្ជាក់យល់ថា វិវាទដែល ទាក់ទងនឹង កិច្ចសន្យា អាចប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការបាន ។ ឧទាហរណ៍ វិវាទដែលទាក់ទងនឹង កិច្ចសន្យា ឬ ការប្តឹង បណ្តឹង ដោយសារផ្នែកដ៏ធំធេងនៃការកិច្ចសន្យា ពេលដែលវិវាទកិច្ចសន្យា អាចបញ្ជូនទៅប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ តាមការប្រើប្រាស់ ។ ពាក្យ " ពាក្យកិច្ចសន្យា " គ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ គឺជាប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ អនុញ្ញាត ឱ្យ ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ ។

២. កិច្ចសន្យាអន្តរកិច្ចរបស់តុលាការ

សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ បានស្របតាមការណែនាំរបស់សហគ្រាស និង ស្ថិតិស្ថានភាពនៃកិច្ចសន្យារបស់តុលាការ នៅក្នុងវិស័យការប្រើប្រាស់ ហើយបានបញ្ជាក់ថា តុលាការមិនគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ នៅក្នុងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការដែលប្រើប្រាស់ដោយ ច្បាប់នេះ ទេ ទោះបីជាវិវាទក្រៅតុលាការនេះ ក៏អាចប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការ ។ ការកំណត់យ៉ាងដូច្នោះ ដោយសារមានប្រហេតុ ២ យ៉ាង ។ ប្រហេតុ ១ គឺការបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់ថា តុលាការកម្ពុជា មានកិច្ចសន្យានៅក្នុងវិស័យការប្រើប្រាស់ និង កំណត់នូវភាព ច្បាស់លាស់ឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធដោលសំដៅថា កិច្ចសន្យារបស់តុលាការ មិនអាចមាននូវភាពទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ ឬ សេចក្តីសម្រេចប្រើប្រាស់បានឡើយ ។ ប្រហេតុ ២ គឺការដកចេញនូវសិទ្ធិអណាចផ្តា ទាំង សិទ្ធិអណាចផ្តាសេចក្តី ដែល បានផ្តល់ឱ្យតុលាការកម្ពុជា (១) ។

ការដកចេញនូវសិទ្ធិអណាចផ្តា អនុវត្តបានតែលើប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងវិវាទក្រៅតុលាការដែលប្រើប្រាស់ដោយច្បាប់នេះតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នោះ បញ្ហា ផ្សេងៗទៀត ដូចជាបញ្ហាផ្នែកដ៏ធំធេងនៃការកិច្ចសន្យាភាគី និង ប្រើប្រាស់ ឬ ស្ថិតិ ប្រើប្រាស់ ផ្ទៃក្នុង និង សេហ្វិយ មិនអាចចាកចេញពីកិច្ចសន្យារបស់តុលាការបានឡើយ ។

ក. តុលាការ ឬ អាជ្ញាធរផ្សេងៗទៀតចំពោះមុខវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និង ការត្រួតពិនិត្យ ប្រើប្រាស់

សេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះបានបញ្ជាក់ថា មុខងាររបស់វិស័យសេដ្ឋកិច្ច និង ការត្រួតពិនិត្យប្រើប្រាស់ដែលគ្រប់គ្រងដោយបាល្យាសាស្ត្រ ឧទាហរណ៍ក្នុងបញ្ហា ឬ អាជ្ញាធរដែលបានខ្ពស់ជាងដោយភាគី ។ មុខងារដែលមានលក្ខណៈសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះទាក់ទង ទៅនឹងការកែលម្អប្រើប្រាស់ការវិនិយោគនៃការកែលម្អប្រើប្រាស់ ការបញ្ជូនវិវាទក្រៅតុលាការដោយសារកំហុសក្នុងការខកខាន មិនបានធ្វើសកម្មភាព បញ្ហាស្ថិតិការប្រើប្រាស់ និង បញ្ហាផ្សេងៗ ទាក់ទងនឹងសេចក្តីសម្រេចប្រើប្រាស់ ។

សនិទានកម្ម៖ ការប្រមូលផ្តុំនូវធនធានមួយចំនួន ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រព័ន្ធគ្រួលនៅក្នុងតុលាការជាក់លាក់ណាមួយ ពីព្រោះគេរំពឹងថានឹងមានអត្ថប្រយោជន៍ដូចគ្នាដោះស្រាយ៖

- វាជួយជំនាញ ថាវិសេសភាគីបរទេសអាចមានភាពងាយស្រួលក្នុងការកំណត់កិច្ចការមានសមត្ថកិច្ច និងចាយប្រាក់ ក្នុងការទទួលបាននូវកិច្ចការតុលាការដោយគិតបញ្ចូលជំនួយនៃការសម្រេចយោបល់នាពេលវេលាដែលបានអនុវត្តក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ជាក់ ។
- វាជួយផ្តល់លទ្ធភាពក្នុងការកំណត់កិច្ចការសមស្របសម្រាប់តុលាការនោះ ដែលមួយចំណែកផ្តល់នូវលទ្ធផលចំណេញចំពោះប្រព័ន្ធគ្រួលផ្នែកពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ។
- ការកំណត់ប្រសិទ្ធភាពថា តុលាការណាមួយ អាចជួយដោះស្រាយកិច្ចការដែលរារាំងការប្រព្រឹត្តទៅ ហើយក៏តុលាការនោះមានមុខងារនិងឈ្មោះធំធេងធ្វើឱ្យភាគីមានជំនុំកិច្ចការ តុលាការដែលបានកំណត់យើងក្រែងគ្រួសារនោះ អាចជួយផ្តល់នូវបញ្ហាមួយចំនួនដល់ ហើយអាចជំរុញការដោះស្រាយប្រឆាំងតុលាការនោះ ក្រែងក៏កំណត់ដែលច្បាប់អន្តរជាតិផង ។

១. កិច្ចព្រមព្រៀងប្រព័ន្ធគ្រួល និង ការចូលរួមពាក់ព័ន្ធរបស់តុលាការ

សេចក្តីព្រាងច្បាប់មានផ្ទៃកម្រិតមួយចំនួនដែលបញ្ជាក់ពីច្បាប់កម្ពុជាសម្រាប់ UNCITRAL និងអនុសញ្ញាពិភពលោក ។ តុលាការមានភាពក្លែងប្រែបានបណ្តឹងទាមទារជំនួស ដែលស្ថិតនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងប្រព័ន្ធគ្រួល ហើយគ្រួសារពាណិជ្ជកម្ម ជំនួសនោះទៅធ្វើប្រព័ន្ធគ្រួល លើកន្លែងតុលាការកម្ពុជា កិច្ចព្រមព្រៀងនោះ គ្រួសារពាណិជ្ជកម្មនោះ មិនអាចដំណើរការបាន ឬមិនមានសមត្ថកិច្ចពាណិជ្ជកម្ម ៧។ យោងទៅលើសេចក្តីព្រាងច្បាប់ តុលាការគ្រួសារពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជាក៏អាចផ្តល់តុលាការ រហូតដល់ប្រព័ន្ធគ្រួលបញ្ជាក់សេចក្តីសម្រេចបញ្ជាក់ស្របតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងប្រព័ន្ធគ្រួលជាមុនសិន ។ ម្តងទៀតក្នុងបញ្ជាក់ការព្រមព្រៀងដំណើរការក្រោយផ្តល់តុលាការ គឺសកលក្តីថា ការដោះស្រាយ ការកម្រើកដែលមានចំណាយខ្ពស់ ឬ កង្វះខាតការសម្រេចខ្លាំងណាមួយ អាចធ្វើឱ្យមានភាពងាយស្រួលចំពោះភាគីណាមួយ ។ ថាខ្លះទៅទៀត ដំណើរការក្រោយផ្តល់តុលាការដែលមិនចាំបាច់អាចបណ្តាលឱ្យមានការយឺតយ៉ាវ និង មានចំណាយថ្លៃ ។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ផ្តល់សិទ្ធិណាមួយឱ្យតុលាការ ដែលមានយុត្តាធិការក្រែងគ្រួសារ បច្ចេកវិទ្យាពាណិជ្ជកម្មជាដោះស្រាយវិវាទ តាមរយៈប្រព័ន្ធគ្រួល ប្រសិនបើវិវាទស្ថិតនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងប្រព័ន្ធគ្រួល ។ ភាគីដែលទាញទៅការខកខាន ឬប្រសិទ្ធភាព ឬ បដិសេធរបស់ភាគីមួយទៀត មិនព្រមធ្វើប្រព័ន្ធគ្រួលតាមកិច្ចព្រមព្រៀងប្រព័ន្ធគ្រួលជាលាយលក្ខណ៍រក្សា អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការ តាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនោះ ។ តុលាការ គ្រួសារពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជាក៏ជំនួស ២ តាមលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងប្រព័ន្ធគ្រួល និង វិវាទច្បាប់កម្ពុជា ហើយនៅពេលដែលយល់ស្របថា ការប្រើកិច្ចព្រមព្រៀងធ្វើប្រព័ន្ធគ្រួល ឬ ការខកខាននៃអនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀង មិនមែនជាបញ្ហាទេ ពេលនោះតុលាការគ្រួសារពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជាក៏អាចណែនាំអោយភាគីបណ្តាមួយធ្វើប្រព័ន្ធគ្រួល អនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ។ ជំនួសរបស់តុលាការ ជាជំនួសស្ថាពរ និង មានប្រសិទ្ធភាពចាប់ផ្តើមកាតព្វកិច្ចលើភាគីទាំង ៧ ។

ការបញ្ជូនរឿងក្តីជាយុត្តាធិការទៅប្រព័ន្ធគ្រួល គឺសម្រាប់ទៅលើសំណើស្នើសុំរបស់ភាគី ហើយភាគីគ្រួសារពាណិជ្ជកម្មនោះ មិនឱ្យយឺតយ៉ាវពេលដែលដាក់សេចក្តីប្តឹងការណ៍លើកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងសម្រេចយោបល់នៃតុលាការទេ ។ ក៏ដោយយ៉ាងណាក៏ យុត្តាធិការអន្តរជាតិក៏អាចម្រើន បានកំណត់រយៈពេលបណ្តឹងសម្រេចសម្រាប់ដាក់សំណើនោះ ។

នោះបើភាគីមួយបណ្តឹងទាមទារទៅតុលាការណាមួយក៏ដោយ ក៏ដំណើរការប្រព័ន្ធគ្រួលនៅតែអាចមានផ្តល់បាន និង ជំរុញធ្វើបន្តដដែល ។ ដំណើរការប្រព័ន្ធគ្រួល អាចដំណើរការបន្តរហូតដល់ពេលបញ្ជាក់សេចក្តីសម្រេចបញ្ជាក់ស្របតាមលក្ខខណ្ឌនោះ បណ្តឹងទាមទារ កំពុងស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលរង់ចាំសិន ។

នៅក្នុងពេលកំពុងដំណើរការបង្កើតការ ភាគីមួយអាចស្នើសុំដោះស្រាយការឱ្យផ្តល់វិធានការណ៍បណ្តោះអាសន្ន ដើម្បីការពារ ។ ឧទាហរណ៍ ភាគី អាចស្នើសុំដោះស្រាយដំណើរការបង្កើតការតាមផ្លូវច្បាប់ ប្រសិនបើភាគីនោះគិតថា បង្កើតការធ្វើសកម្មភាព លើសពីសីលធម៌នៃសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួន ឬ ប្រសិនបើបង្កើតការរំលោភហត្ថកិច្ច ១៨ ។ ជម្រើសការប្តូរប្តូររបស់តុលាការ មិនមែន ធ្វើឱ្យមោឃៈភាពកិច្ចព្រមព្រៀងបង្កើតការ ឬ ដំណើរការបង្កើតការនោះទេ ។ ថាខណៈដោះស្រាយ កាលដែលអាចធ្វើដំណើរបាននេះ មិនមែនមានន័យថា ថាការចាត់សំណើនៃអតិភាព ឬ ឥទ្ធិពល ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងបង្កើតការនោះឡើយ ។

ឧទាហរណ៍ស្តីពីវិធានការការពាររបស់តុលាការ៖
ហត្ថកិច្ច ១០: ការផ្តល់វិធានការណ៍ដោះស្រាយតុលាការ រុំមានសីលធម៌ជាមួយកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗទៀត ។
ហត្ថកិច្ច ១៨: បញ្ហាពីមុនបោះឆ្នោត ពាក់ព័ន្ធនឹងការដកបង្កើតការ ។ ប្រសិនបើ បង្កើតការម្នាក់ រុំអាចបញ្ជូនបង្កើតការបាន ឬ រុំបានធ្វើសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹង អាណត្តិរបស់បង្កើតការ នោះក្រុមប្រឹក្សាបញ្ជូន ។ ក៏ដោយ អាណត្តិរបស់បង្កើតការ ក្រុមបញ្ជូនស្រុក ប្រតិភូ ក្នុងករណីដែលបង្កើតការដកខ្លួនចេញពីអង្គការ ឬ ក្នុងករណីមានការដកខ្លួន ឬ មិនបញ្ជូនមានការព្រមព្រៀងដកខ្លួន ឧទាហរណ៍ករណីមានការបង្កើតអាណត្តិរបស់ខ្លួន ។

គ. ការកែតម្រូវការ

នីតិវិធី: ភាគីពាក់ព័ន្ធមានសេរីភាព ក្នុងការព្រមព្រៀងលើនីតិវិធីកែតម្រូវ តំបន់បង្កើតការ។ ប្រសិនបើភាគីមិនព្រមព្រៀងចំពោះនីតិវិធីនេះទេ សេចក្តី ព្រាបច្បាប់បានមែនដល់ដើម្បីបង្កើតការកែតម្រូវការម្នាក់ ឬ មិន ពាក់ព័ន្ធនឹងការកែតម្រូវនេះ មានលក្ខណៈទូទៅបំផុតនៅក្នុង ដំណើរការបង្កើតការ ។ ប្រសិនបើបំបាត់ក្រុមមានបង្កើតការតែមួយរូប ហើយភាគីពាក់ព័ន្ធ មិនអាចមានដល់ការព្រមព្រៀងគ្នាអំពីការកែតម្រូវ បង្កើតការនេះបានពេលនោះតុលាការក្រុមធ្វើការកែតម្រូវ ដោយអនុលោម ទៅតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងហត្ថកិច្ច ៦ ។ ប្រសិនបើបំបាត់ ក្រុម មានបង្កើតការចំនួន ៣ រូប ពេលនោះ ភាគីមួយៗ ក្រុមកែតម្រូវការ មួយរូប ហើយបង្កើតការផ្សេងៗដែលបានកែតម្រូវនេះ ក្រុមធ្វើ ការកែតម្រូវ តំបន់បង្កើតការបុរាណ ថាបង្កើតការទី ៣ ។

ជំនួយការតុលាការ: សេចក្តីព្រាបច្បាប់ មែនពីកំហុសដែលអាចកើតមាន ចំនួន ៣ នៅក្នុងនីតិវិធីការកែតម្រូវ។ ប្រសិនបើ ភាគីមួយ បង្កើតការ ទី ២ ឬ គតិយថវិកាខ្លាំងមិនបានធ្វើសកម្មភាព ឬ មិនមានលទ្ធភាពព្រមព្រៀងលើការកែតម្រូវ ពេលនោះភាគីមួយ ឬ បង្កើតការ អាចស្នើសុំឱ្យតុលាការធ្វើការកែតម្រូវបង្កើតការ ។ ជំនួយដែលផ្តល់ឱ្យដោយតុលាការ គឺដើម្បីប្រសិទ្ធភាពភាពស្រួល ឬ ការយឺតយ៉ាវណាមួយនៅក្នុងនីតិវិធីកែតម្រូវបង្កើតការ ។ ក៏ដោយ គេអាចមិនក្រុមការជំនួយការតុលាការបាន ប្រសិនបើ ភាគីមិន បានព្រមព្រៀងគ្នាទៅលើមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត ដើម្បីធានាដល់ការកែតម្រូវ។

គន្លឹះក្នុងការអនុវត្តថ្នាក់ស្តង់ដារ: ដែលក្នុងនៃសិទ្ធិ សេរីភាព ក្នុងការកែតម្រូវបង្កើតការ

វិសាលភាពនៃសេរីភាពរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ដែលបាន ផ្តល់ឱ្យ ក្រុមប្រឹក្សាស្រុកមានសិទ្ធិអំណាចផ្តល់ឱ្យ ក្រុមប្រឹក្សាស្រុកជាអតិបរមាដោយបញ្ជូនក្រុមប្រឹក្សាស្រុកចំនួន២។ ភាគីពាក់ព័ន្ធ មិនអាច:

- ដកចេញពីកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់គេស្តីពីការកែតម្រូវ តំបន់បង្កើតការបានទេ សិទ្ធិរបស់ភាគីក្នុងការក ដំណោះស្រាយពីតុលាការលើបញ្ហាកែតម្រូវនេះ មាន កំណត់ នៅក្នុងហត្ថកិច្ច ៦ ឬ
- ដកចេញនូវលទ្ធភាពសម្រេចបុរាណលើ សេចក្តី សម្រេចរបស់តុលាការបានទេ ។

ក្នុងករណីណាមួយនៃការកែតម្រូវ តុលាការមានកាតព្វកិច្ចពិនិត្យមើលនូវលក្ខណៈសម្បត្តិណាមួយដែលបានត្រូវការការព្រមព្រៀងរបស់ភាគីទាំងពីរ ហើយថាផ្ទៃនៃការពិនិត្យមើលនោះ គឺជាផ្ទៃនៃការកែតម្រូវដែលបានកំណត់ និង មិនលំអៀង ។ ការកែតម្រូវរបស់តុលាការ ជាការកែតម្រូវច្រើនក្រោយ និង ស្ថេរ ។

ឃ. នីតិវិធីជំនាស់ៈ ការត្រួតពិនិត្យចុះក្រោយរបស់តុលាការ

ភាគីជំនាស់ណាមួយ ដែលមិនអាចជំនាស់បានដោយខ្លួនឯងនៅក្នុងនីតិវិធីដែលព្រមព្រៀងដោយភាគីទាំងពីរ ឬ នីតិវិធីដែលខុសឆ្គង អាចស្នើសុំឱ្យតុលាការធ្វើការសម្រេចលើការជំនាស់នោះ ។ នេះគឺជាបទបញ្ជាគ្រប់គ្រង ។ ជួនកាល មិនអាចព្រមព្រៀង ដើម្បីកែប្រែបទបញ្ជាទាំងនេះបានឡើយ ។ កែទាំងយ៉ាងណាក៏ដោយ សាលាដំបូង អាចបណ្តឹងការដោះស្រាយវិវាទដែលបានកំណត់ស្តីពីការកែតម្រូវ ដើម្បីឱ្យសាលានេះយកចិត្តទុកដាក់លើវិវាទជំនាស់ ។

ង. ជំនួយការតុលាការ ក្នុងការត្រួតពិនិត្យតុលាការ

ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងសមត្ថភាពរបស់មជ្ឈការក្នុងការកែតម្រូវអ្នកជំនាស់ មជ្ឈការអាចស្នើសុំឱ្យតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ផ្តល់ជំនួយការក្នុងការត្រួតពិនិត្យតុលាការ ។ បទបញ្ជាទាំងនេះអនុញ្ញាតអោយសាលាដំបូង ត្រួតពិនិត្យតុលាការត្រឹមត្រូវនៅពេលដែលគេគិតថា មជ្ឈការមានសមត្ថភាព មិនមានលក្ខណៈសមស្របក្នុងការត្រួតពិនិត្យតុលាការ ។ ផ្អែកតាមការព្រមព្រៀងរបស់មជ្ឈការ ភាគីអាចស្នើសុំបណ្តឹងបាន ។

ច. ការប្តឹងតាមផ្លូវតុលាការជំនាស់និងសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈការ

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ បានបង្កើតសមត្ថភាពដែលតុលាការអាចបដិសេធ ឬ កែតម្រូវសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈការបាន ក្នុងករណីមានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ ឬ ភាពមិនប្រក្រតី ដែលបានធ្វើឱ្យនាំទៅដល់ការប្តឹងតុលាការ ។ ការអនុញ្ញាតអោយតុលាការ ចូលរួមក្នុងការកែតម្រូវ ក្នុងដំណើរការប្តឹងតុលាការមិនអាចធ្វើបានដោយគ្មានវិធានប្រជុំវិញនោះទេ ។ កែទាំងយ៉ាងណាក៏ដោយ បច្ចុប្បន្ន ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈការវិវាទ និងនីតិវិធី ភាគច្រើនអនុញ្ញាតឱ្យមានការចូលរួម ពីតុលាការប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។ នេះដោយសារភាគីទាំងពីរ មានអារម្មណ៍ថា ហាក់ដូចជាមិនសមស្របទេ ក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យអង្គការតែមួយ ដែលបញ្ជូនសេចក្តីសម្រេចពីដំបូង មកពិនិត្យមើលការប្តឹងជំនាស់របស់គេនោះ ។ ក៏ដោយ សេចក្តីព្រាងច្បាប់បានណែនាំនូវបទបញ្ជាមួយចំនួន សម្រាប់កាត់កែចំណុចដែលបានកំណត់នៃឱ្យស្របតាមផ្លូវតុលាការ ដោយដាក់កំរិតចំពោះវិវាទដែលតុលាការអាចប្រកាន់យក ប្រសិនបើឱ្យស្របនោះ ធ្វើឱ្យក្លាយជាពេលវេលាសមស្រប (គឺ ៣ ខែ)^{១៧} និង អាចប្រកាន់យកបានសម្រាប់ មូលហេតុមួយចំនួនផ្សេងៗ ។

គន្លឹះសម្រាប់អនុវត្តជំនាស់ៈ ច្បាប់ប្រែប្រួលច្បាប់បទបញ្ជាគ្រប់គ្រងរបស់មជ្ឈការ ក្នុងការកែតម្រូវច្បាប់ យ៉ាងច្រើន ហើយបញ្ជាក់ពីស្ថានភាពនៃការកែតម្រូវស្តីពីបញ្ហានេះ ថាវាសមស្របច្បាប់ UNCITRAL ស្តីពីមជ្ឈការពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ មាត្រា ៣៤ ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈការរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ មាត្រា ៦៨-៧៣ និង ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈការរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក មាត្រា ១០-១១ (9 U.S.C. 10-11)(1925)។

គោលបំណងដ៏សំខាន់មួយនៃបង្ក្រាញការពារពិជ្ជកម្ម គឺការបង្កើតនូវជំនឿស្របច្បាប់ដែលមានគុណភាពលក់ដាច់ដោយសេរីភាគីទាំងពីរបានដើម្បីឱ្យទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មរបស់គេជំនឿការបន្តដំណើរការ ហើយថាមានឱកាសខ្លះ ដែលសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាញការ ក្រែងកំណត់ដោយច្បាប់នៃបទប្បញ្ញត្តិ ដើម្បីធានានូវភាពត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់បានរាយនាមនូវឱកាសដែលតុលាការជួបមានបែបក្លាហាន ៦ អាចបដិសេធ ឬកែតម្រូវសេចក្តីសម្រេច។ បញ្ជី រាយនាមនោះមានភាពច្បាស់លាស់ ហើយមិនទាមទារនូវការពន្យល់ច្រើននោះទេ។ បញ្ជីរាយនាមនោះមានជួបគ្នាដូចបញ្ជីរាយនាម ឱកាសដែលមានបែបនៅក្នុងអនុសញ្ញាពិភពលោកស្តីពីការដោះស្រាយវិវាទ ហើយនោះបីមានករណីលើកលែងចម្បងចំនួនតូចមែន កែការព្រឹត្តិការណ៍ពេលវេលា គឺមានលក្ខណៈដើម្បីធានានូវភាពស្របគ្នា និងសុវត្ថិភាព ។ ជំនួញរាល់ករណីនោះគឺអាចយល់ដឹងពីហេតុផលនោះបាន ហើយអាចមានជំនួញថា ការខ្វែងខ្វាចរបស់តុលាការលើសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាញការ នឹងស្របទៅតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ ។

ឧទាហរណ៍ នៅពេលណាដែលតុលាការអាចបដិសេធសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាញការបាន

គួរកត់សំគាល់ថា បញ្ជីរាយនាមនៃបទប្បញ្ញត្តិ ហេតុអ្វីបានជាតុលាការអាចបដិសេធសេចក្តីសម្រេច គឺជាបញ្ជីរាយនាមដែលមិន ។ ជំនួញរាល់ករណីដែលមានរាយនាមនៅក្នុងមាត្រា ៤២ (២)-(៣) គឺជាឱកាសតែមួយគត់ដែលតុលាការអាចបដិសេធ ឬ កែតម្រូវសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាញការបាន ។ ខាងលើនេះជាច្បាប់តុលាការក្នុងកំណត់មូលដ្ឋាននៃក្រុងនៃបង្ក្រាញការដើម្បីចៀសវាងការបដិសេធសេចក្តីសម្រេចដោយច្បាប់ នៅពេលណាដែលអាចអនុវត្តបាន ដើម្បីធានាឱ្យមានការការពារចំពោះបង្ក្រាញការ ដែលត្រូវបានបដិសេធជាស្ថាប័នដោះស្រាយវិវាទ ។

ភាគីត្រូវបញ្ជាក់ស្តាប់បញ្ជាក់បញ្ជាក់បញ្ជាក់ថាមានមូលហេតុណាមួយដែលកើតឡើងមែន ។ ខាងលើនេះ កត្តាទាំងនោះ ត្រូវបានគណនាឱ្យត្រឹមត្រូវមែន ។ សេចក្តីសម្រេចនៃបទប្បញ្ញត្តិ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការ ហើយជាសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយ និង មានប្រសិទ្ធភាពចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះ ។ ឧទាហរណ៍ មាត្រា ៤២ (២) (ក)(១) លើកឡើងថា តុលាការអាចបដិសេធសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាញការបាន ប្រសិនបើមានកត្តាទាំងនោះ ភាគីមួយ "ពុំអាចបញ្ជាក់ពីករណីរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធភាព" ។ មិនដឹងថា តើគ្រប់កំណត់ដោយហោងការបញ្ជាក់ករណីរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធភាព ឬ ភាគីទាំងពីរត្រូវបានរំលងដោយមិនសមស្របពីការរៀបចំករណី ឬ មួយទុកឱ្យតុលាការជំនុំជម្រះកំណត់ ។

នៅពេលដែលភាគីទាំងពីរបានសេចក្តីសម្រេច ដោយសារមូលហេតុណាមួយ ក្នុងចំណោមមូលហេតុនានាដែលមានរាយនាមនៅ ក្នុងមាត្រា ៤២ (២) (ក)-(គ) តុលាការអាចធ្វើការចាត់ចែងចំណាត់ការចារ ៣ : (១) បញ្ជាក់អំពីសេចក្តីសម្រេច (២) កែតម្រូវសេចក្តីសម្រេច រឺ (៣) បដិសេធសេចក្តីសម្រេចទាំងមូល ឬ មួយផ្នែក ។ ការចាត់ចែង អាចធ្វើបាន ដើម្បីជំរុញការបន្តរបស់តុលាការ (ដែលជាការលើកកម្ពស់ក្នុងចំណោមការចាត់ចែងកិច្ចសម្រេច) សម្រាប់ឱ្យភាគីព្រមព្រៀងទៅលើបង្ក្រាញការនៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូង និង ដើម្បីកំណត់ក្របខ័ណ្ឌប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពទៅលើការបង្កើតជំនឿស្របច្បាប់ដែលមានលក្ខណៈលឿន និង មានអន្តរាគមន៍ និង ការធានាឱ្យភាគីទាំងពីរស្មើគ្នា ទទួលបាននូវជំនឿស្របច្បាប់ចំពោះវិវាទនោះ ។

មាត្រានេះ គឺជាបទប្បញ្ញត្តិមួយក្នុងចំណោមបទប្បញ្ញត្តិមួយចំនួនដែលជាបទប្បញ្ញត្តិ ។ ជំនួញ ភាគីទាំងពីរ មិនមានសិទ្ធិសេរីភាពពេញលេញ ក្នុងការបដិសេធសេចក្តីសម្រេចបានទេ ។ ខាងលើនេះ ការចាត់ចែងអាចធ្វើបាន ដើម្បីធានាឱ្យមានយុត្តិធម៌ ហើយភាគីដែលមានកម្លាំងខ្លាំងមែន មិនអាចបង្ខំបង្ខំអោយភាគីដែលស្មារតី លះបង់សិទ្ធិជាមួយជំនួញទេ ។ ពាក្យសុំខ្វែងខ្វាចលើសេចក្តីសម្រេច ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៩០ ថ្ងៃបរិច្ឆេទបញ្ជាក់សេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាញការ ដើម្បីឱ្យភាគីទាំងពីរដោះស្រាយបានអាចសន្តិវិធីវិវាទនោះ ។

ជំពូក ៥ តើអ្វីទៅជាកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ?

១. និយមន័យ និង ទម្រង់នៃកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ

កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ មានន័យថាជាការព្រមព្រៀងដោយស្ម័គ្រចិត្ត ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទបច្ចុប្បន្ន ឬ អនាគតដោយផ្ទៀងផ្ទាត់ការដោះស្រាយ ឬ គ្មានកិច្ចសន្យាអ្វីមួយ ។ ជំនួញយើងអាចយល់ច្បាស់ថា បណ្តឹងធានារ៉ាប់រងប្តឹងកម្ម ឬ ការរំលោភបំពាន បោក ប្រាស់ អាចជាការដោះស្រាយនៅក្នុងវិធានការប្រជុំគ្នាបាន ។

កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ អាចមាននៅក្នុងកិច្ចសន្យាជើង ឬ មានក្នុងទម្រង់ជាកិច្ចព្រមព្រៀងដោយឡែក នៅពេលបញ្ចប់កិច្ចសន្យា ឬ នៅពេលក្រោយបញ្ចប់កិច្ចសន្យា ។ ជំនួញ ដោះស្រាយយោគស្តីការផ្សេងៗ មិនមានបែបនៅក្នុងកិច្ចសន្យាពីដំបូងក៏ដោយ ក៏គាត់នៃកិច្ចសន្យា នៅដោះស្រាយវិវាទដែលមានតាមរយៈប្រជុំគ្នាបានដែរ ។

កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ ត្រូវតែធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដើម្បីអាចយកមកអនុវត្តបាន។ ក៏បើកិច្ចព្រមព្រៀងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ អាចជាកិច្ចព្រមព្រៀងដែលស្ថិតនៅក្នុងឯកសារ ឬ លិខិតស្នាមដៃលើប្រាស្រ័យណែនាំបាន។ ជំនួញ បើគាត់ផ្ទេរលិខិតស្នាម ទូរលេខ ឬ ទូរស័ព្ទ ដែលបញ្ជាក់ពីការដោះស្រាយវិវាទដោយកាតព្វកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយវិវាទដោយវិធានការប្រជុំគ្នាបាន ពេលនោះកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ គឺមាន អនុភាពអនុវត្តបាន ។ ការកំណត់នេះ នឹងបញ្ជាក់អោយយើងឃើញពីភាពស្មុគស្មាញដល់ការប្រជុំគ្នាបាន ទទួលបានការប្រជុំគ្នាកិច្ចសន្យា នៅពេលដែលគាត់ត្រូវតែព្រមព្រៀងដោះស្រាយវិវាទដោយប្រជុំគ្នាបានដូចគ្នា លើកម្រិតខ្ពស់ ដើម្បីឱ្យ កិច្ចព្រមព្រៀងមានអនុភាពបញ្ជាក់កិច្ច ។ ក៏បើទុកសេរីកិច្ចសន្យាភាគច្រើនអនុភាពខាងក្រៅនៃកិច្ចសន្យានេះ ត្រូវតែបញ្ជាក់អោយយើងឃើញក្នុងទម្រង់ជាស្នាមដៃលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឯកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ មិនអាចអនុវត្តបានឡើយ ។

តើទម្រង់ផ្សេងៗទៀត ដែលអាចចាត់ទុកថាជាប្រព័ន្ធលាយលក្ខណ៍អក្សរបាននោះ?
កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ អាចធ្វើបានដល់ដៃក្នុងទម្រង់ជាលិខិតផ្លាស់ប្តូរ ទូរលេខ ទូរសារ ហ្វាក ឬ តាមបណ្តាញយើងផ្សេងៗទៀតនៃការប្រាស្រ័យណែនាំ ឬ ជាការបញ្ជាក់ដោយផ្ទាល់មាត់ មកនូវការប្រជុំគ្នាធានារ៉ាប់រង ឬដោះស្រាយវិវាទនោះ អ្នកយល់ព្រមត្រូវបានបោះប្រកាន់ ដោយភាគីមួយ និង មិនត្រូវបានបដិសេធដោយភាគីម្ខាងទៀត ។

លក្ខខណ្ឌគ្រប់នៃកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមានសារៈសំខាន់ ដោយសារអនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយ៉ក តម្រូវឱ្យសេសស ឱ្យកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗត្រូវតែធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ជំនួញ ដើម្បីអនុវត្តកិច្ចសន្យាប្រមូលបានជាអន្តរជាតិ ដោយប្រទេសមួយ ដែលបានផ្តល់សម្ព័ន្ធ លើអនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយ៉ក នេះត្រូវតែប្រទេសនោះបានបញ្ជាក់នៅក្នុងស្នាមដៃដល់ដៃកំណត់ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រទេស កម្ពុជា មិនអាចអនុវត្ត ឬ ធានារ៉ាប់រងសម្រាប់ប្រជុំគ្នាបានទេ ប្រសិនបើកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗមិនមានលក្ខណៈជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

ដោយសារការធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាលក្ខខណ្ឌ ជំនួញជាញឹកញាប់ កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗមិនបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ ហើយប្រយោគប្រជុំគ្នាដែលមិនច្បាស់លាស់នេះធ្វើអោយវាខុសៗ បញ្ហាដែលកើតឡើងនៃការប្រជុំគ្នា ជំនួញដើម្បីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សូមផ្តល់អនុសាសន៍យល់មតិម៉ាឱ្យប្រើប្រាស់ កិច្ចសន្យាប្រយោគប្រជុំគ្នានៅក្នុងវិវាទខាងក្រៅ ដើម្បីបំបាត់នូវវិវាទមិនច្បាស់លាស់ ណែនាំដល់ការដោះស្រាយវិវាទដោយវិធានការប្រជុំគ្នាបាន ។

ប្រយោគគំរូ

១- ប្រយោគមធ្យមក្រុមការកុំសម្របវិវាទពេលអនាគត

វិវាទណាមួយដែលកើតឡើង ឬ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចសន្យានេះ ដោយគិតបញ្ចូលទាំងបញ្ហាទាក់ទងនឹងអត្តិភាព សុពលភាព ការបញ្ចប់កិច្ចសន្យា វិវាទនោះក្រុមជំនុំជម្រះ និង ដោះស្រាយសម្របតាមច្បាប់ត្រូវត្រួតពិនិត្យរាល់វិវាទក្រុមជំនុំជម្រះ ឬ តាមវិធាន នៃ (ជាក់ស្តែងឈ្មោះនៃវិវាទស្ថាប័នណាដែលចង់បាន ដូចជា UNCITRAL, ICC, AAA, LCIA) ។ យើងព្រមព្រៀងថា យើងនឹងគោរពដោយស្មោះស្ម័គ្រចំពោះកិច្ចព្រមព្រៀង និង វិធាននេះ ហើយយើងនឹងអនុវត្តវាដោយស្មោះត្រង់ដល់បញ្ហាដោយមធ្យម មួយ ឬ ច្រើន ព្រមទាំងសាលក្រម/សាលដីកាបញ្ជាក់ដោយ តុលាការណាមួយដែល មានសមត្ថកិច្ច បញ្ជាក់សាលក្រម/សាលដីកានោះ ។

ប្រសិនបើភាគី ដែលមិនមានកិច្ចព្រមព្រៀងដូចៗដទៃទៀតមាននោះ មានបំណងដោះស្រាយវិវាទមធ្យម តាមរយៈវេទិការប្រយោគមធ្យម ភាគីវិវាទគួរគោរពតាមប្រយោគដូចតទៅ :

២- ប្រយោគគំរូមធ្យមក្រុមការ សម្របវិវាទដែលមានស្រាប់

យើង ជាភាគីដែលបានចុះហត្ថលេខាខាងក្រោម សូមធ្វើការឯកភាពជាក់ស្តែងនឹង (សូមប្រើប្រាស់ឃ្លា សមស្រប) ទៅវេទិការប្រយោគមធ្យម តាមវិធាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ (ជាក់ស្តែងឈ្មោះនៃវិវាទស្ថាប័ន ដូចជា (UNCITRAL, ICC, AAA, LCIA)។ យើងព្រមព្រៀងថា យើងនឹងគោរពដោយស្មោះស្ម័គ្រចំពោះកិច្ចព្រមព្រៀង និង វិធាននេះ ហើយ យើងនឹងអនុវត្តវាដោយស្មោះត្រង់ដល់បញ្ហាដោយអង្គការណាមួយ ឬ ច្រើនព្រមទាំងសាលក្រម/សាលដីកា បញ្ជាក់ដោយ តុលាការ ណាមួយ ដែលមានសមត្ថកិច្ចបញ្ជាក់សាលក្រម/សាលដីកានោះ ។

ភាគីវិវាទ ក្រុមការណ៍រាល់ខាងនៃប្រយោគគំរូដែលបានប្រើប្រាស់ខាងលើនេះ យើងសូមជម្រាបជូនដូចខាងក្រោមនេះ៖

- ១- វេទិការប្រយោគមធ្យម ក្រុមមានមធ្យមក្រុមចំនួន
- ២- មធ្យមក្រុមមាន លក្ខណៈសម្បត្តិ.....
- ៣- ទីកន្លែងធ្វើមធ្យមក្រុមកម្ពុជា គឺ
- ៤- ទីកន្លែងធ្វើមធ្យមក្រុមកម្ពុជា គឺ(ទីក្រុង/ រឺ ប្រទេស)
- ៥- ភាសាដែលត្រូវប្រើប្រាស់នៅក្នុងដំណើរការមធ្យមក្រុមកម្ពុជា គឺ
- ៦- ច្បាប់ដែលអនុវត្តបាននៅទីកិច្ចសន្យានេះ គឺ

វិសាលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងដូចៗ ក្រុមបានកំណត់ដោយយោងទៅលើការប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ស្ម័គ្រសំរាប់កិច្ចព្រមព្រៀង ដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងកិច្ចសន្យា និង អាស្រ័យទៅលើការបោះឆ្នោត ដែលកិច្ចព្រមព្រៀងនោះធ្វើឡើង ។ វិសាលភាពនេះ អនុញ្ញាតឱ្យភាគីនៃកិច្ចសន្យាមានលក្ខណៈសម្របពីភាគីណាដែលគេចង់ឱ្យវិវាទប្រយោគមធ្យមពេលអនាគត ក្រុម បានដោះស្រាយ ដោយវេទិការប្រយោគមធ្យម ។

ពាក្យថា " វិវាទ ឬ ភាពខុសគ្នាជំនាន់ " ឬ " រាល់បណ្តឹងធានា " (ដំណាក់កាលដែលបានប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយ នៅក្នុង ប្រយោគបង្កើតកម្មវិធីកម្មវិធីជាតិ) គឺជាពាក្យដែលបានប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយ ប៉ុន្តែគ្រូបង្ហាញគ្រប់គ្រងបាន ដោយ កម្រិតដែលវិវាទនោះពាក់ព័ន្ធ ។ បញ្ហាប្រឈមនេះ មានន័យថា ទោះបីជាពាក្យនេះ គ្រូបង្ហាញប្រើប្រាស់ក្តីក៏ដោយក៏ដោយ បានពីការក្រៅក្រៅកិច្ចសន្យាឧបសគ្គ ។ ឧទាហរណ៍ ពាក្យថា " ភាពខុសគ្នា " មានភាពទូលំទូលាយគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីដាក់បញ្ចូលនូវ ភាពខុសគ្នា រវាងភាគីទាំងពីរក្នុង គុណភាព និង រយៈពេលប្រគល់ ឬ ការទទួលខុសត្រូវ ។ ជាមួយគ្នានេះផងដែរ បណ្តឹង ធានា ចំពោះការខូចខាតបណ្តាលមកពីព្រឹត្តិការណ៍ ឬទោះបីការប្រើប្រាស់ក្តីបន្ត រាបរយនៅក្នុងប្រយោគបង្កើតការ ក៏ដោយ ក៏វាគ្រូបង្ហាញមានការពាក់ព័ន្ធយ៉ាងជិតស្និទ្ធនឹងកិច្ចសន្យា ។

ប្រសិនបើវាគឺមានបំណង ចង់បានវិសាលភាពច្រើននៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗបន្ថែម ជាការផ្តល់ដល់កិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ មានគិតបញ្ចូលនូវរាល់បញ្ហាជំនាន់ដែលគេចង់ដោះស្រាយតាមរយៈវេទិការបង្កើតការ។ ការនេះអាចសម្រេចបាន ដោយលើក ឡើងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ៖ " កម្រិត ឬ វិវាទដូចគ្នាគ្រូបង្ហាញជាប់គ្នាដោះស្រាយដោយវេទិការបង្កើតការ។ កម្រិត ផ្សេងៗគ្នា នឹងគ្រូបង្ហាញដោះស្រាយដោយដំណើរការក្តីតាមផ្លូវតុលាការសមស្រប " ។

ជំពូក
៦

គំនិតដួងដើមនៃដំណើរការក្រីមជ្រៀតការ

១. ការធានា និងការឆ្លើយតប

ភាគីមួយដែលស្ថិតនៅក្រោមភិប្បប្រញាប់ប្រញាល់ អាច បាច់ផ្ដើមដំណើរការក្រីមជ្រៀតការ ដោយការជូនដំណឹងថា លាយលក្ខណៈក្នុងការដោះស្រាយកិច្ចការ និងដោះស្រាយកិច្ចការ ដែល គេបានកែតម្រូវទាំងឡាយ ក្នុងកំឡុងពេលដែលបានកំណត់ ថាវាអាចរកស្រាយបាន នៅក្នុងភិប្បប្រញាប់ប្រញាល់។ សេចក្ដីជូនដំណឹងថា លាយលក្ខណៈនេះគេហៅថា ការ ធានា ហើយដំណើរការក្រីមជ្រៀតការ និងបាច់ផ្ដើមដំណើរ ការដោះស្រាយកិច្ចការ នៅថ្ងៃដែលភាគីមួយទៀត ទទួលបាននូវការ ធានានោះ។

ភាគីនោះអាចផ្តល់ដល់ដំណើរការក្រីមជ្រៀតការ ឬ បញ្ជី ឯកសារយោងដើម្បីឱ្យភាគីមួយទៀត ឬ ភាគីមួយទៀត ពេលដំណើរការក្រីមជ្រៀតការ។ មិនមានកម្រិតឱ្យភាគីនោះ ត្រូវមាន កត្តាទាំងអស់នៅក្នុងពេលនោះទេ លើកលែងតែការដោះស្រាយ បានឯកភាពគ្នាដូចគ្នា។ វេទិកាក្រីមជ្រៀតការ និងសម្រប អំពីពេលវេលាសម្រាប់ការបញ្ជាក់កត្តាទាំងអស់ លើកលែងតែការ ដោះស្រាយ បានព្រមព្រៀងគ្នាសម្រាប់ស្របចំពោះលក្ខខណ្ឌ ទាំងនោះ។

ប្រសិនបើភាគីមួយខកខានមិនបានបាត់វិវាទការណ៍ទាំងនេះ ឬ មិនអាចឱ្យដំណើរការក្រីមជ្រៀតការ ខុសឆ្គងនៃលក្ខខណ្ឌដែលបានការពារ ដោយសិទ្ធិ ស្របច្បាប់ ពេលនោះវេទិកាក្រីមជ្រៀតការត្រូវតែបញ្ចប់ដំណើរការនោះ។

ក្នុងកំឡុងពេល ៣០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានទទួលការធានា លើកលែងតែការដោះស្រាយកិច្ចការដូចគ្នា ភាគីមួយទៀត ត្រូវតែ ផ្ដើមការឆ្លើយតបថា លាយលក្ខណៈក្នុងការដោះស្រាយកិច្ចការ។ ចំណុចនេះគេហៅថា ការឆ្លើយតប ។ ប្រសិនបើភាគីមួយទៀត ដំណើរការឆ្លើយតបរបស់គាត់ ក្នុងកំឡុងពេល៣០ថ្ងៃ វេទិកាក្រីមជ្រៀតការ ត្រូវតែដំណើរការដោយមិនមានវត្តមានរបស់ភាគីនោះ ។

ដំណើរការក្រីមជ្រៀតការ ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅ ដោយមិនអនុញ្ញាតឱ្យអសកម្មភាពរបស់ភាគីណាមួយ អាចពន្យារពេលដំណើរការនេះបាន ឡើយ។ ផ្ដុំនៃ ការខកខានមិនផ្តល់ដំណើរការឆ្លើយតប និងមិនត្រូវបានគេចាត់ទុកថា ការទទួលបានកំហុស ឬ ថាការបញ្ជាក់កត្តា ដំណើរការធានាដែលបានផ្ដើមឡើងនៅក្នុងបណ្ដឹងធានា។

ការទទួលបានសេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ

សេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ ដែលបុគ្គលម្នាក់ត្រូវផ្ដើម សេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ ដោយឱ្យភាគីមួយទៀត លើកលែង តែភាគីទាំងឡាយបានយល់ព្រមដូចគ្នា។ ភាគីមួយត្រូវតែបញ្ជាក់ សេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ តាមរយៈសេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ ឬ ដោយប្រកបអាជីវកម្ម លើកលែង តែដោយប្រកបអាជីវកម្ម ឬ ប្រសិនបើមិនអាចរកកន្លែងទាំងនោះឡើយ ភាគី នោះត្រូវតែបញ្ជាក់សេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ តាមរយៈសេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ ឬ ភាគីមួយទៀត ដែលបានស្តាប់ឱ្យយល់ ឬ តាមរយៈ បញ្ជាក់ដោយផ្ទាល់មាត់ដែលអាចផ្តល់នូវភស្តុតាង បញ្ជាក់ពីការ ប្រគល់សេចក្ដីជំនាញថា លាយលក្ខណៈ ។ ការជូនដំណឹង ដែលបានបញ្ជាក់ដោយ តាមរយៈប្រព័ន្ធសារព័ត៌មាន ត្រូវបានគេចាត់ទុកថា ជាទទួលបាន នៅថ្ងៃដែលបាន ទទួលបានការជូនដំណឹងដោយផ្ទាល់ ឬ បានប្រគល់។

បទប្បញ្ញត្តិនេះមិនអនុញ្ញាតឱ្យការជូនដំណឹងដែលបានបញ្ជាក់ ឬ ស្នើ ឡើងដោយគុណភាពនៅក្នុងដំណើរការ វេទិកាក្រីមជ្រៀតការឡើយ។

ភាគីមួយកម្រិតជាកំពូកដដែលនូវបណ្តឹងតបនៅក្នុងពេលនេះ។ បណ្តឹងតប គួរតែបញ្ជូននូវការពារពេញលេញដែលកំពុង ត្រូវបានគេ ចិញ្ចា លក្ខណៈ និងការចុះឈ្មោះដំបូងដែលបណ្តាលឱ្យមានការពារពេញលេញ និងការដោះស្រាយ។

ការអនុវត្តជាក់ស្តែង:
តើមានព័ត៌មានអ្វីខ្លះដែលគួរតែត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងបណ្តឹង ទណាមួយ?
មានរឿងជាច្រើនដែលបណ្តឹងទណាមួយត្រូវបញ្ជូនជូនដូចជា:

- ១- របាយការណ៍សង្ខេបអំពីលក្ខណៈនៃវិវាទ។
- ២- លក្ខណៈនៃការដោះស្រាយ។ ជាឧទាហរណ៍៖
 ១០០,០០០ ឬការប្រកួតប្រជែងណាមួយចំនួន។
- ៣- ឈ្មោះ អាសយដ្ឋាន និងលេខទូរស័ព្ទរបស់ភាគី ដែល ពាក់ព័ន្ធជាមុន។
- ៤- សេចក្តីសម្រេចនៃកិច្ចព្រមព្រៀងបញ្ឈប់ការប្តឹង។
- ៥- របាយការណ៍លើកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិសុខដែលពាក់ព័ន្ធនឹង បញ្ឈប់ការប្តឹងដែលគួរតែបានព្រមព្រៀងគ្នាចាប់ពី ហើយ និងប្រសិនបើកិច្ចព្រមព្រៀងបញ្ឈប់ការប្តឹង ត្រូវបាន ឱ្យគ្រប់គ្រងដោយសេរីពីបញ្ហាមួយចំនួន នៅពេលដែលបញ្ឈប់ការប្តឹងបានលើកឡើងអំពី សំណើដោះស្រាយ ឧទាហរណ៍ ការកែតម្រូវការ ឬ ការកំណត់វិធានការដែលនឹងប្រើប្រាស់ នៅក្នុង ជំនួញការក្តី។

ការអនុវត្តជាក់ស្តែង:
តើមានព័ត៌មានអ្វីខ្លះដែលគួរតែត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុង ការឆ្លើយតប?
ការឆ្លើយតបត្រូវតែបញ្ជូននូវការឆ្លើយចម្លើយ ដូចជា:

- ១- ការបញ្ជាក់មួយ ឬការបដិសេធបែបទណ្ឌអស់ ឬផ្អាក ណាមួយ នៃការពារពេញលេញដែលធ្វើឱ្យមានភាគីដទៃ ទៀត។
- ២- ការឆ្លើយតបទៅនឹងការដោះស្រាយ ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើភាគីដទៃទៀតកំពុងតែពារពេញលេញជាដាច់ខាត គាត់ ចំនួន ១០០,០០០ ដុល្លារ ឬចំនួនទឹកប្រាក់ក្នុង វិវាទនៃ ៥០,០០០ ដុល្លារ ភាគីដទៃទៀតគួរ តែឱ្យដំណើរការពិគ្រោះ។
- ៣- ការអនុវត្តយល់ព្រមដោយបណ្តឹងទណាមួយ ។
- ៤- របាយការណ៍ទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ឈប់ការប្តឹង ដែលភាគីទាំងឡាយ បានយល់ព្រមដោយសេរី ហើយប្រសិនបើកិច្ចបញ្ឈប់ការប្តឹងត្រូវបាន ឱ្យគ្រប់គ្រងដោយ សំណើដោះស្រាយមួយចំនួន នៅពេលដែលបញ្ឈប់ការប្តឹង បានលើកឡើងអំពីសំណើដោះស្រាយ ឧទាហរណ៍ ការ កែតម្រូវការ ឬ ការកំណត់វិធានការដែលនឹង ប្រើប្រាស់ នៅក្នុងជំនួញការក្តី។

២. ការដោះស្រាយសិទ្ធិជំនាញ

នៅពេលកំណត់បញ្ជីកិច្ចការត្រូវតែយល់ច្បាស់ពីភាគីមួយ ភាគីណាមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងបញ្ឈប់ការប្តឹង ឬ តាមរយៈច្បាប់នោះ មិនមែនពេញ តាមលក្ខណៈត្រូវបាននោះ ភាគីមួយទៀត អាចមានសិទ្ធិជំនាញ និង ទទួលបាននូវសំណើដោះស្រាយវិវាទដែលបានកើតឡើង។ ប្រសិន បើភាគីនោះមិនបានអនុវត្តសិទ្ធិរបស់គាត់ដើម្បីជំនាញតាមលក្ខណៈមួយចំនួនទេ គាត់ត្រូវបានបំបែកសិទ្ធិជំនាញនោះ។ មានលក្ខណៈ ៤ ដែលត្រូវមេត្តា មុនពេលចាត់តាំង ភាគីមួយបានបំបែកសិទ្ធិជំនាញរបស់គាត់

នៅពេលដែលភាគីមួយត្រូវបានចាត់តាំង បានលះបំបែកសិទ្ធិជំនាញរបស់ខ្លួនដែលមានតាមមាត្រា ៤ ពួកគេត្រូវបានប្រារព្ធបែបទណ្ឌ ជាមុនពីការលើកឡើងនូវសិទ្ធិជំនាញដំណាក់កាលបន្តបន្ទាប់នៃជំនួញការបញ្ឈប់ការប្តឹង ហើយនឹងដល់សំខាន់នោះ គឺក្រោយ ពីបញ្ជីសម្រេចសម្រេច ។ ពេលនោះគាត់មិនអាចប្រើប្រាស់ការមិនអនុវត្តតាមនោះ ជាមូលដ្ឋានមួយសំរាប់បដិសេធនូវសេចក្តី សម្រេច ឬ ប្រើប្រាស់ហេតុសម្រេចផ្ទៃក្នុងប្រារព្ធបែបទណ្ឌ ឬការដាក់ឱ្យអនុវត្តសម្រេចនោះបានឡើយ។

ក្របខ័ណ្ឌការងារក្នុងស្ថានភាព មុននឹងកាត់សេចក្តីបញ្ចប់វិវាទ

- ១- ថាការពិភាក្សា គឺជាករណីដែលភាគីនិងអនុវត្តការងារក្នុងស្ថានភាពក្របខ័ណ្ឌការងារនីមួយៗ។
- ២- ភាគីនោះបានដឹង ឬគ្មានដឹងអំពីការងារអនុវត្តការងារនោះ ។ ពាក្យថាគ្រប់គ្រង មិនគួរបកស្រាយដោយគ្រប់ដណ្តប់ ទៅលើការ ធ្វើសម្របសម្រួលប្រព័ន្ធប្រកួតប្រជែងនោះទេ ម៉្លោះគួរគ្រប់ដណ្តប់តែលើការសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួន ដែលភាគីមួយអាចមិនបានដឹងអំពី វិការនោះ។
- ៣- ភាគីនោះ មិនបានលើកឡើងអំពីការខិតខំរបស់គាត់ឡើយ ឬ ប្រសិនបើមានការកម្រិតពេលវេលាមួយសំរាប់លើកឡើង ពីការខិតខំ នោះគួរលើកពីការខិតខំនោះក្នុងរយៈពេលដែលបានកំណត់។ ពេលខ្លះ ភាគីខ្លួនឯង ឬ ច្បាប់នោះបានបែងចែកពេល វេលាកំណត់សម្រាប់លើកពីការខិតខំមួយចំនួន ដូចជាពេលវេលាដែលប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រើប្រាស់សេចក្តីសម្រេចនោះ។ ប្រសិន បើច្បាប់មានកំណត់ពេលវេលានោះ នោះគេគួរដាក់ឱ្យអនុវត្តយ៉ាងដាច់ខាតនូវអ្វីដែលបានកំណត់ ។ ប្រសិនបើមិនមានកំណត់ទេ ភាគីនោះគួរធ្វើការខិតខំដោយមិនពន្យារពេលច្រើនហួសហេតុ ។ ប៉ុន្តែសម្របសម្រួលសំរាប់សម្រាប់កំណត់ថា អ្វីទៅថាការពន្យារ ពេលច្រើនហួសហេតុនោះទេ ម៉្លោះនិយាយឱ្យឆ្លាស់ គេគួរលើកពីការខិតខំរបស់គេឱ្យបានរាប់ តាមតែអាចធ្វើបាន។ ដើម្បី វេទិកាបង្កើតនិយម ឱ្យមានកំណត់ថា ការពន្យារពេលបែបណាថា ថាការពន្យារពេលច្រើនហួសហេតុ។
- ៤- គួរកាត់ដំណើរការជាមួយបង្កើតការដោះស្រាយការខិតខំ។ សកម្មភាពនៃដំណើរការក្តីដោយគ្មានការខិតខំនោះ នឹងបញ្ចប់បញ្ចប់ នូវការបញ្ចប់ការងារពេលវេលាសម្រេច ឬ ការព្យាបាលយោធា មិនដំណើរទៅដល់សវនាការបង្កើតនិយម ឬកាត់ដំណើរការ។

<p>ជំពូក ៧</p>	<h2>សមាសភាពនៃវេទិការប្រជុំគ្នា</h2>
--------------------	-------------------------------------

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីវេទិការប្រជុំគ្នា មានបទប្បញ្ញត្តិចំពោះការកែតម្រូវ ការផ្តល់ធនធាន ការបញ្ជូន អាណត្តិ និងការផ្លាស់ប្តូរវេទិការ ។ កំហុសខ្លះៗបទនេះ ផ្ទុយ ឬមានការទទួលស្គាល់ពីសវិភាគរបស់តុលាការ ក្នុងការកំណត់ នីតិវិធីដែលត្រូវអនុវត្តតាម ដោយអនុលោមទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិជាធរមាននៃភាពត្រឹមត្រូវ និង យុត្តិធម៌ ដែលសេចក្តីព្រាងច្បាប់ នេះបានកំណត់ ដោយយោងទៅតាមវិធានប្រជុំគ្នាដែលមានស្រាប់ ឬ តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងភាគី ។ ផ្ទៃក្នុង នៅពេលដែល ភាគីជំនុំជម្រះបានប្រើសិទ្ធិសវិភាគរបស់ពួកគេដើម្បីកំណត់វិធាននៃនីតិវិធី ឬ វិធាននោះ ហើយបានប្រគល់ជំនុំជម្រះ ជូនសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ជូនសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីវេទិការប្រជុំគ្នា ក្រុមប្រឹក្សានៃវេទិការប្រជុំគ្នា មួយចំនួន ដើម្បីវិនិច្ឆ័យ ប្រើប្រាស់ ឬ ប្រើប្រាស់ វេទិការប្រជុំគ្នា និង ជំនុំជម្រះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព រហូតទទួលបានលទ្ធផលស្របច្បាប់។

១. ចំនួនប្រជុំគ្នា

នោះខ្លះៗនៃការដោះស្រាយ ក៏ភាគីជំនុំជម្រះអាចជ្រើសរើសប្រើប្រាស់វេទិការប្រជុំគ្នាបានច្រើន តាមដែលពួកគេត្រូវការ ផ្ទៃក្នុង មានការ លើកកម្ពស់ ឱ្យជ្រើសរើសប្រើប្រាស់ចំនួនសេស ដើម្បីធានាទទួលបានលទ្ធផលស្របច្បាប់ក្រោយចំពោះវិវាទ។ ប្រសិនបើ ភាគីជំនុំជម្រះមានបញ្ហាជាមួយវេទិការប្រជុំគ្នា ពេលនោះចំនួនប្រជុំគ្នា គួរមានចំនួន បី ឬ ៥។

២. លក្ខណៈសម្បត្តិរបស់វេទិការប្រជុំគ្នា

ភាគីជំនុំជម្រះ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានការព្រមព្រៀងគ្នា ក្នុងការកំណត់គុណសម្បត្តិជាក់លាក់សម្រាប់វេទិការប្រជុំគ្នា ដែលជា អ្នកប្រើប្រាស់វេទិការប្រជុំគ្នាដែលវិវាទរបស់ពួកគេ។ ឧទាហរណ៍ ភាគីជំនុំជម្រះដែលជាមតិយល់ឃើញថា ក្នុងកិច្ចសន្យាការងារសាលាសំខាន់ អាច ត្រូវការវេទិការប្រជុំគ្នាមួយ ដែលមានបទពិសោធយោធិសាស្ត្រ ពីរឆ្នាំ នៅក្នុងវិស័យសាលាសំខាន់។ ភាគីជំនុំជម្រះ បានកំណត់ គុណសម្បត្តិរបស់វេទិការប្រជុំគ្នា ដើម្បីធានាថា វេទិការប្រជុំគ្នាមានបទពិសោធន៍ និង ចំណេះដឹងគ្រប់គ្រាន់លើកិច្ចសន្យាសំខាន់ៗ។ កាល ដែលវេទិការប្រជុំគ្នាមានគុណសម្បត្តិ និង បទពិសោធគ្រប់គ្រាន់ អាចជំរុញឱ្យមានការដោះស្រាយវិវាទបានលឿន និង ត្រឹមត្រូវ។ ប្រសិនបើ ភាគីជំនុំជម្រះ មិនអាចព្រមព្រៀងគ្នាបានទៅលើលក្ខណៈសម្បត្តិរបស់វេទិការប្រជុំគ្នា ពេលនោះក៏មិនមានបទពិសោធគ្រប់ គ្នា លើ លក្ខណៈសម្បត្តិទេ ។

៣. ការកែតម្រូវវេទិការប្រជុំគ្នា

នីតិវិធី: ភាគីជំនុំជម្រះ អាចកំណត់អំពីនីតិវិធីសំរាប់វេទិការប្រជុំគ្នា បានដោយសេរី។ វិសាលភាពនៃសវិភាគរបស់ ភាគីជំនុំជម្រះ ត្រូវបានបកស្រាយយ៉ាងទូលំទូលាយ ផ្អែកលើការកំណត់គុណសម្បត្តិរបស់វេទិការប្រជុំគ្នា ដូចជា:

- ភាគីជំនុំជម្រះ ត្រូវកែប្រែនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ពួកគេ អំពីការកែតម្រូវវេទិការប្រជុំគ្នា ។ សិទ្ធិរបស់ភាគីក្នុងការកែតម្រូវ ឱ្យតុលាការកែតម្រូវវេទិការប្រជុំគ្នា មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការកែតម្រូវ ឬ
- បដិសេធបទពិសោធន៍របស់វេទិការប្រជុំគ្នា ក្រោយរបស់វេទិការប្រជុំគ្នា។

ប្រសិនបើភាគីទាំងអស់មិនឯកភាពគ្នាលើនីតិវិធីរួម ពាក្យខ្សែច្រើនច្រើនប្រយោជន៍ ឬសំណើកែតម្រូវ ប្រសិនបើ ភាគីម្នាក់ ឬច្រើន ព្រោះចំណុច ម្នាក់ និង មិនអាចដោះស្រាយបានដោយស្របច្បាប់ រួមមានការប្រជុំគ្នា។ ប្រសិន បើមាន ឱ្យមានប្រជុំគ្នាម្តង ហើយភាគីទាំងពីរ មិនអាចឯកភាពលើការកែតម្រូវនោះ ពេលនោះតុលាការខ្សែកែតម្រូវ ប្រជុំគ្នាម្តង ជួបដែលបានកំណត់ថា ក្នុងករណីនេះ ភាគីមួយៗ ត្រូវកែតម្រូវ កំណត់ ប្រជុំគ្នាម្តង បន្តបន្តប្រជុំគ្នាទាំងពីរភាគីដែលបានជ្រើសរើសនោះ ត្រូវសម្របសម្រួលវិវាទក្រៅតុលាការ ។

ចំណុចការតុលាការ៖ សូមមើលជំពូកទី ៤ ផ្នែកទី២ (គ)

៤. ហេតុផលសំរាប់ការប្តឹងទាស់

ប្រជុំគ្នា ត្រូវប្រកាសរំលែកទំនាក់ទំនងរវាងភាគីទាំងពីរដោយស្របច្បាប់ ក្នុងករណីនេះ បន្តបន្តប្រជុំគ្នាម្តង ដំណាក់កាលនៃដំណើរការប្រជុំគ្នា ។ ប្រជុំគ្នាម្តង ត្រូវបានកែតម្រូវ នៅពេលមានការសង្ស័យសម្របសម្រួលវិវាទ លំអៀងរបស់ភាគី ឬ នៅពេលភាគីមិនអាចសម្របសម្រួលដោយស្របច្បាប់ប្រជុំគ្នា។

ភាគីមួយមិនអាចប្តឹងទាស់នឹងប្រជុំគ្នាម្តងដែលបានកំណត់ ដោយផ្អែកលើហេតុផលដែលបានជឿជាក់ មុនពេល ធ្វើការកែតម្រូវនោះទេ។ នៅក្នុងករណីនេះ ភាគីនោះមិនត្រូវធ្វើការកែតម្រូវនោះឡើយ។

៥. នីតិវិធីប្តឹងទាស់

សេវាការព្រួយបារម្ភ៖ វិវាទទន្ទឹម

ភាគីទាំងអស់មានសេវាការព្រួយបារម្ភក្នុងការកំណត់នីតិវិធីសំរាប់ប្តឹងទាស់លើការកែតម្រូវប្រជុំគ្នា។ ប្រសិនបើ ភាគី មិនបានឯកភាពគ្នាលើនីតិវិធីរួម វេទិកាប្រជុំគ្នាម្តងត្រូវសម្របសម្រួលវិវាទនោះ លើកលែងតែ ប្រជុំគ្នាម្តង ឬ ភាគីទាំងពីរច្រើនប្រយោជន៍ចំពោះការប្តឹងទាស់នោះ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ភាគីប្តឹងទាស់ត្រូវធ្វើដំណើរយល់ព្រមរក្សា ជាក់ ជូនអង្គជំនុំជម្រះ ដោយផ្អែកលើហេតុផលថា ត្រូវធ្វើប្តឹងទាស់ ក្នុងកំឡុងពេល ១៥ ថ្ងៃ បាត់បង់បានដើម្បីការប្តឹងសម្របសម្រួល វេទិកាព្រួយបារម្ភដែលបានកំណត់ក្នុងក្របខណ្ឌ ១៦ (២)។

ការត្រួតពិនិត្យបុគ្គលិករបស់តុលាការ : ចំណុចការតុលាការ៖ សូមមើលជំពូកទី ៤ ផ្នែកទី២ (ឃ)

៦. ការខកខាន ឬ អវលោក្ខណ៍ក្នុងការធ្វើសកម្មភាព

មាត្រា ១៨ បានបញ្ជាក់ឱ្យយើងឃើញថា ហេតុផលនៃ ពាក់ព័ន្ធនឹងការដកដំណែងប្រជុំគ្នា។ ប្រសិនបើប្រជុំគ្នា មិនអាចអនុវត្ត ភាគីម្នាក់ឬប្រជុំគ្នា ឬ ប្រសិនបើគ្មានការដកដំណែងប្រជុំគ្នា ឱ្យបានពេលវេលា ពេលនោះគេអាចបញ្ជាក់វិវាទ របស់ភាគីបាន។ កែតម្រូវនេះជាយល់ព្រមលើការដកដំណែងប្រជុំគ្នា ប្រសិនបើភាគីត្រូវបានដកដំណែងពី មុនដំណើរ ដោយសារភាគីទាំងអស់ឯកភាពលើការបញ្ជូន ឬ នៅក្នុងករណីទទួលបានវេទិកា។

ប្រសិនបើ ផ្នែកព័ត៌មានសំណើរបស់ភាគីម្នាក់ តុលាការជួបដែលបានកំណត់ថា ក្នុងករណីនេះ ត្រូវធ្វើសកម្មភាព សម្របសម្រួលវិវាទដោយស្របច្បាប់ ប្រសិនបើវាមិនអាចសម្របសម្រួលបានដោយស្របច្បាប់ ជួបដែលបាន កំណត់ ។

ពាក្យថា “ការខកខានមិនបានបែបពេញលេញ” គឺជាពាក្យមួយមានន័យទូលំទូលាយមិនច្បាស់លាស់។ ថ្វីបើពាក្យនេះ មានប្រើប្រាស់នៅក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ក្នុងគោលបំណងធានាភាពបត់បែន ដើម្បីគ្របដណ្តប់នូវស្ថានភាពផ្នែកៗ ក៏ដោយ ក៏ការរក្សាទុកនូវពាក្យថា “ការមិនបានបែបពេញលេញរបស់” បង្ហាញ គឺជាសកម្មភាពមួយដែលមិនអាចអនុវត្តបានឡើយ។ នៅក្នុងការវិនិច្ឆ័យគេគួរ លើកមកពិចារណានូវសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធជុំវិញការប្រកាស ដើម្បីឱ្យដឹងថា តើបង្ហាញនូវការខកខាន មិនបានបែបពេញលេញរបស់គេ ឬអត់ ជូនដល់៖ តើបំណាច់ការបែបណាដែលគេរើទុក ឬក៏ប្រមូលអាយុបង្ហាញបែបពេញ អនុលោមតាមកិច្ចព្រមព្រៀងបង្ហាញកម្ម និង តាម ស្ថានភាពវិធានការដាក់ទោស? ។ ប្រសិនបើបង្ហាញ នោះមិនបានធ្វើសោះ តើការបែបនេះត្រូវបានធ្វើសោះរបស់គាត់នោះអាចដាក់ទោស ការពន្យល់ពេលវេលាសហគុណករទេសក្រុងដែលមិនអាចទទួលបាន តាមទស្សនៈនៃការបែបនេះ ជំនួយឱ្យយល់បញ្ចូល ជំនួយការបែបនេះអាចបង្កើន និង ភាពស្មុគស្មាញនៃអ្វីៗនោះដែរឬទេ? ។ ប្រសិន បើគាត់បានបែបពេញ ការបោះឆ្នោតបំណុល និង ធ្វើសកម្មភាព តាមរបៀបមួយដាក់ទោស តើការប្រព្រឹត្តិរបស់គាត់ស្របទៅតាមស្តង់ដារដែលបានកំណត់ដូចដែលបង្ហាញសម្រាប់បង្ហាញ បែបពេញដែរឬទេ? ។ ក្តីរើទុកថា នឹងទទួលបានពីបង្ហាញនោះគឺ សមត្ថភាពក្នុងការបែបពេញលេញ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង យ៉ាងហោច មិនសមត្ថភាពពិសេស ឬសក្តានុពលសមត្ថភាពមួយដែលបានកម្រិតក្នុងការក្លាយខ្លួនថា បង្ហាញ តាមកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់គាត់។

៧. ការកែតម្រូវបង្ហាញករខ្លីខ្លាច

នៅពេលណាដែលត្រូវការកែតម្រូវបង្ហាញករខ្លីខ្លាច គេត្រូវកែតម្រូវឱ្យស្របទៅតាមវិវាទដែលបានយកមកអនុវត្ត ក្នុងការកែតម្រូវបង្ហាញករខ្លីខ្លាច។ ឧទាហរណ៍ប្រសិនបើបង្ហាញករដែលមានស្រាប់ត្រូវបានកែតម្រូវដោយភាគីម្នាក់ឯង (អ្នកវិនិច្ឆ័យតែម្នាក់) ពេលនោះអ្នកវិនិច្ឆ័យតែម្នាក់ត្រូវកែតម្រូវបង្ហាញករខ្លីខ្លាច។ ប្រសិន បើបង្ហាញករដែលមានស្រាប់នោះ ត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយស្ថាប័នមួយ ស្ថាប័ននោះត្រូវកែជ្រើសរើស បង្ហាញករខ្លីខ្លាចនោះ ឬ ប្រសិនបើបង្ហាញករនោះត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយបង្ហាញករពីរផ្សេងទៀត បង្ហាញករពីរដែលនោះ ជារួមជ្រើសតាំងបង្ហាញករខ្លីខ្លាច។

ដំណើរការនៃនីតិវិធីប្រជុំការ

១. នីតិវិធីប្រជុំការ និង ប្រព្រឹត្តិកម្មចំពោះភាគីទាំងអស់

ភាគីទាំងអស់ អាចយល់ច្របូកច្របល់ដំណើរការប្រជុំការ របស់គេ ហើយមានការលើកកម្ពស់ឱ្យធ្វើការក្នុងគោល បំណងឱ្យដំណើរការនៃប្រព្រឹត្តិកម្មជាប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធិ ភាព តាមតម្រូវការជាក់លាក់របស់ភាគី ។ សេវាការ ក្នុងការព្រមព្រៀងនេះ អនុញ្ញាតឱ្យភាគីទាំងអស់រៀបចំ កម្រិតវិវាទផ្ទាល់ខ្លួន ឬយោងទៅតាមវិវាទស្តង់ដារ សំរាប់ស្ថាប័នប្រជុំការ ឬ តាមរយៈប្រជុំការអីក្រូស៊ុក ។ ដូច្នោះ ភាគីទាំងអស់អាចជួបជុំប្រយោជន៍ពេញលេញ អំពីសេវាអវិជ្ជមានរបស់ស្ថាប័នប្រជុំការ ឬ ពីការអនុវត្ត របស់ ប្រជុំការដែលប្រើកិច្ចការដើម្បីដោះស្រាយសមាគម ពាណិជ្ជកម្ម ។ ពួកគេអាចជ្រើសរើសនីតិវិធីណា ដែលមាន លក្ខណៈស្របច្របូកច្របល់បញ្ហាវិវាទរបស់ពួកគេ និងអាចជ្រើសរើស នីតិវិធីមួយដែលបានកំណត់នៅក្នុង ប្រព័ន្ធប្រជុំការ ។

សេវាការក្នុងការព្រមព្រៀងរបស់ភាគីទាំងអស់ គឺត្រូវតែ ស្របទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិរបស់ប្រព័ន្ធប្រជុំការ មាន លិខិតស្របទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិបំប៉ន ។ បទប្បញ្ញត្តិ ជា សារវត្ថុបំប៉ន ដែលភាគីមិនអាចធ្វើប្រែប្រួលបានគឺ បទប្បញ្ញត្តិដែលមាននៅក្នុងក្រាហ្វិក ២០ ដូចដែលបាន ពិភាក្សាខាងក្រោម។

នៅពេលភាគីមិនអាចព្រមព្រៀងគ្នាបានលើនីតិវិធី ណាមួយទេ ពេលនោះវេទិកាប្រជុំការមានសិទ្ធិណាមួយ ចាត់ចែងការធ្វើប្រជុំការទៅតាមនីតិវិធីណា ដែល វេទិកាបានបញ្ជាក់ជាសម្រេច ។ វេទិកាដែលបាន

ប្រគល់ទៅឱ្យវេទិកាប្រជុំការមាន សិទ្ធិណាមួយ ក្នុងការកំណត់អំពីការអនុញ្ញាត ភាពពាក់ព័ន្ធ ភាពយកចិត្តទុកដាក់ និង ទម្រង់នៃសេវាការណាមួយ ។ ការប្រគល់សិទ្ធិណាមួយនេះ អាចផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យវេទិកាប្រជុំការ ចាត់ចែងការធ្វើប្រជុំការ លើប្រព័ន្ធប្រជុំការទៅតាមសេចក្តីត្រូវការនៃប្រព័ន្ធប្រជុំការ និង ដើម្បីជ្រើសរើសនីតិវិធីសមស្របបំផុត នៅពេល រៀបចំប្រជុំការ

ឱ្យជ្រើសរើសវិវាទប្រជុំការ

មានស្ថាប័នលើក្រៅព្រំដែនដែលបានប្រើកិច្ចការ និង នីតិវិធី ប្រជុំការ ។ បទប្បញ្ញត្តិបំប៉នពេញលេញនៃប្រព័ន្ធប្រជុំការ និងនីតិវិធីនេះ ពិសេសការប្រើប្រាស់វិវាទ និងនីតិវិធីដំបូង ធានាថាមានក្របខ័ណ្ឌ ដែលមានសុចរិតភាព និងសមរម្យសំរាប់ការបោះឆ្នោតដំណើរការប្រជុំការ- វិវិធីមួយ ។ តាមរយៈការបញ្ជូនវិវាទប្រជុំការនិមួយៗនេះចូលទៅក្នុងកិច្ច សន្យារបស់គេ ភាគីទាំងអស់មានភាពងាយស្រួលក្នុងការស្នើសុំយល់ និង បកស្រាយនូវពាក្យ និងលក្ខណៈមួយចំនួនដែលពួកគេយកមកប្រើប្រាស់ ដោយមិនគិតពីវាសនៈនៃវេទិកាប្រជុំការ ធ្វើការប្រព្រឹត្តិសាស្ត្រភាព នៃភាពមិនច្បាស់លាស់ និងឱកាសសំរាប់ពេលវេលាធ្វើឱ្យខូចដល់ដំណើរ ការប្រជុំការ។ លើសពីនេះទៅទៀត ថាវិញ្ញាប្បករណ៍និយាយថាវេទិកា ប្រជុំការស្ថិតនៅក្រោមការផ្តល់របស់ស្ថាប័នប្រជុំការ ដែលភាគី នានា និងតុលាការ គោរពប្រកួតគ្នា និងមានផ្ទុកកម្រិតនៃប្រជុំការនិមួយ អាស្រ័យ ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការជាក់លាក់ដែលស្ថាប័នប្រជុំការ ថាវិញ្ញាប្បករណ៍និយាយ ទៅលើវេទិកាប្រជុំការនិមួយ។

វិវាទរបស់គណៈកម្មការអន្តរការសហប្រជាជាតិស្តីអំពីប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្ម អន្តរជាតិ និង សភាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ គឺជាវិវាទអន្តរជាតិ ដែលគេ និយមប្រើប្រាស់បំផុត។ សហគមន៍ប្រជុំការអាមេរិក តុលាការឡាស វ៉ែនប្រជុំការអន្តរជាតិ និង សហគមន៍ប្រជុំការពាណិជ្ជកម្មបំប៉ន ក្រុមហ៊ុនគេ ប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយដើម្បីដោះស្រាយវិវាទនានា។

មានស្ថាប័នប្រជុំការ ជាច្រើននៅក្នុងតំបន់ដទៃទៀត។ ប្រជុំការល្អបំផុតសំរាប់ប្រជុំការបំប៉ន ប្រជុំការល្អបំផុតអន្តរជាតិហ្វូស៊ី និង ប្រជុំការល្អបំផុតអាជីវកម្មស្ថិតនៅទីកន្លែង ទាំងអស់នេះគឺជាវេទិកាប្រជុំការ ក្នុងតំបន់ ដែលមានភាពពាក់ព័ន្ធ។

ធ្វើការបើកសវនាការ ឬកិច្ចប្រជុំដោះស្រាយ
ដោយផ្ទាល់ និងដើម្បីកំណត់អំពីភាពជោគជ័យ
ដ៏សំខាន់នៃការទទួលយក និងការវាយតម្លៃលើ
កស្មកាច។ ផ្ទៃនេះបើជាយោងទៅលើការជាយ
ក៏ជាលទ្ធផល បង្កើតការគ្រប់គ្រងវិវាទការឱ្យបាន
ត្រឹមត្រូវ និង គិតថ្លៃអត្រាចំណាយភាគី
ទាំងអស់ដោយផ្តល់ឱ្យភាគីនីមួយៗ នូវឱកាស
សមស្រប ដើម្បីបញ្ចេញអ្វីដែល គិតថាសំខាន់
ជាមួយនឹងការប្រឆាំងរបស់ភាគី ។ បង្កើតការ
គ្រប់គ្រងវិវាទបានលឿន និងឯកភាពភាពក្នុង
ចំណាយកម្រៃភាគី ។ ពុំមានពេលវេលាមួយដែល
បង្កើតការគ្រប់គ្រងពេញមុខខាងមេធាវីឱ្យភាគីណាមួយឡើយ ។ ពេលបើមាន ឬបញ្ឈប់ការកែតម្រូវដោយ ក៏មានបង្កើតការ
ណាមួយអាចផ្តល់ ជំនួយដល់ភាគីណាមួយ ដោយផ្អែកលើវគ្គស្រាវជ្រាវ ឬ លទ្ធផលនៃវិវាទនោះឡើយ ។

កិច្ចការកំណត់ហេតុ
នីតិវិធីកំណត់ហេតុ មានលក្ខណៈជាភាគីទាំងអស់អាចប្រមូលព័ត៌មាន និង វិវាទ
បង្កើតកម្ម និងនីតិវិធីទាំងឡាយដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ដ៏មានលក្ខណៈអនុវត្ត
ទាំងនោះ ក្រុមបានបង្កើតឡើងដោយសេចក្តីព្រាងច្បាប់នេះ ឬយុត្តាធិការដែល
គ្រប់ជំនាញលើ កិច្ចប្រមូលព័ត៌មានបង្កើតការ ដែលគេបានប្រើប្រាស់។
ឧទាហរណ៍ ភាគីដែលជាភាគីទាំងឡាយស្របច្បាប់នៃ អាចប្រមូលព័ត៌មាន
អោយអ្នកដទៃទៀតបានដឹងពីការដោះស្រាយ ដើម្បីបង្កើតការវិវាទកិច្ចសន្យា
ជាសក្តានុពល និង ដោះស្រាយវិវាទដោយការណាមួយនៃការសម្រេច ដែល
អធិប្បាយពីលើម្ល៉ោះរបស់ភាគីទាំងពីរ។

២. ការធ្វើដំណើរ និង ជំនួយការ

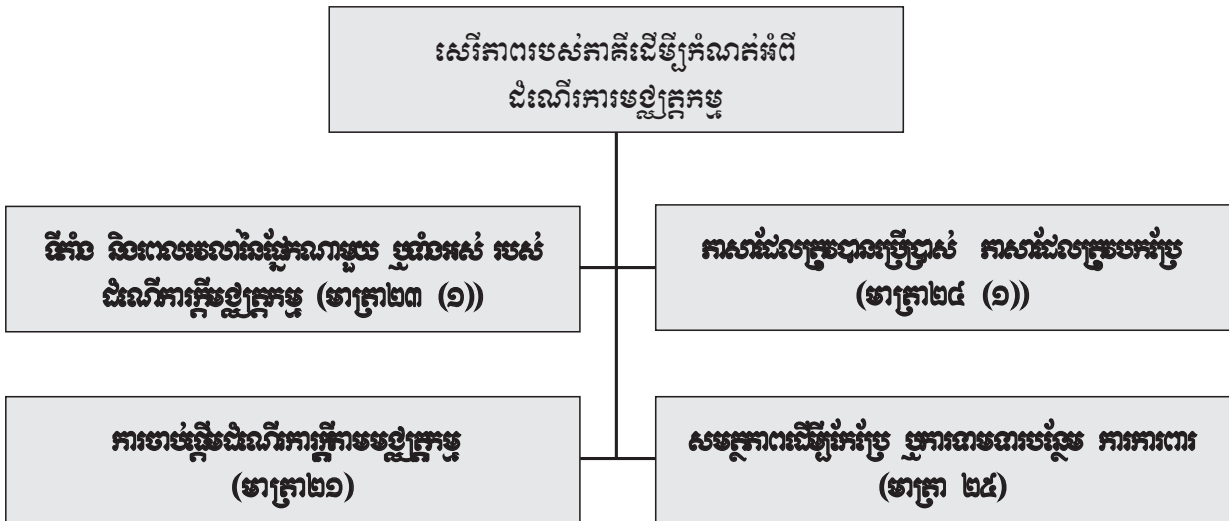
ភាគីណាមួយក៏ដោយ ក៏អាចស្នើសុំឱ្យមានអ្នកកំណត់ ឬ
ជំនួយការពីអ្នកច្បាប់ ឬ អ្នកកំណត់ផ្សេងទៀតដោយ
ជំនួយរបស់អ្នកក្រៅសវនាការផ្ទាល់ ។ ឧទាហរណ៍ ភាគីមួយ
អាចខ្វល់ខ្វាចខ្វែងខ្វាចខ្វាយឱ្យបកការពារឡើយក្នុងខ្លួននោះ
ចំពោះមុខសវនាការ ឬខ្វល់ខ្វាចខ្វែងខ្វាយការប្រកាសឱ្យខ្លួនរៀបចំ
កស្មកាចរបស់ខ្លួនបាន ។ បទប្បញ្ញត្តិ និង មានលក្ខណៈ
ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ភាគីក្នុងការទទួលបាននូវការផ្តល់យោបល់ផ្នែកច្បាប់នៅក្នុងដំណើរការក្រៅតុលាការ ។
ផ្ទៃនេះភាគីម្នាក់ មិនមានសិទ្ធិក្នុងការទទួលសុំឱ្យមានបុគ្គលិកសេសសល់ណាមួយកំណត់ដើម្បីពន្យល់ដំណើរការបង្កើតការ ដោយ
លឿនលឿនជាងគេ ឬគ្មាននោះឡើយ។

កំណត់ពន្យល់: គួរកត់សំគាល់ថា ពុំមានភាគីណាមួយម្នាក់ឱ្យ
បុគ្គល ដែលកំណត់ឱ្យភាគីមួយនោះឯងទៅបង្កើតការគ្រប់គ្រងវិវាទ
សម្រាប់ភាគីទាំងពីរនោះទេ ដំណើរ
ការបង្កើតកម្ម មិនមែនជាដំណើរការក្រៅតុលាការឡើយ ដូច្នេះ
អ្នកដែលមិនមែន ជាមេធាវី អាចធ្វើដំណើរឱ្យភាគីបាន។

៣. សេរីភាពរបស់ភាគី ក្នុងការកំណត់អំពីដំណើរការបង្កើតកម្ម

ប្រសិនបើមានការប្រមូលព័ត៌មានពីការប្រព្រឹត្តិដំណើរការបង្កើតកម្ម ដោយរួមបញ្ចូលទាំងបញ្ហាជាមួយដូចដែលបានរាយនាម
ខាងលើ បង្កើតការមានសិទ្ធិណាមួយទទួលបានយ៉ាងលឿននៃវិវាទ និង នីតិវិធីទាំងឡាយ រួមបញ្ចូលទាំងដំណោះស្រាយលើ
បញ្ហាដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើ ហើយដែលគិតថាមានលក្ខណៈសមស្របចំពោះដំណើរការបង្កើតកម្ម និងស្របតាមលក្ខណៈ
ត្រឹមត្រូវ យុត្តាធិការ ក្នុងគោលបំណងផ្តល់នូវប្រយោជន៍ និងមានប្រសិទ្ធភាពសំខាន់ដោះស្រាយវិវាទរបស់ភាគី។ បង្កើតការ
និង នីតិវិធីដែលគេបានស្រាវជ្រាវ គួរតែធ្វើឱ្យបំបាច់ ដើម្បីមានលក្ខណៈភាពត្រឹមត្រូវ មានប្រសិទ្ធភាព ហើយគួរប្រសើរ
នូវការពន្យល់ និងការបំណាយមិនបំបាច់។

នៅពេលដែលសវនាការបង្កើតកម្ម ទទួលបាននូវសិទ្ធិណាមួយក្នុងការកំណត់អំពីតំលៃសមស្របដើម្បីស្រាវជ្រាវ ភាគី ឬ
សក្ខីភាពខ្លះៗ ឬ ដើម្បីក្នុងការពិភាក្សាផ្ទាល់ ឬកស្មកាចពាក់ព័ន្ធដែលទៀត ពួកគេគ្រប់គ្រងផ្តល់សេចក្តីជំនួយ ក្នុងរយៈពេលមួយ
គ្រប់គ្រាន់ដល់ភាគីទាំងអស់ ដើម្បីឱ្យភាគីទាំងអស់មានឱកាសសមហេតុផល ក្នុងការប្រមូលព័ត៌មានប្រចាំថ្ងៃ។

៤. សវនាការ និងនីតិវិធីវាយលក្ខណ៍អក្សរ

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ បានបែងចែកបញ្ហាដែលទាក់ទងនឹងបញ្ហានីតិវិធីសំខាន់ ថាគឺមានសវនាការផ្តល់មតិយោបល់ ឬ អត់ ព្រោះហេតុដូចជាមិនសូវពេញលេញនិយម ព្រោះថាដំណើរការបញ្ឈប់កម្ម ត្រូវប្រើក្នុងនាមជាយុត្តិធម៌សម្រាប់ជំនួស ឯកសារ និង សម្ភារៈដទៃទៀត (ដូច្នោះនេះជា នីតិវិធីវាយលក្ខណ៍អក្សរ)។ ភាគីទាំងអស់មានសិទ្ធិសិរាពពេញលេញ ក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រសិនបើគេត្រូវការឱ្យមានសវនាការផ្តល់មតិយោបល់ដើម្បីបញ្ជាក់ស្តីពីការយល់ព្រមរបស់គេ។ បញ្ហានេះអនុញ្ញាតឱ្យភាគី ឬក៏ណាមួយរបស់ ភាគីមានលទ្ធភាពធ្វើអំណះអំណាចផ្តល់មតិយោបល់នោះមុននឹងការបញ្ឈប់កម្ម ។ ភាគីទាំងអស់ត្រូវតែប្រើប្រាស់សវនាការផ្តល់មតិយោបល់ ពីព្រោះគេមានអារម្មណ៍ថាទៅក្នុងខ្លួនខ្លួនខ្លួន ការធ្វើសវនាការផ្តល់មតិយោបល់ គឺដំណើរការប្រកប ដោយប្រសិទ្ធភាពច្រើន ហើយថាឆ្លើយតប វាជាដំណើរការបញ្ឈប់កម្មក្នុងការបញ្ឈប់កម្មនៃក្រុមហ៊ុន និងថាការឆ្លើយតបតែងតែបញ្ជាក់ដ ចំពោះខ្លួនរបស់គេ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការបញ្ឈប់កម្មដោយផ្ទាល់មាត់ គឺជាដំណើរការដែលចំណាយពេលវេលា ច្រើន និង មានចំណាយខ្ពស់ ។ ដូច្នោះ ភាគីទាំងអស់គ្នាគួរតែសម្រេចឱ្យមានដំណើរការផ្តល់មតិយោបល់នេះ ក្នុងករណីដែល គេចង់ឱ្យវិវាទដោះស្រាយបានលឿន។ នៅពេលដែលការបញ្ឈប់កម្ម និង ការអនុវត្តផ្តល់មតិ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ពេញលេញនៃនីតិវិធីបញ្ឈប់កម្ម ហើយ បញ្ឈប់កម្មនិងធ្វើសម្ភារៈនិងផ្តល់មតិយោបល់ដោយផ្អែកលើការត្រួតពិនិត្យមើលឯកសារ ចម្លើយរបស់ភាគី វិចិត្រសម្បត្តិ ឬសម្ភារៈ ដទៃទៀត តាមការប្រើប្រាស់សភាគី។

ប្រសិនបើភាគីទាំងអស់ខកខានមិនបានប្រើប្រាស់នីតិវិធីនេះ អំពីការដាក់បញ្ចូលដំណើរការបញ្ឈប់កម្ម ច្រើន និងការធ្វើអំណះអំណាច ដោយផ្តល់មតិយោបល់នេះ នឹងការបញ្ឈប់កម្មត្រូវធ្វើសម្ភារៈប្រកបដោយយុត្តិធម៌សម្រាប់ជំនួសការណែនាំដោយ ដូចដែលបាន ពិភាក្សាខាងលើ។ ផ្ទៃក្នុង ប្រសិនបើភាគីមួយបានស្នើឱ្យមានសវនាការផ្តល់មតិយោបល់ បញ្ឈប់កម្មត្រូវតែទទួលយកសំណើនេះ។ ការយល់ព្រមនេះ គឺដើម្បីធានាដល់ភាពត្រឹមត្រូវ និងការខិតខំប្រឹងប្រែង។ ភាគីទាំងអស់មានសិទ្ធិយាយនៅក្នុងសវនាការ លើកលែងតែភាគីទាំងអស់បានឯកភាពគ្នាស្រាប់តែប៉ុណ្ណោះ ហើយសិទ្ធិបែបនេះ ជាសិទ្ធិដែលត្រូវបានទទួលយកច្រើន ដោយប្រទេស និង ស្ថាប័នបញ្ឈប់កម្មជំនួស។

នៅពេលដំណើរការសវនាការ (នោះដោយផ្តល់មតិ ឬ មិនផ្តល់មតិ) ឬ ដំណើរការប្រមូលមតិយោបល់ក្នុងគោលបំណង ត្រួតពិនិត្យនិយម ទ្រព្យសម្បត្តិ ឯកសារឬក៏ស្តីពីការដោះស្រាយវិវាទ គេត្រូវផ្តល់ដំណើរការដល់ភាគីដែលជាការដោះស្រាយវិវាទ រយៈពេលមួយសមស្រប និង ត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យភាគីទាំងអស់ចូលរួមក្នុងសវនាការ ឬក៏ប្រមូលមតិ។ ភាគីនីមួយៗអាចអនុញ្ញាត ឱ្យកំណត់របស់ភាគីផ្ទាល់

ជាមួយគ្នា ឬជំនួសគ្នា ។ ប្រសិនបើភាគីនោះខកខានមិនបានបញ្ចេញ ឬបញ្ជាក់មានសិទ្ធិទទួលបាន ក្នុងការកំណត់ជាត្រឹមត្រូវបន្ត នីតិវិធីជាយុត្តាធិការរបស់ភាគីនោះប្រយោជន៍។ ផ្ទៃ សន្តិភាពក្រុមគ្រប់គ្រងនីតិវិធីបញ្ជាក់ ដោយអនុវត្តន៍របស់ភាគី ឬអំណាចរបស់ភាគី ប្រសិនបើគេបានជំនុំជំរះដល់ភាគី នោះក្នុងរយៈពេលមួយសមស្រប និង ត្រឹមត្រូវហើយ។

ឧទាហរណ៍ពីការរៀបចំការបញ្ជាក់លើការសន្តិភាពបញ្ជាក់

អ្នកដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការរៀបចំផែនការ និងបញ្ជាក់ឱ្យមានសុវត្ថិភាពនៃការសន្តិភាពបញ្ជាក់ (ទោះបីជាមេធាវី ឬ ពាក្យសុំក្រៅតុលាការ ក៏ត្រូវរៀបចំឱ្យបានយ៉ាងលម្អិត ។ ជាមធ្យមឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងយុត្តាធិការរៀបចំឱ្យមានសុវត្ថិភាពនៃការសន្តិភាពបញ្ជាក់ ។ មានការស្នើសុំឱ្យមានដំណាក់កាលដូចខាងក្រោមនេះ :

ដំណាក់កាលដែលត្រូវប្រកាន់យក ដើម្បីរៀបចំសន្តិភាព

<p>ដំណាក់កាលដែលត្រូវប្រកាន់យក ដើម្បីរៀបចំសន្តិភាព</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ក្រុមជំនុំជំរះស្របច្បាប់របស់ភាគីជំនុំជំរះ <ul style="list-style-type: none"> • ក្រុមសាកសួរមនុស្សដែលមានការយល់ដឹងពីវិវាទនោះឱ្យមានច្រើនតាម តែអាចធ្វើទាបបាន • វិភាគពីសហសមាគមឱ្យបាន ដែលនឹងត្រូវបញ្ជាក់ និង • កំណត់ពីអន្តរាគមន៍សម្រាប់បញ្ជាក់ពីសហសមាគមនីមួយៗ
	<ul style="list-style-type: none"> ■ រៀបចំឯកសារសំខាន់ៗ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលមានលក្ខណៈសំខាន់ៗ៖ <ul style="list-style-type: none"> • បញ្ជីរាយនាមនូវបញ្ហា និង សាក្សីរំលោភ (ដោយមានអត្ថបទសង្ខេបនៃបទប្បញ្ញត្តិ របស់សាក្សីនោះផង) • កំណត់ហេតុសម្រាប់សម្របសម្រួលហេតុផលទាក់ទងនឹងការក្រែកពីការប្រកាន់យក និង • កំណត់ហេតុផ្សេងៗ ទៀតដែលមានសារៈប្រយោជន៍ សម្រាប់ដំណើរការសន្តិភាព
	<ul style="list-style-type: none"> ■ សម្ភាសន៍នូវសាក្សីជាសក្តានុពលជំនុំជំរះ <ul style="list-style-type: none"> • រៀបចំឯកសារសំខាន់ៗ សម្រាប់រាយនាមសាក្សីបញ្ជាក់ • ក្រុមការងារឱ្យសាក្សីយល់ច្បាស់ពីតួនាទីរបស់ខ្លួន នៅក្នុងការបញ្ជាក់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និង ធ្វើរាយនាមសាក្សីមានការប្តេជ្ញាចិត្ត និងយល់ពីអំណាចក្រុមនិយាយ
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ប្រមូលផ្តុំ និងរៀបចំឯកសារជាតម្រូវការ ដែលមានលក្ខណៈបញ្ជាក់នៃការសន្តិភាព
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ពិចារណាថាគឺ ថាការសម្របសម្រួលក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យបញ្ជាក់ប្រកាន់យកនៃការសន្តិភាពបញ្ជាក់ ក្រៅពីបទសន្តិភាព ដើម្បីពិនិត្យឱ្យបានយ៉ាងលម្អិតសហសមាគមសំខាន់ៗ នៃខ្លះៗ
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ផ្តល់ព័ត៌មានដល់សាក្សីជាមួយនឹងការសន្តិភាព និងជាប់ជាមួយនូវការប្តេជ្ញាចិត្តសម្រាប់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ទៀតក្នុងករណី សាក្សីជាប់បទប្បញ្ញត្តិឱ្យសាក្សីត្រូវបញ្ជាក់ និង ក្នុងករណីដែលត្រូវការ ។
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ក្នុងពេលសន្តិភាពក្រុមគ្រប់គ្រងនីតិវិធីបញ្ជាក់ឱ្យមានសុវត្ថិភាពបញ្ជាក់របស់ពួកគេ ។ ការពិភាក្សាទាំងនេះអាចផ្តល់នូវព័ត៌មានប្រកបដោយសារៈប្រយោជន៍សម្រាប់ ប្រើប្រាស់ ក្នុងការបដិសេធអំណាចរបស់ភាគីខ្លះៗទៀតដោយការពិនិត្យ ទៅវិញទៅហើយ ក្នុងករណី និង បដិសេធសាក្សី ។

លំដាប់លំដោយធម្មតានៃដំណើរការប្រជុំ	
<p>■ ការវិនិច្ឆ័យធម្មតាដំណើរការប្រជុំ ក្រុមមានជម្រើស និងដំណាក់កាលនៃ ដំណើរការ ក្រុមវិនិច្ឆ័យនៃតុលាការដែល សមណាក្រុមធ្វើឡើងដោយ មានសក្តានុពលសម្រាប់ការដោះស្រាយ</p>	<p>ទីមួយ ការរៀបចំបុគ្គលិកសមណាការ (ធ្វើសេចក្តីថ្លែងហេតុបើកថាវាយឡើង)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ សេចក្តីថ្លែងហេតុបុគ្គលិកសមណាការអំពីរឿងក្តី ក្រុមតែមានភាពច្បាស់លាស់ មិន ស្មុគស្មាញ ■ ក្រុមមានការពិភាក្សាពីអង្គការសមណាការ (ជួបជាភាគីពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងវិវាទ និង ប្រើការណ៍ដែលបង្កើតអោយមានវិវាទ ■ រាយការណ៍បច្ចុប្បន្នភាពកិច្ចសន្យាដែលពាក់ព័ន្ធ ប្រសិនបើមាន ■ រៀបរយពីភស្តុតាង ដែលក្រុមលើកឡើងដើម្បីគាំទ្ររឿងក្តី ■ ពន្យល់ពីមូលហេតុដែលគាំទ្រនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់ភាគី
	<p>ទីពីរ សេចក្តីថ្លែងហេតុបើក</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ប្រជុំ ក្រុមសមណាការ ដោយណែនាំពីខ្លួនឯងឱ្យគេស្តាប់ គូសបញ្ជាក់អំពីអ្វី និង ផ្តល់នូវសម្រេចសម្រេចសមណាការនៃវិវាទ
<p>■ ការរៀបចំសេចក្តីថ្លែងការ មានគោលបំណងកំណត់នូវ បំណុលសំខាន់ៗ នៃរឿងក្តី ដើម្បីឱ្យប្រជុំ យល់ពី បរិបទ សម្រាប់ការវិនិច្ឆ័យ ភស្តុតាង ដែលនឹងជាកំណត់</p>	<p>ទីបី សេចក្តីថ្លែងហេតុបើក</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ភាគីមួយ ៗ ក្រុមធ្វើសេចក្តីថ្លែងហេតុបើក ■ សេចក្តីថ្លែងហេតុបើកផ្ទាល់មាត់ អាចធ្វើឡើងខ្លី ឬ បន្ថែមទៅលើការរៀបរយ សម្រេចបុគ្គលិកសមណាការ។ សេចក្តីថ្លែងហេតុបើកផ្ទាល់មាត់ មានសារៈសំខាន់ជាងសេស នៅក្នុងវិវាទប្រជុំក្រុមម្នាក់ៗ និង ខ្លី នៅពេលដែលមានការរៀបរយ ■ ជួបការរៀបរយបុគ្គលិកសមណាការដែល សេចក្តីថ្លែងហេតុបើកក្រុមរៀបរយអំពី <ul style="list-style-type: none"> ■ ការបដិសេធនៃវិវាទ ■ បច្ចុប្បន្នភាពកិច្ចសន្យាដែលក្រុមលើកមកប្រើប្រាស់ ក្នុងករណីដែលមាន ■ មូលហេតុនៃការបដិសេធនៃវិវាទ និង
<p>* ក្នុងរឿងស្មុគស្មាញ បញ្ហា ផ្សេងៗ អាចក្រុមមានដោះស្រាយមួយ ឬ ដោះស្រាយបញ្ហាមួយ ក្រុម គឺឱ្យភាគីមួយបញ្ជាក់រឿងក្តី ដោយ លើកបញ្ហាជំហាន បន្តបន្ទាប់ឱ្យភាគីមួយទៀត</p>	<p>ទីបួន ប្រើប្រាស់ភស្តុតាងជាឯកសារ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ភាគីដែលធ្វើដំណើរការប្រជុំ ក្រុមរៀបចំបញ្ហាទូទាំងអង្គការសមណាការរបស់ខ្លួន ការវិនិច្ឆ័យស្របតាមកិច្ចសន្យា និង ការក្រែកព្រាត់ ■ ភស្តុតាងជាឯកសារ រួមមានកិច្ចសន្យាដែលបង្កើតឱ្យមានវិវាទ ការឆ្លើយតប មតិយល់ឃើញ អនុសាសន៍ និង ការបញ្ជាក់ពីភាពជឿជាក់ ដែលជាធម្មតា ជាផ្នែកមួយ សំខាន់នៃវិវាទ នៅក្នុងដំណើរការប្រជុំ ។

<p>ផ្ទៃដីដីកា ។ ប្រសិនបើមាន ករណីបែបនេះ គេគួរធ្វើការ ដំណាក់កាលដំបូងជាមួយ ដោយដោះស្រាយបញ្ហាណា ដែលអាចមានកំហុស ថ្នាក់ និង ដែលបំបាត់ សម្រាប់ស្រួលយល់ពីបញ្ហា ផ្សេងទៀត ។ ក្រៅពីនោះ វិវាទដែលផ្តល់ឱ្យដោយ ភាគីវិវាទភាគីទី៣នោះ និង មជ្ឈការ អាចអញ្ជើញអ្នក ជំនាញ ឱ្យជួយធ្វើការស្រាយ បញ្ហានេះ ហើយមជ្ឈការ អាចចុះទៅពិនិត្យជល់ទី កន្លែងដែលមានវិវាទ ។ ការ ចុះទៅពិនិត្យជល់កន្លែងមាន សារៈសំខាន់ជាពិសេសនៅ ក្នុងករណី ដែលវិវាទ ពាក់ព័ន្ធ ទៅនឹងលក្ខណៈ ការងារ ។</p>	<p>ទីជំរុំ៖</p> <p>ការសាកសួរសាក្សី នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈការ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ វិវាទរបស់ភាគីភាគីម្ខាង ប្រហែលធ្វើឱ្យមានការយល់ច្រឡំ ផ្ទាល់ ■ ការសាកសួរដោយផ្ទាល់នៅក្នុងដំណើរការមជ្ឈការ ជាមួយដំណាក់កាលនៃ ដំបូង និងដំណើរការសាកសួរនៅក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ តាមរយៈ មជ្ឈការ ។ ■ អាចអញ្ជើញឱ្យប្រើប្រាស់សំណួរសំខាន់ នៅក្នុងការសាកសួរដោយផ្ទាល់ ជាពិសេស ទៅលើបញ្ហាដែលមានវិវាទ ឬ បញ្ហាដទៃ ។ ■ សាក្សីជំនាញ ជាអ្វីៗ អាចជួយក្នុងការបញ្ជាក់ដំណើរវិវាទរបស់អង្គការ ទៅ ក្នុងដំណើរការមជ្ឈការ ។
	<p>ទីជំរុំមួយ</p> <p>ការឆ្លើយ និង ការឆ្លើយតប</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ភាគីមួយឆ្លើយ អាចបញ្ឈប់កំហុសការឆ្លើយតបទៅវិញដោយភាគីមួយដទៃ <ul style="list-style-type: none"> ■ ភាគីទី៣អាចស្រាវជ្រាវនូវភស្តុតាងដើម្បីស្រាវជ្រាវលើទស្សនៈរបស់ខ្លួន ។ ភស្តុតាងនេះ អាចមានការពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ ឬ ទៅនឹងមជ្ឈការ ជា ធរមាន ។ ■ ជាផលប្រយោជន៍ ការពិនិត្យលើភស្តុតាងវិវាទ អាចផ្តល់លទ្ធភាពនៃបញ្ជាក់ ពីឯកោយ និងវិវាទសេដ្ឋកិច្ច ។ ក្នុងពេលបញ្ជាក់ភស្តុតាងដោយភាគី មជ្ឈការ អាចស្នើសុំឱ្យធ្វើការស្រាយបញ្ហាបញ្ជាក់ថា ក្នុងករណី ។
	<p>ជំរុំទី១</p> <p>សេចក្តីថ្លែងការណ៍</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយភាគីមួយៗ ដោយសេចក្តីថ្លែង ទស្សនៈ របស់អង្គការ និង សេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយភាគីទី៣ ។ ■ ជាធម្មតា មេធាវីរបស់មជ្ឈការ គឺជាអ្នកធ្វើការសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់ ។ ■ ដូចសេចក្តីថ្លែងការណ៍បើកដំរី ការសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាភាគីភាគីម្ខាងសំខាន់នៃវិវាទ របស់ភាគី ។

៥. អ្នកជំនាញដែលត្រូវដោះស្រាយជំនាញដោយវេទិកាមជ្ឈការ

វេទិកាមជ្ឈការ មានសិទ្ធិណាមួយក្នុងការដោះស្រាយជំនាញ ឬដើម្បីរក្សាច្បាប់ដើម្បីរាយការណ៍ជូនវេទិកា និងភាគីទាំងអស់ ឬ ដើម្បីដោះស្រាយកិច្ចសន្យា ឱ្យឆ្លងកាត់បញ្ហាបច្ចេកទេស និងអាចអនុញ្ញាតឱ្យប្រធាននេះប្តូរអង្គការដំណើរការនោះផងដែរ។ ភ្នាក់ងារវេទិកាមានការព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងៗទៀតនេះ បើមិនដូច្នោះទេ គេត្រូវផ្តល់ឱកាសសមស្របដល់ភាគីទាំងអស់ដើម្បីស្នើសុំអ្នក ជំនាញ នូវសំណួរណាមួយដែលពួកគេចង់សួរការព្រមព្រៀង ឬបញ្ហាសម្របសម្រួល ប្រសិនបើវាគឺជាសំណួរស្នើសុំឱ្យមាន ឱកាសនេះ ។ ភាគីទាំងអស់អាចបញ្ជាក់នូវវិធានការណ៍ដើម្បីដោះស្រាយជំនាញរបស់អ្នកផ្តល់ ឬ បញ្ជាក់ឱ្យបានយល់ដឹងនូវ ទ្រឹស្តីដោះស្រាយជំនាញដែលដោះស្រាយវេទិកា។ បញ្ហានេះបានផ្តល់នូវសុវត្ថិភាពវេទិកាសម្រាប់ការ សំរាប់ឱ្យមជ្ឈការមានប្រសិទ្ធភាព ចំពោះការដោះស្រាយជំនាញមួយ និងឱ្យភាគីមានសមត្ថភាពដើម្បីដោះស្រាយជំនាញ និង លទ្ធផលរបស់មជ្ឈការ ។ ភាគី បានរក្សាសិទ្ធិសារវេទិកាសម្រាប់ការបញ្ជាក់ការបញ្ជាក់សមត្ថភាព មានលទ្ធភាពអាចបញ្ជាក់នូវវិធានការ និង មានលទ្ធភាពដើម្បីឆ្លើយតប និងផ្ទេរវិប្បាយវេទិកាផ្សេងៗ ។

សិទ្ធិណាមួយរបស់វេទិកា ក្នុងការដោះស្រាយជំនាញពុំបានគ្រប់គ្រាន់ឱ្យមានកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយភាគីទាំង ម៉ែនភាគីនោះ អាចព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងៗទៀតនេះ ហើយនោះជាសិទ្ធិនៃភ្នាក់ងារវេទិកា ក៏ត្រូវគោរពទៅតាមភាគីទាំងអស់របស់វេទិកា ដើម្បីមានលទ្ធភាពក្រែងក្រាម និង គិតថ្លៃផ្សេងៗ។ ឧទាហរណ៍ ផ្ទៃមុខ និង ការចំណាយ សំរាប់អ្នកជំនាញ ដែលបានដោះស្រាយ ដោយវេទិកា ត្រូវបានពិចារណាផ្ទៃមុខនៃការចំណាយឱ្យមានរបស់មជ្ឈការ ដែលអង្គការ ភាគីទាំងអស់ត្រូវមានការ ទទួលខុសត្រូវស្របគ្នា និងដោះស្រាយ។

វេទិកាទទួលបាននូវសិទ្ធិណាមួយនេះ ដើម្បីធានាថា គេមានបទប្បញ្ញត្តិដែលត្រូវការ ក្នុងការដើម្បីសម្របសម្រួល ដែលមាន លក្ខណៈច្បាស់លាស់ និងយុត្តិធម៌។ ក្នុងខណៈពេលដែលមជ្ឈការមានគោលដៅមួយ គឺត្រូវមានមជ្ឈការដែលមានជំនាញ បច្ចេកទេសក្នុងការវិនិច្ឆ័យលើសីលធម៌ចំនួន ភាគីមានឱកាសមួយចំនួនទៀតដែលមជ្ឈការយល់ឃើញថា ខ្លួនឯងមាន លក្ខណៈសម្រាប់គ្រប់គ្រាន់នៃវេទិកាសម្រាប់នោះ ដើម្បីស្របយល់អំពីវិធានប្រតិបត្តិ និង មានលទ្ធភាពដែលត្រូវការក្នុងការដោះ ស្រាយជំនាញផងដែរ ។ យករួម បញ្ហាចំណាយបន្ថែមដើម្បីដោះស្រាយជំនាញ ជាដាច់ខាតឱ្យភាគីទាំងអស់ត្រូវជាប់កិច្ចការ សម្របសម្រួលមួយ ដែលផ្តល់ដោយយោងទៅលើវិធានប្រតិបត្តិ។

៦. ជំនួយការរបស់តុលាការក្នុងការពិនិត្យតុលាការ

ស្ទង់លទ្ធផល ផ្នែកទី២ (គ)

ជំពូក
៩

យុត្តាធិការរបស់វេទិកាបង្ក្រាប

១. សមត្ថកិច្ចរបស់វេទិកាបង្ក្រាប ក្នុងការសម្រេចលើយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន

ល្អិតណាតាគឺជាអស់បានព្រមព្រៀងគ្នាផ្សេងៗទៀតនេះ បើមិនដូច្នោះទេ វេទិកាបង្ក្រាប អាចសម្រេចពីយុត្តាធិការជាក់ស្តែងរបស់ខ្លួនឯងដល់ក្រុមភាគី ១) មានកិច្ចព្រមព្រៀងបង្ក្រាបដែលមានសុពលភាព ២) គឺវេទិកា ក្រុមប្រឹក្សាប្រឹក្សាជាយក្រឹត្យក្រុមប្រឹក្សា និង៣) គឺមានបញ្ជាអំពីសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាបង្ក្រាប ត្រូវបានដាក់កិច្ចព្រមព្រៀងបង្ក្រាប។ ប៉ុន្តែវេទិកា មិនអាចមានអំណាចក្រៅយុត្តាធិការផ្ទាល់របស់ខ្លួនទេ ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកា អំពីយុត្តាធិការនៃវេទិកាបង្ក្រាប ស្ថិតនៅលើសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ ដូចដែលបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងមាត្រា៦ ។ ដូច្នោះ ការសម្រេចណាមួយ លើយុត្តាធិការដែលបានធ្វើឡើងដោយវេទិកា អាចក្រុមប្រឹក្សាប្រឹក្សាបានដឹងពីសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកា ឬ បណ្តឹងសាធារណៈ ឬស្របទៅតាមមាត្រា៣៧-៣៩ នៃច្បាប់នេះ។

ហេតុអ្វីវេទិកា មិនគួរមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការសម្រេចអំពីយុត្តាធិការខ្លួនឯង? (គោលការណ៍នៃ “KOMPETENZ-KOMPETENZ”)

ប៉ុន្តែមានហេតុផលអ្វីដែលខ្ញុំព្យាយាមឱ្យវេទិកាមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការសម្រេចលើយុត្តាធិការខ្លួនឯងដល់នោះទេ ទោះជាសេចក្តីសម្រេចនោះ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការទៀតក៏ដោយ ។ ខ្ញុំពិភាក្សាអំពី អំណាចនេះ (ខ្ញុំឃើញ ហៅថាជាគោលការណ៍នៃ “KOMPETENZ-KOMPETENZ”) ដែលក្រុមប្រឹក្សាប្រឹក្សាបានស្តាប់ជាទូទៅដោយប្រព័ន្ធប្រយោជន៍ទៀត (ឧទាហរណ៍ មាត្រា២០ នៃវិធាន UNCITRAL និង ច្បាប់បង្ក្រាបនិយ្យនៃចក្រភពអង់គ្លេស មាត្រា៣០) អត្ថប្រយោជន៍នៃច្បាប់នៃទ្រឹស្តីនេះ គឺជាដើម្បីឱ្យសមាជិកពន្យារពេល និងការលុបបាត់ទុក្ខយ នៅពេលសំណួរនេះត្រូវបានលើកឡើងអំពីយុត្តាធិការរបស់វេទិកា ។ លើសពីនេះ ការដកហូតអំណាចមួយពីវេទិកា (ទោះស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់របស់តុលាការ) ក្នុងការសម្រេចលើយុត្តាធិការ អាចធ្វើឱ្យកាតិកម្ម មានលក្ខណៈ ពន្យារពេលនៃការសម្រេចបានយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដោយបង្កើតឱ្យមានការប្តឹងពាន់ដីនៃយុត្តាធិការខ្លួន ឯងផ្ទាល់។

ដោយសារតែវេទិកា អាចសម្រេចពីយុត្តាធិការខ្លួនឯង និងពីសុពលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងបង្ក្រាប ដូច្នោះបង្ក្រាប ក្រុមប្រឹក្សាប្រឹក្សាបានចាត់ថា ជាកិច្ចសន្យាមានអត្ថិភាពដោយឡែក និងឯករាជ្យ ជាធរមាន (ខ្ញុំឃើញក្រុមប្រឹក្សាហៅថាថា ទ្រឹស្តីនៃការរំលែកពីគ្នា)។ បញ្ហានេះអនុញ្ញាតឱ្យវេទិកា សម្រេចយ៉ាងហ័សលើយុត្តាធិការ ដោយមិនចាំបាច់មានការត្រួតពិនិត្យរបស់កិច្ចសន្យាទាំងស្រុងនោះទេ ចំពោះមូលហេតុនេះទ្រឹស្តីនៃការរំលែកក្រុមប្រឹក្សាប្រឹក្សាអនុញ្ញាតឱ្យវេទិកា ដឹងថាទ្រឹស្តីនេះដែលគេចង់បាននៃវេទិកា។ សេចក្តីសម្រេចថា កិច្ចសន្យាមានសុពលភាព មានលក្ខណៈយ៉ាងកិច្ចព្រមព្រៀងបង្ក្រាប មិនមានសុពលភាពនោះទេ និងផ្ទុយទៅវិញ ។

នៅពេលដែលមានការជំពាក់គ្នា ទៅនឹងយុត្តាធិការជាសក្តានុពលរបស់វេទិកាបង្ក្រាបតាមមាត្រា១៧១ (៣) វេទិកាអាចអនុវត្តដំណើរការដោះស្រាយមួយ ឬពីរ គឺ ទី១ ដំណើរការពាក់កណ្តាលដោះស្រាយបញ្ហាជាដំបូង ទី២ វាអាចពាក់កណ្តាលការជំពាក់គ្នានៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើសក្តានុពលសមត្ថកិច្ចវិវាទ ។ នៅពេលដែលវេទិកា អនុវត្តដំណើរការនីមួយៗ ក្នុងចំណោមពេល ៣០ថ្ងៃ កាតិកម្មនេះអាចធ្វើដំណើរទៅតុលាការ ដូចដែលបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់ នៅក្នុងមាត្រា៦ ដើម្បីពិនិត្យមើលទ្រឹស្តីនៃច្បាប់សេចក្តីសម្រេចណាមួយអំពីយុត្តាធិការរបស់វេទិកាបង្ក្រាប។ ការពន្យល់នៃអំណាចដែលផ្តល់ជូនវេទិកាក្នុងការ

សម្របសម្រួលយុត្តាធិការខ្លួនឯង ក៏ដូចការសម្របសម្រួល ក្រុមពិភពលោកដែលជាយុត្តាធិការនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ សំណើដោះស្រាយ
នៅតុលាការ និងមិនក្រែងបានគេពិចារណាទេ លើកលែងតែ៖ ទី១ ការកំណត់បញ្ហានោះ ទំនងជាយល់ស្របនឹងចំណាយថ្លៃ
ទី២ ការអនុវត្តនោះក្រែងធ្វើឡើង ដោយគ្មានការពន្យល់ពេល និងទី៣ នោះមានហេតុផលល្អជាងតុលាការសម្របសម្រួលបញ្ហានោះ។
ព្រឹត្តិការណ៍មានការព្រមព្រៀងផ្សេងៗទៀតដោយគ្មានការ បើមិនដូច្នោះទេនឹងមានការបណ្តឹងតវ៉ា និងបញ្ហាសម្របសម្រួល
ក្នុងខណៈ ពេលដែលសំណើសុំនោះ កំពុងស្ថិតនៅក្នុងការចាំនៅតុលាការ ។

ទណ្ឌករណ៍ដែលថា វេទិកាមិនមានយុត្តាធិការធ្វើឱ្យការកាន់កាប់ពីដើមដំបូងនៃនីតិវិធី ក្រែងតែបញ្ហាឱ្យយើងដោយភាគីមួយ
មិនឱ្យយើងដោះស្រាយដល់ការកាន់កាប់នៃការប្រឆាំងនឹងការកែទម្រង់ ។ ទណ្ឌករណ៍ដែលថា វេទិកាបញ្ជាក់ កំពុង
កែទម្រង់ស្របតាមចំណុចនៃសមត្ថកិច្ច ឬសីលធម៌នៃអង្គការប្រឆាំងនឹងបណ្តឹងដល់បណ្តាញសមត្ថកិច្ចព្រមព្រៀងឱ្យឱ្យយើង ក្រែងតែបញ្ហា
ក្លាមៗ ទៅតាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលដែលបញ្ហាសម្របសម្រួលនេះ ក្រែងបានគេលើកឡើងក្នុងពេលធ្វើ
បញ្ជីការ ។ ម៉្លោះ វេទិកាបញ្ជាក់បណ្តឹងយកទណ្ឌករណ៍ដែលលើកឡើងក្រោយរយៈពេលកំណត់ ប្រសិនបើវិវាទនោះ យើង
ថា ការយកយ៉ាងនេះមានភាពត្រឹមត្រូវ ។ ប្រសិនបើភាគីមួយនៃជំនុំការបញ្ជាក់បណ្តឹង ឬ បណ្តឹងបណ្តឹងនៅក្នុងជំនុំការ
ដោយមិនបានធ្វើការថែទាំសំបោលយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា វេទិកាបញ្ជាក់ មិនមានយុត្តាធិការធ្វើឱ្យការទេ នោះគាត់មិនអាច
លើកឡើងការថែទាំសំបោល នោះពេលក្រោយនៅចំពោះមុខវេទិកា ឬក្នុងការប្រឆាំង លើកលែងតែគាត់បានបញ្ជាក់ថា គាត់មិន
បានដឹងនៅពេលនោះ និង មិនអាចដឹងពីបញ្ហានោះបាន ទោះគាត់បានពិនិត្យមើលដោយយកចិត្តទុកដាក់ ពីមុនហេតុសម
ហេតុផលនៃច្បាប់សំរាប់ថែទាំសំបោល។

២. សិទ្ធិអំណាចរបស់វេទិកាបញ្ជាក់ការ ដើម្បីបញ្ឈប់ឱ្យមានវិវាទការបណ្តឹងអាសន្ន

ព្រឹត្តិការណ៍មានការព្រមព្រៀងផ្សេងៗដោយគ្មានការ បើមិនដូច្នោះទេផ្អែកទៅតាមសំណើរបស់ភាគីមួយ វេទិកាមានសិទ្ធិអំណាច
ដើម្បីបញ្ឈប់ឱ្យភាគីណាមួយផ្តល់ប្រាក់កាត់សម្រាប់ភាគីទាំងអស់ ឬមួយភាគណាមួយនៃចំណុចក្នុងក្រុងនោះ។ បញ្ហានេះ
អាចធ្វើឱ្យគាត់មិនអាចដាក់កិច្ចការកាត់ គណនីធានាដោយធនាគារ ឬប្រើប្រាស់ទ្រព្យ និង អាស្រ័យទៅតាមលទ្ធភាព ដែល
វេទិកាបានយល់ឃើញថាសមស្រប ។ វេទិកា ក៏មានសិទ្ធិអំណាចដល់ដៃក្នុងការកាន់កាប់ស្រដៀងគ្នា ដើម្បីធានាដល់ជំនុំការ
បញ្ជាក់ មិន/ចំណាយតាមផ្លូវច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះស្រាយវិវាទជំនុំការ ។ ការផ្តល់អំណាចនេះ ធ្វើឱ្យ
ដើម្បីធានាឱ្យភាគីមួយទទួលបាននូវប្រាក់កាត់ពីភាគីដទៃទៀត ព្រោះភាគីខ្លះអាចមានការព្រួយបារម្ភថា ក្នុងកំឡុងជំនុំការ
បញ្ជាក់ ភាគីខ្លះទៀតអាចចំណាយ ឬផ្តល់ប្រាក់បញ្ញើសម្រាប់ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងប្រយុទ្ធប្រយោជន៍ ដើម្បីឱ្យមានសំណុំរឿង អាចរក
ឃើញ ។ ផ្សេងៗ ក៏ការពារដល់ដៃមិនឱ្យភាគីមួយមានលទ្ធភាពគេចបញ្ជីការផ្តាត់ និង ប្រមូលទ្រព្យ ។

វេទិកាបញ្ជាក់ មានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការបញ្ឈប់ឱ្យមានបញ្ហាបញ្ហា ឱ្យរក្សាទុក ស្តុកទុករក ឬដោះស្រាយប្រព្រឹត្តិ
ប្រតិបត្តិ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការក្តីការប្រឆាំងនឹងភាគីណាមួយ ហើយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មវិធីជំនុំការបញ្ជាក់នោះ ។
ហេតុផលសំរាប់ការផ្តល់អំណាចនេះ គឺដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យភាគីទាំងអស់ពិនិត្យមើលភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការ
បញ្ជាក់របស់ភាគីផ្សេងៗ និងដើម្បីធានាថាភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធនោះ ពុំមានការខូចខាត និងក្រែងបានគេបំផ្លាញ។

វិវាទការបណ្តឹងអាសន្នណាមួយដែលធ្វើឱ្យដោយវេទិកាបញ្ជាក់ និងក្រែងអនុវត្តដោយតុលាការដូចដែលបានកំណត់យ៉ាង
ជាក់លាក់នៅក្នុងមាត្រា ៦ តាមរបៀបកែមួយ និងមានកិច្ចព្រមព្រៀងដោយតុលាការដែរ។

៣. ជំនេរស្រាយ

ផ្អែកតាមសំណើរបស់ភាគីទាំងពីរ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មត្រូវតែខ្ចប់ប្រចាំខ្លួនភាគីទាំងអស់ មុនពេលបាត់បង់ជំនេរការមជ្ឈត្តកម្ម ដើម្បីពិភាក្សាស្វែងរកលទ្ធភាពនៃការដោះស្រាយវិវាទដោយស្ម័គ្រចិត្ត ។ ប្រសិនបើមជ្ឈត្តកម្មមានអារម្មណ៍ថា វិវាទនោះ ពិតជាមានលទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយ ពួកគេគួរតែខ្ចប់ភាគីនោះនៅក្នុងការចរចា និងជំនេរការដោះស្រាយនោះ។ ជំនេរការ ដោះស្រាយ នឹងបន្តមានលក្ខណៈតាមការស្នើសុំ យល់ព្រមទទួលយកជំនេរស្រាយ ឬ នៅពេលមជ្ឈត្តកម្មមានអារម្មណ៍ថា ជំនេរការដោះស្រាយនោះដែលមានផលប្រយោជន៍ឱ្យគ្រប់គ្នា។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្អែកពាណិជ្ជកម្ម បានអនុម័តអំពីស្ថានភាពដែលភាគីទាំងអស់មានសេរីភាពពេញលេញ ក្នុងការ បញ្ចប់វិវាទដោយបញ្ចប់ការដោះស្រាយវិវាទដោយសេចក្តីសម្រេចដោយ អនុលោមទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់ (ពេលវេលាជំនេរស្រាយ) ប្រសិនបើភាគីទាំងអស់បានស្នើសុំ និងមិនបាន ធ្វើការប្តឹងទៅសវនាការ ។ ភាគីទាំងពីរត្រូវតែផ្តល់សំបុត្រវិវាទ ពីព្រោះសំណើរបស់គាត់ដល់មជ្ឈត្តកម្ម នៃជំនេរស្រាយ ដោយខ្លួនឯង ។ ផ្អែកវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម មជ្ឈត្តកម្មត្រូវតែឱ្យទទួលយកសំណើនោះ និងមិនគួរធ្វើដូចគ្នាទៅនឹង ទុណាហារណ៍ នៅក្នុងករណីមានការសង្ស័យថាមានការបន្ត មិនយឺតយ៉ាវ ឬប្រសិនបើជំនេរស្រាយពាក់ព័ន្ធនឹងមិនស្មើគ្នាទៅជា សមត្ថកិច្ចមជ្ឈត្តកម្មតាមច្បាប់គ្រប់គ្រង ។ ប្រសិនបើវេទិកា បដិសេធនិទ្ធផលនៃជំនេរស្រាយណាមួយថាជាសេចក្តី សម្រេច មិនមែនជាការសម្រេច វេទិកាបដិសេធនិទ្ធផលស្រាយ ហើយជំនេរស្រាយត្រូវបានគោរព និង ជាកិច្ចសន្យាតាមនោះទេ ។

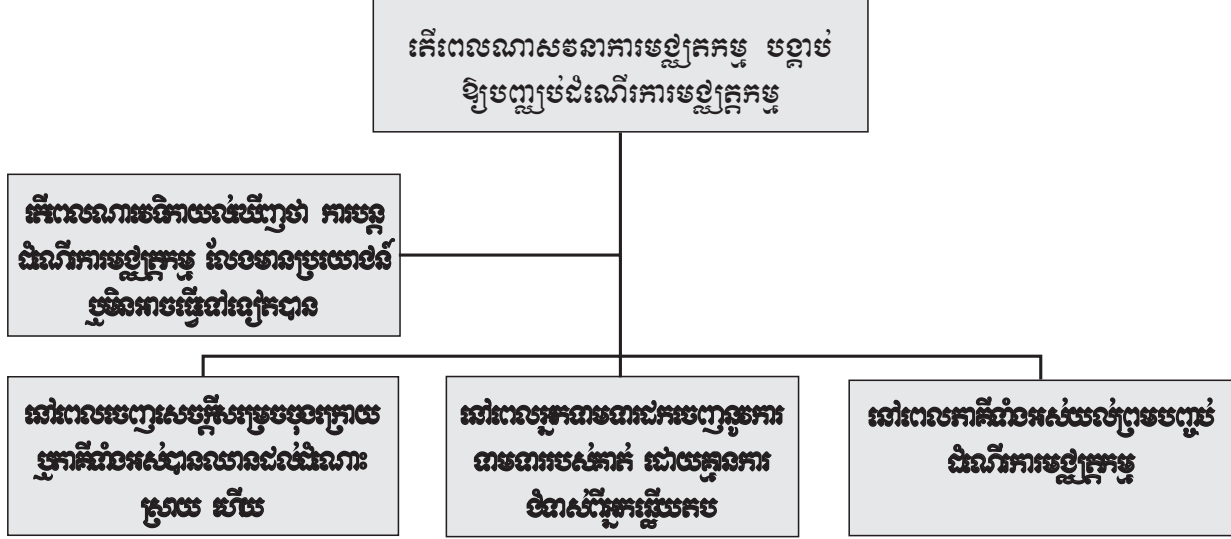
ជំនេរស្រាយ ឬ សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តកម្មនិរន្តរ៍ តាមលក្ខខណ្ឌដែលបានព្រមព្រៀងក្នុងការបញ្ចប់ជំនេរការមជ្ឈត្តកម្ម អាចរំលែក មិនឱ្យភាគីណាមួយ លើកេរ្តិ៍ឈ្មោះឯកជនផ្សេងទៀតនោះ តាមកិច្ចព្រមព្រៀងមជ្ឈត្តកម្មដូចគ្នាមុនឱ្យគ្រប់គ្នា ។ មានលទ្ធភាព វិវាទនោះ ត្រូវបានដោះស្រាយដោយស្ម័គ្រចិត្ត ហើយភាគីទាំងពីរអាចបន្តការធ្វើពិភាក្សាស្វែងរកលទ្ធភាព ទៀត។

៤. នីតិវិធីសំរាប់បញ្ឈប់ជំនេរការមជ្ឈត្តកម្ម និងចេញសេចក្តីសម្រេច

ការចេញមជ្ឈត្តកម្មនិរន្តរ៍របស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវតែធ្វើឱ្យមានលក្ខណៈ និងត្រូវតែបញ្ចប់ដោយស្ម័គ្រចិត្ត មជ្ឈត្តកម្មនិរន្តរ៍នោះ ព្រមទាំងការបដិសេធនិទ្ធផល និង វិកលចិត្តរបស់មជ្ឈត្តកម្មនោះផងដែរ ។ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវតែបដិសេធនិទ្ធផលសំខាន់ៗ ចេញសេចក្តីសម្រេចនោះ លើកលែងតែភាគីទាំងអស់បានព្រមព្រៀងផ្សេងទៀតនោះ ឬប្រសិនបើជំនេរស្រាយ ត្រូវបានធ្វើឱ្យ ក្នុងមធ្យមសម្រេចជាសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តកម្មនិរន្តរ៍ តាមលក្ខខណ្ឌដែលបានព្រមព្រៀង ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ ៣៣។ សេចក្តី សម្រេចនោះ ត្រូវតែបុគ្គលិកលទ្ធផលដោយមជ្ឈត្តកម្មនៃសេចក្តីសម្រេចនោះ ហើយប្រសិនបើមជ្ឈត្តកម្ម ភាគីនិរ ប្រាប់បុគ្គលិកលទ្ធផលនៃសេចក្តីសម្រេច គាត់ត្រូវតែបដិសេធនិទ្ធផលរបស់គាត់ក្នុងការបដិសេធនិទ្ធផលនោះ ។

សេចក្តីសម្រេចត្រូវតែបញ្ជាក់ដល់ជំនេរការដោះស្រាយវិវាទមជ្ឈត្តកម្មនៃវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មនោះ ។ ភាគីភាគច្រើន ជាទូទៅ ឯកភាពឱ្យមានការដោះស្រាយវិវាទ មុនពេលបាត់បង់ជំនេរការមជ្ឈត្តកម្ម ។ ការដោះស្រាយវិវាទដែលពេញលេញនឹងបង្ក ជាទូទៅ គឺដល់ចំនួន ៥០ ស្មើគ្នា ឬ ភាគីមជ្ឈត្តកម្មបានបដិសេធនិទ្ធផលស្រាយ ។ ប្រសិនបើភាគីទាំងអស់បានយល់ កិច្ចព្រមព្រៀង មជ្ឈត្តកម្មមានសិទ្ធិពេញលេញក្នុងការកំណត់វិធានដោះស្រាយវិវាទ ឬ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មមានសិទ្ធិពេញលេញ បញ្ឈប់ឱ្យភាគីមួយបញ្ឈប់ការសវនាការយោងតាមផ្លូវច្បាប់ឱ្យភាគីមួយទៀត។ បញ្ហានេះជាទូទៅធ្វើឱ្យគ្រប់គ្នា មួយ នឹងបន្តការពិភាក្សាស្វែងរកលទ្ធភាព។

វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម អាចចេញដីកាបញ្ជាឱ្យមានការបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម លើកលែងតែកាតិដាចពីរបុរេព្រមព្រៀង គ្នាផ្សេងទៀតនោះ នៅក្នុងករណីដែល (១) អ្នកប្តឹងទាមទារដកពាក្យទាមទាររបស់ខ្លួន រៀបរយលើកាតិដាចពីរបុរេព្រមព្រៀងនៃ ការដកពាក្យនោះ ហើយវេទិកាមជ្ឈត្តកម្មទទួលបានការយល់ព្រមពីអ្នកប្តឹងស្របច្បាប់របស់ភាគីនីមួយៗក្នុងការទទួលបានដំណោះស្រាយ វិវាទជាស្ថាពរ។ (២) ភាគីទាមទារដកពាក្យបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម។ (៣) វេទិកាមជ្ឈត្តកម្មកម្រិតខ្ពស់បញ្ជាក់ដំណោះស្រាយ ដែល បញ្ជាក់ពីភាពមិនចាំបាច់សម្រាប់បណ្តឹងដំណើរការ ឬ ការមជ្ឈត្តកម្មនោះពុំអាចបណ្តឹងទៀតកើត (ឧទាហរណ៍ អសមត្ថភាព របស់ ភាគីណាម្នាក់)។ (៤) សេចក្តីសម្រេចចុះក្រោយក្រុងបានចេញហើយ ឬ ភាគីទាមទារបានលាដល់ដំណោះស្រាយមួយ ។ នៅពេលបញ្ឈប់ដំណើរការមជ្ឈត្តកម្ម ហើយមជ្ឈត្តកម្មមិនអាចទទួលបានការឱ្យដំណើរការពីភាគីពាក់ព័ន្ធជាមួយលើបញ្ហា ដែល ពាក់ព័ន្ធនឹងសារវិវាទ ពេលនោះគ្រួសាររបស់វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបានបញ្ឈប់លើកលែងតែចំពោះបញ្ហាទាំងឡាយដូចដែល បានពិភាក្សានៅក្នុងមាត្រា ៣៦។

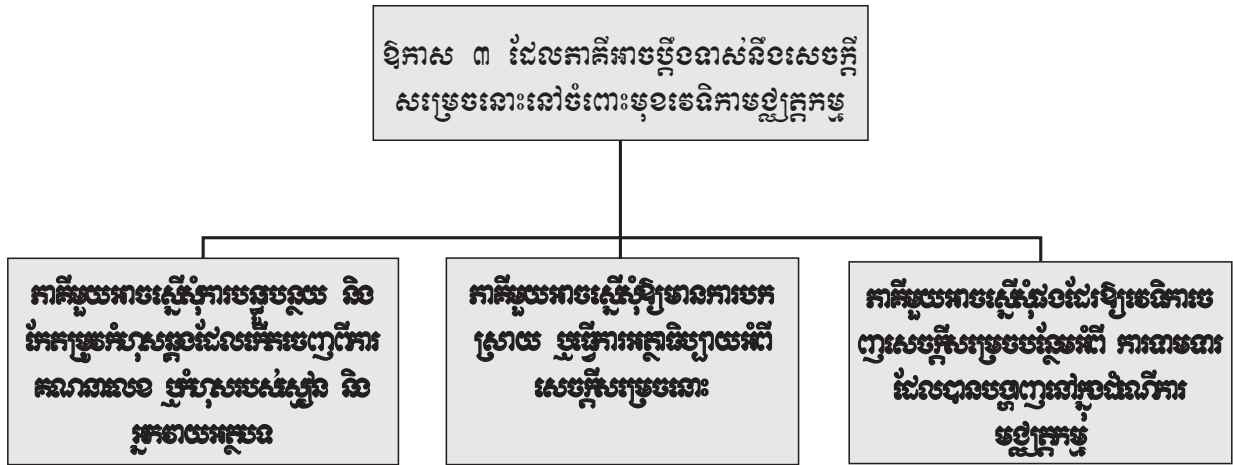
៥. ការរឹតត្បូត និងការបកស្រាយសេចក្តីសម្រេច៖ សេចក្តីសម្រេចបន្ថែម

នៅពេលបញ្ឈប់សេចក្តីសម្រេចលើកទីមួយ សេចក្តីសម្រេចនោះ មិនទាន់មានអនុភាពចេញក្នុងក្របខ័ណ្ឌកិច្ចព្រមព្រៀងស្របលើភាគី ទាំងអស់ទេ ។ ភាគីណាមួយអាចប្តឹងទាមទារសេចក្តីសម្រេច ដោយជាក់លាក់ទាមទារទៅ វេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម រឺ ទៅតុលាការដែល មានសមត្ថកិច្ចសម្របសម្រួល ។ ប៉ុន្តែ ភាគីទាមទារប្តឹងទាមទារសេចក្តីសម្រេច តែលើហេតុផលជាក់លាក់មួយចំនួន ដូចដែល ច្បាប់បានចែង ។ សិទ្ធិណាមួយរបស់វេទិកា និង តុលាការសម្របសម្រួលទាំងបណ្តឹងទាមទារដែលគេអាចក្រែកពីវិញបានមាន លក្ខណៈខុសប្លែកគ្នា យ៉ាងខ្លាំង ។ វិញ្ញាបនបត្ររបស់តុលាការត្រូវបានពិភាក្សានៅក្នុង មាត្រា៣៧។

មានឱកាសតែម្តង ដែលភាគីទាមទារអាចប្តឹងទាមទារសេចក្តីសម្រេចនោះបាន នៅចំពោះមុខវេទិកាមជ្ឈត្តកម្ម :

- ១- ភាគីទាំងមួយដែលបានដំណើរការដំណោះស្រាយតាមរយៈការប្រកាសសន្តិភាព អាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព កំហុសផ្នែកការងារនយោបាយ និង កំហុសការបោះឆ្នោត ។ កំហុសដទៃទៀតដែលមានលក្ខណៈ ស្រដៀងគ្នា។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើ ចំនួនជម្រកនៅក្នុងវិវាទមាន ៥០ ០០០ ជួន ហើយសេចក្តីសម្រេចសម្រេចឱ្យ ៥០០ ០០០ ជួន ភាគីម្នាក់ អាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាសន្តិភាពធ្វើការកែតម្រូវកំហុសនេះ ។ ភាគីមួយអាចស្នើសុំដល់ ឱ្យវេទិកាបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព ប្រកបបញ្ហាទាំងមូល និងកំហុសនៃអង្គប្រឹក្សា ។ កំហុសទាំងនេះ ជាទូទៅកើតចេញមកពីភាគីម្នាក់ដោយបែបនេះ ឬការមិន បានប្រព្រឹត្តិ ។ ម្យ៉ាងទៀត វេទិកាបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព ជាវេទិកាមួយដែលមានចំណាយថវិកា ហើយជាស្ថាប័នដែលមាន ប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់បំផុតដើម្បីធ្វើការកែតម្រូវកំហុសប្រកាសនេះ ។ ភាគីមួយក្រុមតែស្នើសុំឱ្យមានការកែតម្រូវ ក្នុងកំឡុង ពេល ៣០ ថ្ងៃបន្ទាប់ពីសេចក្តីសម្រេចនេះបានជាការបញ្ជាក់ ឲ្យដឹងថាវេទិកាដំណោះស្រាយបានប្រព្រឹត្តិ ទើបយល់ព្រមបញ្ជាក់ ។ វេទិកាអាចធ្វើការកែតម្រូវនេះដល់ តាមគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់អង្គការក្នុងកំឡុងពេល៣០ថ្ងៃ ។ ភាគីដែលស្នើសុំ ដើម្បីធ្វើការកែតម្រូវ ក្រុមតែមួយដែលដំណើរការដំណោះស្រាយ ។ បទប្បញ្ញត្តិនេះ ជាបទប្បញ្ញត្តិបញ្ជាក់ ដូច្នោះភាគីទាំង មិនក្រុមបានគេអនុញ្ញាតឱ្យបដិសេធនិយ័ត្តិការនេះឡើយ ។ ដោយសារតែការមានភាពមិនត្រឹមត្រូវ ក្នុងការបញ្ជាក់ភាគី ទាំងអស់ចំពោះសេចក្តីសម្រេច ដែលធ្វើឱ្យដោយយល់ច្រឡំកំហុស សាមញ្ញ មួយនោះឡើយ។
- ២- ភាគីមួយអាចស្នើសុំឱ្យមានការបកស្រាយ រឺ ការអធិប្បាយអំពីសេចក្តីសម្រេចនោះ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើភាគីមួយ មិនដឹងច្បាស់ថា តើសេចក្តីសម្រេចមានចំនួនជម្រកនៅក្នុង ពេលនោះគាត់ អាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព ឬចំនួនជម្រក នោះបាន ។ ភាគីមួយអាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាស្រាយបន្តិក រឺ លប់មានលក្ខណៈមិនច្បាស់លាស់ណាមួយចេញពីសេចក្តី សម្រេចនោះ ។ រាល់ការបកស្រាយសេចក្តីសម្រេច នឹងក្លាយជាផ្នែកមួយនៃសេចក្តីសម្រេច។ សំណើនេះក្រុមធ្វើឱ្យ រយៈពេល ៣០ថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេច។ មាត្រានេះ ជាមាត្រាបញ្ជាក់ ព្រោះភាគីទាំងអស់គ្នាតែមានសិទ្ធិដើម្បី ស្នើសុំឱ្យមានការបកស្រាយអំពីវិវាទស្រាយប្រឆាំងនឹងពួកគេ។
- ៣- ភាគីមួយអាចស្នើសុំដល់ ឱ្យវេទិកាបញ្ជាក់សេចក្តីសម្រេចបន្ថែមចំពោះបណ្តឹងទាមទារដែលបានដាក់ដំណើរការ បញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមានវិវាទមួយទៅលើចំនួនជម្រក ១០ ដល់ ហើយវេទិកាបានសម្រេចឱ្យ មានការសងការខូចខាតរបស់អង្គការ ៧ ដល់ នៃការដឹងថា ភាគីអាចស្នើសុំឱ្យមានសេចក្តីសម្រេចទៅលើការដឹក ជញ្ជូនចំនួន ៣ ខែទៀត។ លើសពីនេះទៅទៀត ភាគីមួយ ដែលស្នើសុំឱ្យវេទិកាបញ្ជាក់សំណងការខូចខាតចំនួន ១០០ ០០០ ជួន ហើយក្រុមបានសម្រេចឱ្យតែ ៥០០០០ ជួន អាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាបញ្ជាក់សំណងនៃសេចក្តីសម្រេចនោះ។ ភាគីមួយក្រុមតែបញ្ជាក់នូវបណ្តឹងទាមទារ ក្នុងកំឡុងពេលដំណើរការ ដើម្បីស្នើសុំឱ្យមានវេទិកាបញ្ជាក់សំណងនោះ ។ ដូច្នោះ ម្យ៉ាងទៀតដំណើរការបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព បណ្តឹងទាមទារដែលបានដាក់ដំណើរការ គឺបណ្តឹងទាមទារលើវិវាទណាមួយ ដែលក្រុម ប្រគល់តាមកិច្ចសន្យាមួយ ដូច្នោះគ្នាមៗ ភាគីមិនអាចស្នើសុំឱ្យវេទិកាបញ្ជាក់សេចក្តីសម្រេចបន្ថែម ដោយសារតែ ការក្លែងបន្លំ នោះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត វេទិកាក្រុមបានអនុញ្ញាតឱ្យបញ្ជាក់សេចក្តីសម្រេចបន្ថែមតែទៅលើបណ្តឹងទាមទារ ទាំងឡាយណា ដែលពួកគេបានដឹងនៅក្នុងកំឡុងពេលដំណើរការបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព។ សំណើបែបនេះ ក្រុមតែធ្វើឱ្យ នៅក្នុងរយៈពេល ៣០ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេច ។ ម៉្លែង ភាគីទាំងអស់មានសិទ្ធិសីតាព្រមការប្រព្រឹត្តិ ទើបយល់ព្រមខុសៗ គ្នា រឺ ដើម្បីហាមឃាត់សិទ្ធិនេះព្រមជាមួយគ្នា។

វេទិកាបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព មានរយៈពេល ៣០ ថ្ងៃគិតចាប់ពីថ្ងៃបានទទួលសំណើ ដើម្បីធ្វើការកែតម្រូវ រឺ បកស្រាយ តែប្រសិនបើ យល់ច្រឡំថា សំណើនោះសមស្រប វេទិកាបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព ក្រុមធ្វើបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរ ៦០ ថ្ងៃ ដើម្បីចេញ សេចក្តីសម្រេចបន្ថែម។ ម៉្លែង មានការចុះចេញនេះទៅ ដែលនៅក្នុងនោះវេទិកាបញ្ជាក់កិច្ចសន្យាសន្តិភាព មិនមានលក្ខណៈប្រសិទ្ធភាព តាមការ កំណត់ពេលវេលាទាំងនេះ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ វេទិកាអាចពន្យាររយៈពេលនេះបាន ប្រសិនបើបំប៉ន។

៦. ការដាក់ពាក្យស្នើសុំឱ្យដោះស្រាយវិវាទនឹងសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាបបញ្ជី

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីបង្ក្រាបបញ្ជីការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ បានចែងអំពីបទប្បញ្ញត្តិ ណាមួយដែលឱកាសមួយចំនួន ដែលតុលាការ អាចរកឃើញ រឺ កែតម្រូវសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាបបញ្ជីបង្ក្រាបបញ្ជី ដោយសារតែមានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ រឺ មានភាពមិនប្រក្រតី ក្នុងកំឡុងពេលដំណើរការបង្ក្រាបបញ្ជី ។ ការអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការធ្វើការកែតម្រូវ នៅក្នុងដំណើរការបង្ក្រាបបញ្ជី មិនបង្កើតឱ្យមានភាពប្រែប្រួលច្រើន ។ ម៉ែន ស្រីសុខាណ្ឌ វិញ្ញាបនបត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រ ភាគច្រើនបំផុតអនុញ្ញាតឱ្យតុលាការមានការប្រែប្រួលក្នុងស្រៀវស្រាវ ម៉ែនសុខាណ្ឌ អាចដើម្បីឱ្យភាគីទាំងពីរ មានការយល់ព្រមថា ការក្នុងកិច្ចសន្យាបង្ក្រាបបញ្ជីដែលបានស្នើសុំនេះ ហាក់ដូចជាស្របច្បាប់។ ម៉ែន ស្រីសុខាណ្ឌ បានចែងអំពីបទប្បញ្ញត្តិមួយដែលមានបំណងដោះស្រាយនូវវិវាទក្រៅតុលាការនៃឧប្បត្តិហេតុក្រហម ដោយកម្រិតឱ្យតុលាការ អាចប្រកាន់យកតែវិវាទមួយចំនួន ទើបតែចំណុចឧប្បត្តិហេតុក្រហមនៃឧប្បត្តិហេតុក្រហម គឺ (៣៦) ។

នៅខណៈពេលដែលបង្ក្រាបបញ្ជីការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការមានគោលបំណងបង្កើន គឺក៏ដំណោះស្រាយដែលមានប្រសិទ្ធភាពបង្ក្រាបបញ្ជី ភាគច្រើនលើភាគីទាំងពីរ ដើម្បីការធ្វើដំណើរការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការនេះឱ្យបានលឿនរហ័សជាង ក៏ដូចជាមាន មានឱកាសថាម្នាក់ឱ្យបាន ដែលគេអាចបដិសេធសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាបបញ្ជីបាន ដើម្បីមានជោគជ័យក្នុងការស្រាវជ្រាវ និង យុត្តិធម៌។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីបង្ក្រាបបញ្ជីការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ បង្កើតឱ្យមានឱកាសថាម្នាក់ឱ្យបាន ដែលតុលាការអាចមានកំណត់ថា ក្នុងករណី ក្នុងមាត្រា ៦ អាចរកឃើញ ឬ កែតម្រូវសេចក្តីសម្រេចនោះបាន។ ការកំណត់នេះគឺមានលក្ខណៈគ្រប់ ៗ ហើយតែម្នាក់ឱ្យមាន សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីបង្ក្រាបបញ្ជីការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ បញ្ជីកំណត់នោះមានសារសំខាន់ដូចគ្នាទៅនឹងមាត្រាទាំងឡាយ ដែលបានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញាក្រុង ញ៉ូយក ហើយសូមឱ្យមានការប្រើប្រាស់ ក៏មានអញ្ញាតក្នុងមួយចំនួនតូច ដែលមានប្រើប្រាស់ពាក្យពេលដំបូងគឺ ដើម្បីមាននូវ ភាពស្របគ្នា និង សុចត្តិភាព ។ ម៉ែនសុខាណ្ឌ ព្រាងច្បាប់ស្តីពីបង្ក្រាបបញ្ជីការដោះស្រាយវិវាទក្រៅតុលាការ អាចដើម្បីឱ្យបាននេះ ហើយនឹងមានផ្ទុកផ្ទុកថា បណ្តឹងទាស់ភាគីម្នាក់ តុលាការ ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាបង្ក្រាបបញ្ជី ឆ្លើយតបតាមស្តីដំណើរការ។

គួរកត់សំគាល់ថា បញ្ជីហេតុផល ដែលតុលាការមួយអាចរកឃើញបានសេចក្តីសម្រេចបង្ក្រាបបញ្ជី គឺជាបញ្ជីមិនមួយ ។ ជួន ហេតុផលទាំងឡាយដែលមានរាយនាមនៅក្នុងមាត្រា៣៧ (២)-(៣) គឺជាឱកាសទាំងឡាយនៅពេលដែលតុលាការ អាច រកឃើញបាន ឬក៏កម្រិតសេចក្តីសម្រេចនោះ ។ លើសពីនេះ តុលាការក៏បង្កើតជំនាញឱ្យបានច្រើន ដើម្បី ជៀសវាង ការបដិសេធសេចក្តីសម្រេច ក្រុងពេលដែលគេអាចធ្វើទៅបាន ដើម្បីមានវិវាទក្រៅតុលាការការពារក្រីក្រចំពោះវេទិកា បង្ក្រាបបញ្ជី ជាស្ថាប័នមួយសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទដែលមិនអាចកែតម្រូវ ។

ភាគីមួយ ត្រូវតែផ្តល់ភស្តុតាងថា ពិតជាមានហេតុផលបែបនោះទើបទើបមែន ។ ជាការពិភពលោក ទោះបីមាន ភស្តុតាង បញ្ហាប្រឆាំងយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ភស្តុតាងនៃការត្រួតត្រាមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ។ សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹង ពាន់ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការ និង ជាសេចក្តីបង្គាប់ក្រោយ ហើយ មានប្រសិទ្ធិភាពចេញ ។ ឧទាហរណ៍ មាត្រា ៤៤ (២) (ក) (២) បានបែងចែកតុលាការអោយ ហោយភាពមានលក្ខណៈប្រសិទ្ធិយូររបស់ប្រតិបត្តិការបាន នៅពេលមានភស្តុតាង បញ្ហាប្រឆាំង ដែលភាគីមួយ “ពុំអាចបញ្ជាក់ពីករណីរបស់ខ្លួនបានដោយប្រសិទ្ធិភាព”។ ការកំណត់ថាវិវាទជាការបញ្ហាប្រឆាំងបានដោយប្រសិទ្ធិភាព ឬ ភាគីមួយត្រូវបានរំលឹកពីការបញ្ហាប្រឆាំង យ៉ាងណានោះ គឺជាកិច្ចការខ្លាំងក្លាកំណត់។

នៅពេលដែលភាគីមួយប្តឹងទាស់នឹងសេចក្តី សម្រេចដោយសារមូលហេតុណាមួយដែលមាន ព័ត៌មានមាត្រា៣៧ (២) (ក) - (គ) តុលាការ អាចធ្វើកិច្ចការមួយក្នុងចំណោមកិច្ចការទាំងបី ដូចជា (១) បញ្ជាក់ទិន្នន័យស្តីពីសេចក្តីសម្រេច (២) កែតម្រូវសេចក្តីសម្រេច ឬ (៤) បដិសេធសេចក្តីសម្រេច ទាំងស្រុង ឬ មួយផ្នែក។

ច្បាប់ប្រៀបធៀប
មាត្រា៣៧ ត្រូវបានកែសម្រួលឡើងវិញយកចិត្តទុកដាក់ ហើយបានផ្តល់បញ្ជីនៃ មតិភាគីមួយត្រូវបានស្តាប់ ស្តាប់ជាអន្តរជាតិស្តីពីបញ្ហាដែលតុលាការអាចបដិសេធប្រតិបត្តិការមួយបាន ជាពិសេសច្បាប់ក្រសួងស្តីពីប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ៣៤ ច្បាប់ ប្រតិបត្តិការសម្រេចក្រសួងអចិន្ត្រៃយ៍ ១៩៩៦ មាត្រា៦៤-៧៣ និងច្បាប់ស្តីពី ប្រតិបត្តិការសម្រេចសហរដ្ឋអាមេរិក មាត្រា១០-១១ (U.S.C. 10-11) (1925)។

ការផ្ទេរដូច្នោះ ដើម្បីជាការប្រឹក្សាចំពោះការចូលរួមរបស់ តុលាការ (ដែលជាការលើកកម្ពស់ចិត្តសម្រេច សម្រាប់ឱ្យភាគីទាំងអស់ទទួល យកប្រតិបត្តិការលើសម្រេច) និងដើម្បី ផ្តល់នូវតុល្យភាព ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព រវាងការកាត់ទុកនូវជំនឿស្រាយរវាងហ្នឹង ហើយមានប្រសិទ្ធិភាពចេញក្រៅតុលាការ និង ការវិនិច្ឆ័យ ភាគីទាំងអស់នៃវិវាទទទួលបានជំនឿស្រាយដែលត្រឹមត្រូវ។

មាត្រានេះ គឺជាបទប្បញ្ញត្តិមួយក្នុងចំណោមបទប្បញ្ញត្តិមួយចំនួន ដែលជាបទប្បញ្ញត្តិបញ្ជា ។ ដូច្នោះ ភាគីទាំងអស់ មិនមាន សិទ្ធិបដិសេធបទប្បញ្ញត្តិនេះទេ ។ ជាផ្ទៃក្នុង ការផ្ទេរដូច្នោះ គឺដើម្បីធានាឱ្យបាន ហើយភាគីមួយដែលមានអំណាចកម្លាំង មិនអាចបញ្ជាឱ្យភាគីមួយទៀត ឱ្យរលះបង់បាលនូវសិទ្ធិសាវ័ន្ត ទាំងនេះឡើយ។

ការដាក់ពាក្យស្តីពីបទប្បញ្ញត្តិមួយ ត្រូវតែធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ៩០ថ្ងៃ បាចពីបញ្ជីប្រតិបត្តិការ ដូច្នោះភាគី ទាំងអស់អាចរួមផ្តល់វិវាទប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព។

លក្ខខណ្ឌកម្រិតដើម្បីឱ្យ ប្រើប្រាស់វិវាទមានសុភាព

<p>លក្ខខណ្ឌកម្រិតដើម្បីឱ្យ ប្រើប្រាស់វិវាទមានសុភាព</p>	<p>ក- លក្ខខណ្ឌកម្រិតដើម្បីឱ្យ ប្រើប្រាស់វិវាទមានសុភាព</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ប្រើប្រាស់វិវាទមានសុភាព ដោយយល់ច្រឡំ និងប្រើប្រាស់វិវាទមានសុភាព ដោយយល់ច្រឡំ ■ ប្រើប្រាស់វិវាទមានសុភាព ដោយយល់ច្រឡំ និងប្រើប្រាស់វិវាទមានសុភាព ដោយយល់ច្រឡំ
--	--

- ខ- លក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រងផ្នែកខ្លីបំផុត
- បង្ក្រាបបញ្ហា គឺជាសេចក្តីសម្រេចដែលធ្វើឱ្យដឹងដោយផ្អែកលើលក្ខណៈសម្បត្តិវិវាទ
 - បង្ក្រាបបញ្ហាគ្រប់ដោះស្រាយបញ្ហាជំនួញអសីលធម៌ ដោះដូរស្តីបន្ទាប ឬ បណ្តឹង ទាមទារតបក៏ដោយ ។ ការបញ្ជូនសេចក្តីថ្លែងសុំសេចក្តីសម្រេចរបស់បង្ក្រាបបញ្ហា អាចមាន ប្រសិទ្ធភាព បើបង្ក្រាបបញ្ហាមានបទពិបាកទាមទារជំនួញអសីល ដែលជាកំហុសដោយ ភាគីណាមួយ ប្រឆាំងនឹងភាគីមួយទៀត
 - បង្ក្រាបបញ្ហាគ្រប់គ្រងមានភាពច្បាស់លាស់គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបញ្ជាឱ្យភាគីទាំងអស់ គ្រប់គ្រងអនុក្រាម
 - បង្ក្រាបបញ្ហាអាចរៀបចំឱ្យបានលឿនសេចក្តីសម្រេចដែលបានប្រកាសយក ឬអាច ពន្យល់បន្ថែមពីលក្ខណៈសម្រេច ដែលបានយកមកធ្វើជាគោលបំណងដើម្បីសម្រេច ។
 - ជាធម្មតា បង្ក្រាបបញ្ហាគ្រប់គ្រងភាគីទាំងពីរពេលដែលមានសុពលភាព

- គ- ការបន្តបន្ថយដែលអាចមាននៅក្នុងបង្ក្រាបបញ្ហា
- ការបន្តបន្ថយជាសាមញ្ញ**
- អាចបញ្ជូនបញ្ហាឱ្យធ្វើការបន្តបន្ថយជាសាមញ្ញបាន ក្នុងករណីដូចខាងក្រោមនេះ៖
 - ការខ្វះខាតដែលត្រូវបញ្ជូនទៅសំណុំរឿង បង្ក្រាបបញ្ហា អាចបញ្ជាឱ្យបញ្ជូនបញ្ហាទៅការ ខ្វះខាតសំណុំរឿង
 - ការខ្វះខាតជាប់រវាង ការខ្វះខាតជាប់រវាង អាចត្រូវបានទទួលបានបង្ក្រាបបញ្ហា នៅក្នុងដំណើរការបង្ក្រាបបញ្ហា ប្រសិនបើភាគីទាំងអស់ បានអនុញ្ញាតឱ្យបង្ក្រាបបញ្ហា តាមរយៈ ពាក្យសុំបង្ក្រាបបញ្ហា ដែលទទួលបានយោបល់យោធន៍ពីភាគីទាំងស្រុង ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការខ្វះខាតបែបនោះ
 - ការបញ្ជាក់ បង្ក្រាបបញ្ហា អាចសម្រេចឱ្យផ្តល់ការបញ្ជាក់ដល់

- ការបន្តបន្ថយប្រកបដោយសមរម្យ**
- តាមពាក្យសុំបង្ក្រាបបញ្ហាបង្កើតឡើងដោយសមរម្យ និងការ ខ្វះខាត គឺស្ថិតនៅក្នុងសីលធម៌ និងសីលធម៌សម្រាប់បង្ក្រាបបញ្ហា ។ បង្ក្រាបបញ្ហាប្រកប ដោយសមរម្យ អាចមានលក្ខណៈសំណុំរឿងដូចខាងក្រោមនេះ៖
 - ការបញ្ជូនការកិច្ចជាប់រវាង បង្ក្រាបបញ្ហា អាចរំលែកឱ្យភាគីបំពេញនូវ ការកិច្ចជាប់រវាង ។
 - ការរៀបចំឱ្យបានលឿន បង្ក្រាបបញ្ហាអាចរំលែកឱ្យបានលឿន ឬបញ្ជាឱ្យលប់ កិច្ចសន្យា ហានិភ័យ ។

- ឃ- ការអនុវត្តបង្ក្រាបបញ្ហា
- បង្ក្រាបបញ្ហា ត្រូវមានប្រសិទ្ធភាពចម្បងក្នុងការកំណត់ភាគីទាំងអស់
 - ក៏ដោយ អាចមានករណីដែលភាគីណាមួយ បដិសេធមិនអនុវត្តបញ្ជីបង្ក្រាបបញ្ហា ឱ្យបានលឿន ។ ពេលនោះ ភាគីមួយទៀត អាចមានលទ្ធភាពប្តឹងទៅតុលាការ ដើម្បីបញ្ជា ឱ្យអនុវត្តបង្ក្រាបបញ្ហា ។

<p>ជំពូក ១១</p>	<h2>ការទទួលស្គាល់ និងការអនុវត្តបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ</h2>
----------------------------	---

១. ការទទួលស្គាល់ និងការអនុវត្តបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ

ច្បាប់នេះបានយកលំដាប់តាមអនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយក ចំពោះការអនុវត្ត និង ការទទួលស្គាល់ដំបូងបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យក្រសួង និង អន្តរជាតិ។ មូលហេតុនៃការផ្ទេរនេះ គឺមានលក្ខណៈសាមញ្ញ វាបានបណ្តុះបណ្តាលការគោរពសំរាប់ការប្រឆាំងដល់មានប្រសិទ្ធភាពបទ គ្រប់ ទោះបីជាភាគីណាមួយ ឬ រដ្ឋាភិបាល ដែលស្ថិតនៅក្នុងបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យនោះ។ វាបានបំបែកការអនុវត្ត ជំនាញផ្ទៃក្នុង និង វិស័យ ។ ហើយបានជួយធានាឱ្យមាននូវប្រព្រឹត្តិការណ៍ ទៅលើលំដាប់ វិវាទក្រៅតុលាការ និង ភាគីក្រុមការងារក្នុងស្រុក។ ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិផ្ទៃក្នុងនៃវិវាទច្បាប់ បើក្តានប្រយោជន៍ ភាគីទាំងអស់ជឿជាក់ ៗ មានការស្នាក់នៅក្នុងការចូលរួមដើម្បី ប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មនៃលំដាប់ ឬ វិវាទយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ។ ចំពោះហេតុផលទាំងអស់នេះ អនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយក គឺជាសន្និសីទ ប្រកបដោយយោគយល់ផ្នែកមួយខាងស្របច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ដែលមានលក្ខណៈ ១៥០ បានផ្តល់សេចក្តីធានាអនុសញ្ញានេះ គ្រប់លំដាប់ ប្រជាជាតិពាណិជ្ជកម្មប្រចាំ ហើយវាបានជំរុញជាច្បាប់ក្នុងសំរាប់សហគ្រាស ច្បាប់អន្តរជាតិស្តីពីបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ។

ដោយអនុវត្តតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយក ច្បាប់នេះបានបណ្តុះបណ្តាលនូវជំនាញ និង ភាពជឿជាក់លើសមត្ថភាព និង ឆន្ទៈរបស់ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដើម្បីអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ និង បង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ។ ការផ្ទេរនេះ និង ជំនាញនៃបទឧបសគ្គ ហាក់ដូចជាមានលំដាប់ប្រើប្រាស់ការវិនិច្ឆ័យ និង វិវាទយុត្តិធម៌មួយប្រទេស និង ជាមួយប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ពីព្រោះវាបានបង្កើន ជំនាញនោះ អាចមានភាពជឿជាក់ និង ទំនុកចិត្តពេលពេលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធហ្វ័យកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ។

ភាពខុសគ្នានៃច្បាប់អនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយក (ជាការបន្ថែមទៅលើការអនុវត្ត និង ការទទួលស្គាល់ដំបូងបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ ក្រសួង) គឺនៅគ្រប់សមត្ថកិច្ចច្បាប់នេះបានពង្រីកនិយមន័យនៃពាក្យថា “គោលនយោបាយសាធារណៈ” ដោយដាក់បញ្ចូល ជំនាញផ្ទៃក្នុង ស្តង់ដារអន្តរជាតិ^៤ ។ ការផ្ទេរនេះ គឺដើម្បីធានាឱ្យភាគីទាំងអស់ដឹងថា កម្ពុជានឹងប្រើប្រាស់កម្រិតស្តង់ដារអន្តរជាតិ ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទជំនាញផ្ទៃក្នុង។ វិសាលភាពដ៏ទូលំទូលាយនៃពាក្យ គោលនយោបាយសាធារណៈ នៅក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុង ញ៉ូយក អាចអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋាភិបាលខ្លះ បដិសេធការអនុវត្ត ពីព្រោះកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ បង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យ នោះបានផ្ទេរឱ្យប្រទេស និង គោលនយោបាយសាធារណៈរបស់រដ្ឋគេ ទោះបីជាគោលនយោបាយនេះគ្រប់លំដាប់យកតាមកម្រិតស្តង់ដារអន្តរជាតិ ហើយ ក៏ដោយ។ តាមការបញ្ជាក់វិសាលភាពនៃគោលនយោបាយសាធារណៈ ច្បាប់នេះនឹងជំរុញប្រព័ន្ធហ្វ័យកិច្ចកម្ពុជា ពី បទឧបសគ្គ និង ប្រព័ន្ធហ្វ័យកិច្ចកម្ពុជាប្រចាំប្រព័ន្ធហ្វ័យកិច្ចកម្ពុជា។

សេចក្តីសម្រេចក្នុងការអនុវត្តអនុសញ្ញាទីក្រុងញ៉ូយក ទៅលើដំបូងបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យក្រសួង និងអន្តរជាតិ ត្រូវបានធ្វើ ឡើង បន្ទាប់ពីមានការពិចារណាយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់លើលំដាប់ប្រយោជន៍គោលនយោបាយសាធារណៈជាដំបូង។ ការវិនិច្ឆ័យនៃស្តង់ដារទៅលើ ការពិចារណាទាំងនេះ បានលាតត្រដាងឱ្យយើងឃើញថា ការផ្ទេរនេះមានអត្ថប្រយោជន៍ និង មានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ការប្រើប្រាស់ ពាណិជ្ជកម្ម វិវាទយុត្តិធម៌ និង វិវាទយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ។ ទៅលើលំដាប់បង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យក្រសួង ជឿជាក់ ៗ ទទួលបាននូវប្រព្រឹត្តិការណ៍ ច្បាប់នេះផ្សេង ៗ គ្នាតាមលក្ខណៈធានាផលប្រយោជន៍ដល់បង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យក្រសួង ក៏ភាពខុសគ្នានៃច្បាប់នេះ និង អាចជួយ សង្គមដល់ការអនុវត្តបង្គ្រង់វិនិច្ឆ័យពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិបាន ពីព្រោះវាបានបង្កើនភាពជឿជាក់ និង ភាពជឿជាក់ប្រចាំ។ បើ

មានច្បាប់ជួបគ្នាសម្រាប់អនុវត្តមជ្ឈត្តិវិធីស្រុក និង អនុវិធី បទប្បញ្ញត្តិទាំងអស់នោះក្រុមហ៊ុនយុវជន ចំពោះប្រព្រឹត្តិកម្មកម្មសម្រាប់អនុវត្តមជ្ឈត្តិវិធី ដោយមិនគិតពីទំហំនៃការចេញមជ្ឈត្តិវិធីនោះឡើយ ។

មូលដ្ឋានសម្រាប់បដិសេធមិនទទួលស្គាល់ ឬអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធី ក្រុមភាគីមូលហេតុជួបគ្នា គឺនៅពេល ណាដែលតុលាការបដិសេធសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធី ជួបដែលបានពិភាក្សានៅក្នុងមាត្រា៣៧^{៧៤}។ ជាផ្ទៃក្នុង បញ្ហានេះ បានចម្លងការពាក្យពេលវេលាបំណងអនុវត្តក្នុងក្រុមហ៊ុន ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពមិនច្បាស់លាស់ និងភាពមិនច្រកជម្រុជ ហើយយកការប្រឹក្សាជាអនុវិធីផងដែរ។

បទប្បញ្ញត្តិមួយចំនួននៃអនុសញ្ញាអន្តរការសហប្រជាជាតិស្តីអំពីការទទួលស្គាល់ និង ការអនុវត្ត សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធីនៃបទប្បញ្ញត្តិ អនុសញ្ញាក្រុងញ៉ូយក (ញ៉ូយក) ថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៤៨)

មាត្រា I

- ១- អនុសញ្ញានេះគ្របដណ្តប់លើការទទួលស្គាល់ និង ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធីដែលបញ្ជាក់ដោយអាជ្ញាធរនៃរដ្ឋមួយ ក្រៅពីរដ្ឋដែលគ្របដណ្តប់ និងអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះអនុវត្ត ហើយលើកលែងតែការខ្វែងគំនិតក្នុងចំណោមប្តីភរជំនាន់ ជំនាន់ ជំនាន់ប្តីភរ និងជំនាន់។ ពាក្យគ្របដណ្តប់នេះនឹងមិនសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធី ដែលមិនគ្របដណ្តប់ ចាត់ទុកថាជា សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធីក្នុងករណីដែលព្យាយាម ទទួលស្គាល់ និង អនុវត្តសេចក្តីសម្រេច មជ្ឈត្តិវិធីនោះ ។
- ២- ពាក្យថា "សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធី" គ្របដណ្តប់លើសេចក្តីសម្រេច ដែលបញ្ជាក់ដោយមជ្ឈត្តិការដែលគ្របដណ្តប់ ក្នុងកំឡុងពេលនៃការដោះស្រាយវិវាទ ក្នុងកំឡុងពេលនៃការដោះស្រាយវិវាទ ក្នុងកំឡុងពេលនៃការដោះស្រាយវិវាទ ស្ថាប័នមជ្ឈត្តិវិធី អចិន្ត្រៃយ៍ដែលកាត់ទុកវិវាទដោយដោះស្រាយវិវាទ ។
- ៣- នៅពេលប្តីភរជំនាន់ ផ្តល់សេចក្តីសម្រេច ឬ យល់ព្រមដល់អនុសញ្ញានេះ ឬចូលរួមក្នុងការអនុវត្តមាត្រា ១០នេះ រដ្ឋណាមួយ អាចផ្អាកការអនុវត្តនៃការប្រកាសបដិការថាខ្លួននឹងអនុវត្តអនុសញ្ញានេះដើម្បីទទួលស្គាល់ និងអនុវត្តសេចក្តីសម្រេច ដែលបានធ្វើឡើងក្នុងករណីដែលជំនាន់ដទៃទៀតដែលបានចុះកិច្ចសន្យាផ្សេងៗ ។ រដ្ឋនោះក៏អាចប្រកាសផងដែរថា ខ្លួននឹងអនុវត្តអនុសញ្ញានេះក្នុងករណីដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលកើតចេញមកពីជំនាន់ដទៃមួយ ដោះស្រាយវិវាទកិច្ចសន្យា ឬក៏អត់ ដែលគ្របដណ្តប់ចាត់ទុកថាជា ពាណិជ្ជកម្មជាតិប្រកបដោយសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធី ប្រកាសនេះ។

មាត្រា II

- ១- រដ្ឋនៃកិច្ចសន្យាស្តីពីមជ្ឈត្តិវិធី គ្របដណ្តប់លើកិច្ចព្រមព្រៀងថាពេលវេលាដែលក្រុមមួយ ដែលកាត់ទុកវិវាទដោយដោះស្រាយវិវាទ មជ្ឈត្តិវិធី ក្នុងកំឡុងពេលនៃការដោះស្រាយវិវាទ ឬណាមួយដែលកើតចេញ ឬដែលអាចកើតឡើងក្នុងចំណោមប្តីភរជំនាន់ ជំនាន់ ជំនាន់ប្តីភរ ដោះស្រាយវិវាទកិច្ចសន្យាផ្សេងៗ ឬដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចសន្យាផ្សេងៗ ដែលអាចដោះស្រាយបាន ដោយមជ្ឈត្តិវិធី។
- ២- ពាក្យថា "កិច្ចព្រមព្រៀងថាពេលវេលាដែលក្រុមមួយ" គ្របដណ្តប់លើពាក្យទាំងឡាយមជ្ឈត្តិការនៅក្នុងកិច្ចសន្យា ឬកិច្ចព្រមព្រៀង មជ្ឈត្តិវិធី ដែលបានប្រកាសដោយកាត់ទុកវិវាទ ឬមាននៅក្នុងវិធាន ផ្តល់សេចក្តីសម្រេច ឬអនុវត្ត។
- ៣- តុលាការនៃរដ្ឋកិច្ចសន្យាមួយ នៅពេលណាថាវាបានដោះស្រាយវិវាទក្នុងកំឡុងពេលនៃការដោះស្រាយវិវាទ ដែលកាត់ទុកវិវាទដោយមជ្ឈត្តិវិធី មួយក្នុងចំណោមមជ្ឈត្តិវិធីនោះ តាមសេចក្តីស្នើសុំសំណើ គ្របដណ្តប់លើការដោះស្រាយវិវាទ រឺក៏ណាដែលរដ្ឋនោះ យល់ឃើញថា កិច្ចព្រមព្រៀងនោះគ្របដណ្តប់លើវេលា ឬ អនុវត្តបាន ឬគ្មានលទ្ធផល អនុវត្ត។

មាត្រា III

រដ្ឋនៃកិច្ចសន្យាស្តីពីមជ្ឈត្តិវិធីគ្របដណ្តប់លើសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធី ជាសេចក្តីសម្រេចដែលមានប្រសិទ្ធភាពចាប់ពីថ្ងៃកាត់ទុកវិវាទ និង អនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនោះឱ្យស្របទៅតាមវិធាននៃកិច្ចសន្យាស្តីពីមជ្ឈត្តិវិធីដែលបញ្ជាក់ដោយសេចក្តីសម្រេចនោះ ដោយអនុវត្តទៅតាម លក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់ដោយមាត្រាខាងលើនេះ ។ មិនគ្របដណ្តប់លើកិច្ចសន្យាស្តីពីមជ្ឈត្តិវិធី និង កិច្ចសន្យា ឬការបង្កើន ខ្ពស់នៃការទទួលស្គាល់ ឬការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តិវិធីក្នុងករណីនោះទេ។

